

**PROGRAM OCHRONY
ŚRODOWISKA
DLA GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013
z perspektywą
do roku 2017**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
1.1. FORMALNO – PRAWNE PODSTAWY DO WYKONANIA OPRACOWANIA	5
1.2. CEL I ZAKRES PROGRAMU.....	7
1.3. METODYKA WYKONANIA OPRACOWANIA	8
1.4. OKRES OBJĘTY PROGRAMEM	10
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY BIAŁY BÓR.....	11
2.1. PODSTAWOWE DANE.....	11
2.2. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE GMINY	12
2.3. UŻYTKOWANIE TERENU.....	12
2.3.1. Rolnictwo	13
2.4. DEMOGRAFIA GMINY	14
2.5. UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE.....	18
2.5.1. Aktywność ekonomiczna ludności.....	20
2.6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	21
2.7. WALORY KULTUROWE	23
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	26
3.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	26
3.1.1. Ujęcia wody i sieć wodociągowa.....	26
3.1.2. Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków.....	30
3.1.3. Zintegrowana gospodarka wodno - ściekowa w gminie	32
3.2. GAZYFIKACJA I CIEPŁOWNICTWO.....	35
3.3. ELEKTROENERGETYKA I EMITORY POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO.....	36
3.4. KOMUNIKACJA.....	37
3.4.1. Drogi	37
3.4.2. Koleje i transport zbiorowy	38
3.5. OBIEKTY ENERGETYKI ODNAWIALNEJ	39
3.5.1. Wykorzystanie OZE na terenie gminy.....	40
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Biały Bór ograniczone jest do energii z biomasy, energii słonecznej oraz energii pozyskanej z biogazu. Ponadto na terenie gminy w przyszłości przewiduje się także wykorzystywanie elektrowni wiatrowych. Inne typy OZE nie są aktualnie wykorzystywane.	40
3.6. GOSPODARKA ODPADAMI	44
4. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	45
4.1. RZEŻBA TERENU I GEOLOGIA	45
4.1.1. Geologia.....	45
4.2. POKRYWA GLEBOWA GMINY.....	48

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

4.3. ZASOBY WODNE	48
4.3.1. Wody podziemne	48
4.3.2. Wody powierzchniowe	49
4.3.2.1. Rzeki	50
4.3.2.2. Jeziora	50
4.4. WARUNKI KLIMATYCZNE	52
4.5. WALORY PRZYRODNICZE GMINY	53
4.5.1. Lasy	53
4.5.2. Ogólna charakterystyka flory	55
4.5.3. Ogólna charakterystyka fauny	56
4.6. FORMY OCHRONY PRZYRODY	56
4.6.1. Rezerваты przyrody	57
4.6.2. Obszary Chronionego Krajobrazu	57
4.6.3. Pomniki przyrody	58
4.6.4. Użytki ekologiczne	59
4.6.5. Ochrona gatunkowa	59
4.6.6. Strefowa ochrona miejsc występowania i rozrodu zwierząt	60
4.6.7. Natura 2000	61
4.6.8. Zieleń urządzona	63
5. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA ORAZ JEGO ŹRÓDŁA PRZEOBRAŻEŃ	65
5.1. RZEŻBA TERENU I PRZYPOWIERZCHNIOWA WARSTWA SKORUPY ZIEMSKIEJ	65
5.1.1. Wpływ wydobycia kopalin na rzeźbę terenu	66
5.2. GLEBY	67
5.3. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	71
5.3.1. Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza	75
5.4. WODY PODZIEMNE	78
5.5. WODY POWIERZCHNIOWE	81
5.5.1. Stan czystości rzek	83
5.5.2. Stan czystości jezior	83
5.6. KLIMAT AKUSTYCZNY	84
5.7. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	89
W 2010 WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA PLANUJE WYKONANIE BADAŃ POMIAROWYCH DOT. OCENY POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH NA TERENIE GMINY BIAŁY BÓR	91
5.8. POWAŻNE AWARIE	91
5.9. PRZYRODA OŻYWIONA	92
5.9.1. Flora gminy	92
5.9.2. Fauna gminy	93
5.10. KRAJOBRAZ	94
5.11. ODRĘBNE ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO GMINY	95
6. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE – POLITYKA EKOLOGICZNA	97
6.1. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	97

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

6.1.1. Cele i zadania Polityki ekologicznej Państwa	99
6.1.2. Limity krajowe.....	106
6.2. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	107
6.2.1. Cele i zadania Programu ochrony środowiska województwa	108
6.3. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU SZCZECINECKIEGO	109
6.4. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY BIAŁY BÓR	119
7. GŁÓWNE USTALENIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	120
7.1. CELE I PRIORYTETOWE DZIAŁANIA EKOLOGICZNE W GMINIE BIAŁY BÓR	120
7.1.1. Cele i zadania Programu ochrony środowiska	121
7.1.2. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych	134
8. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	163
8.1. EMISJA OBLIGACJI KOMUNALNYCH	163
8.2. FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ	164
8.3. FINANSOWANIE OCHRONY ŚRODOWISKA Z BUDŻETU POWIATOWEGO ORAZ GMINNEGO.	166
8.4. EKO FUNDUSZ.....	167
8.5. WSPARCIE FINANSOWE UE.....	168
8.5.1. Fundusze strukturalne.....	168
8.5.2. Programy pomocowe-operacyjne	169
8.5.3. Inne instrumenty finansowe wspomagające ochronę środowiska	173
8.6. BANK OCHRONY ŚRODOWISKA	178
9. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	181
9.1. KONCEPCJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	181
9.1.1. Instrumenty prawne	182
9.1.2. Instrumenty finansowe	183
9.1.3. Instrumenty społeczne	184
9.1.4. Instrumenty strukturalne	186
9.1.5. Uwarunkowania unijne	186
10. WDROŻENIE I MONITORING PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	187
10.1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM.....	187
10.2. MONITOROWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	189
10.2.1. Mierniki realizacji Programu	190
11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	192

1. WPROWADZENIE

Ochrona środowiska naturalnego jest obowiązkiem wszystkich obywateli oraz władz publicznych, które poprzez politykę zrównoważonego rozwoju powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne oraz nieograniczony dostęp do zasobów naturalnych zarówno współczesnemu jak i przyszłemu pokoleniu. Ogólnym celem ochrony środowiska naturalnego jest właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników środowiska naturalnego. Prowadzone działania mające na celu chronić środowisko przyrodnicze gminy polegają głównie na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i właściwym gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałaniu powstawaniu zanieczyszczeń,
- utrzymaniu i przywracaniu elementów środowiska przyrodniczego do stanu właściwego.

Polityka proekologiczna prowadzona przez władze Gminy Biały Bór w pełni wyraża się poprzez ideę ekorozwoju, widoczną w planowaniu i realizacji zadań strategicznych. Niniejsza aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017” stanowi podstawę realizacji strategicznych działań z zakresu ochrony środowiska naturalnego.

1.1. Formalno – prawne podstawy do wykonania opracowania

Program ochrony środowiska jest podstawowym instrumentem realizacji polityki ekologicznej Państwa. Działania z zakresu ochrony środowiska w gminie muszą być podejmowane na podstawie aktualnego programu ochrony środowiska, który opracowano zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), a w szczególności zgodnie z:

Art. 14.

1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- 1) cele ekologiczne,
- 2) priorytety ekologiczne,
- 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- 4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

Art. 17.

1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.
2. Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez organ wykonawczy jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska.
3. W miastach, w których funkcje organów powiatu sprawują organy gminy, program ochrony środowiska obejmuje działania powiatu i gminy.

Art. 18.

1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.
2. Z wykonania Programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, sporządza, co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio Sejmikowi Województwa, Radzie Powiatu lub Radzie Gminy.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór opracowano w oparciu o obowiązujące akty prawne, tj. :

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.),
- Ustawa o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 27 lipca 2001 roku (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.),
- Ustawa o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2008r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.),
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2007r. Nr 75, poz. 493 z późn. zm.),
- Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.),
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.),
- Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.),
- Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2001r. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.),
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 z późn. zm.),
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2004r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.),
- Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2007r. Nr 90, poz. 607 z późn. zm.),

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.),
- Ustawa o ochronie roślin z dnia 18 grudnia 2003 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2004r. Nr 11, poz. 94 z późn. zm.),
- Ustawa o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2003r. Nr 106, poz. 1002 z późn. zm.),
- Ustawa o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (tekst pierwotny Dz. U. z 2001r. Nr 97, poz.1051 z późn. zm.),
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.),
- Ustawa o rolnictwie ekologicznym z dnia 20 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 898)- uchylona z dniem 07.08.2009r. przez art. 30 ustawy z dnia 25 czerwca 2009r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975),
- Ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 10 lipca 2007 roku (Dz. U. Nr 147, poz.1033),
- Ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest z dnia 19 czerwca 1997 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2004r. Nr 3 poz. 20 z późn. zm.),
- Ustawa o substancjach zubożających warstwę ozonową z dnia 20 kwietnia 2004 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2004r. Nr 121, poz.1263 z późn. zm.),
- Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 lipca 1991 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 112 poz. 982 z późn. zm.),
- Ustawa o utrzymywaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.),
- Ustawa o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) z dnia 12 marca 2004 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2004r. Nr 70, poz.631 z późn. zm.).

Do opracowania **Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór** przystąpiono w oparciu o podpisaną umowę w dniu 23.03.2010 r. pomiędzy Gminą Biały Bór, ul. Żymierskiego 10, a firmą EKO - GLOBE, Os. Armii Krajowej 126/8 w Poznaniu.

1.2. Cel i zakres programu

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór, uchwalonego przez Radę Miejską w Białym Borze w dniu 30 grudnia 2004 roku, Uchwałą Nr XXIV/176/04.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy. Głównym celem aktualizacji Programu jest dostosowanie polityki ekologicznej gminy wynikającej ze „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Biały Bór na lata 2007-2013” do realizowanej polityki ekologicznej Państwa. Dokument ten definiuje podstawowe kierunki, zadania oraz cele ekologiczne, które są niezbędne do realizowania polityki ekologicznej Państwa w obszarze gminy. Pozwoli to na zarządzanie gminą w sposób strategiczny oraz na wyeliminowanie wszystkich

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

niekorzystnych elementów na jej terenie, które powstały wskutek niezrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska prezentuje aktualną sytuację ekologiczną na terenie gminy oraz określa politykę jej zrównoważonego rozwoju. Program ochrony środowiska przekazuje społeczeństwu oraz przedsiębiorcom funkcjonującym na terenie gminy, aktualne informacje na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska. Uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, w tym ekologiczne, przestrzenne, ekonomiczne oraz społeczne. Dokument prezentuje aktualny stan zagadnień z zakresu ochrony środowiska, a są to pojęcia związane z ochroną powierzchni ziemi, ochroną wód podziemnych i powierzchniowych, ochroną powietrza atmosferycznego, środowiska akustycznego oraz charakterystyką poszczególnych zasobów przyrodniczych na terenie gminy.

Aktualizacja dokumentu zawiera także omówienie najważniejszych problemów, w tym zagrożeń ekologicznych. Zawiera także konkretne rozwiązania w celu minimalizacji tych zagrożeń lub całkowitego ich wykluczenia. Jednym z ważniejszych celów niniejszego dokumentu jest również nakreślenie sposobów współpracy administracji publicznej wszystkich szczebli oraz instytucji i pozarządowych organizacji ekologicznych na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy. Opracowany Program daje także możliwość do występowania o środki finansowe potrzebne do realizacji zadań ekologicznych wyszczególnionych w dokumencie. W pewnym stopniu dokument ten organizuje system informacji o stanie środowiska i działań zmierzających do jego poprawy na terenie Gminy Biały Bór.

1.3. Metodyka wykonania opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór na lata 2010 - 2013 z perspektywą do roku 2017” opracowany został przez firmę Eko - Globe z siedzibą w Poznaniu, przy stałej współpracy z pracownikami Urzędu Miejskiego. Do realizacji opracowania wykorzystano materiały uzyskane z gminy, przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy, urzędów administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych. Dokument został przygotowany zgodnie z obowiązującymi „Wytycznymi sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, a także z obowiązującymi przepisami prawa.

W trakcie realizacji opracowania pt. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017” uwzględniono uwarunkowania dokumentów krajowych, tj.:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości,
- Raport o stanie lasów w Polsce,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- Polityka Energetyczna Polski do roku 2030,
- Narodowa Strategię Edukacji Ekologicznej.

Nakreślone podstawowe kierunki, zadania oraz cele ekologiczne dla Gminy Biały Bór, które są niezbędne do realizowania własnej polityki ekologicznej są również zgodne z dokumentami regionalnymi oraz lokalnymi, tj.:

- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012 – 2015,
- Program Monitoringu Środowiska w Województwie Zachodniopomorskim,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020,
- Program Małej Retencji Wody do 2015 roku dla Województwa Zachodniopomorskiego,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla Województwa Zachodniopomorskiego,
- Strategię Rozwoju Powiatu Szczecineckiego do roku 2015,
- Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Szczecineckiego na lata 2005-2008,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Szczecineckiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór (2004 rok),
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Biały Bór na lata 2007 – 2013,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Biały Bór na lata 2007-2013,
- Strategia Rozwoju Turystyki w Gminie Biały Bór na lata 2008-2015,
- Wieloletnie Programy Inwestycyjne dla Gminy Biały Bór.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została przygotowana w oparciu o ww. dokumenty.

Program przyjmuje podstawowe zasady ogólne, leżące u podstaw polityki ochrony środowiska UE i Polski. Są to:

- zasada zrównoważonego rozwoju,
- zasada równego dostępu do środowiska postrzegana w kategoriach,
 - ✓ sprawiedliwości międzypokoleniowej,
 - ✓ sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
 - ✓ równoważenia szans między człowiekiem i przyrodą,
- zasada przezorności,
- zasada uspołecznienia i subsydiarności,
- zasada prewencji,
- zasada „zanieczyszczający” płaci,
- zasada skuteczności efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

W trakcie prac nad Programem:

- przeprowadzono ocenę relacji pomiędzy programami na szczeblu centralnym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym,
- ustalono zakres i formę opracowywanego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór w oparciu o spotkania z władzami gminy,
- przeprowadzono analizę stanu środowiska gminy poprzez zgromadzenie aktualnych informacji na temat stanu poszczególnych zasobów środowiska przyrodniczego oraz poszczególnych komponentów środowiska,
- przeprowadzono analizę do określenia podstawowych kierunków, zadań oraz celów ekologicznych, które są niezbędne do realizowania polityki ekologicznej Państwa w obszarze Gminy Biały Bór,
- określono priorytetowe działania ekologiczne dla Gminy Biały Bór na lata 2010 – 2013 i 2014 – 2017,
- określono metody oraz kierunki realizacji Programu oraz monitorowania jego wdrażania,
- zweryfikowano i skonsultowano opracowany dokument z władzami Urzędu Miejskiego w Białym Borze w celu jego zaakceptowania.

Niniejsze opracowanie składa się z następujących części:

1. Wprowadzenie,
2. Charakterystyka Gminy Biały Bór,
3. Infrastruktura techniczna,
4. Charakterystyka środowiska przyrodniczego,
5. Analiza stanu środowiska oraz jego źródła przeobrażeń,
6. Uwarunkowania zewnętrzne – polityka ekologiczna,
7. Główne ustalenia Programu Ochrony Środowiska,
8. Instrumenty realizacji Programu Ochrony Środowiska,
9. System zarządzania Programem Ochrony Środowiska,
10. Wdrożenie i monitoring Programu Ochrony Środowiska,
11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.

1.4. Okres objęty Programem

Zgodnie z ustaleniami Prawa ochrony środowiska art. 14 ust. 2, polityka ekologiczna przyjmowana jest co cztery lata, z tym, że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne cztery lata, program zawiera zatem zadania dla dwóch faz:

- cele krótkoterminowe - lata 2010 - 2013,
- cele długoterminowe - do roku 2017.

Ocena i weryfikacja realizacji zadań Programu dokonywana będzie zgodnie z wymogami ustawy co 2 lata od przyjęcia Programu.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY BIAŁY BÓR

2.1. Podstawowe dane

Gmina Biały Bór położone jest w zachodniej części Województwa Zachodniopomorskiego, na terenie Powiatu Szczecineckiego. Gmina graniczy z gminami: Szczecinek, Bobolice, Polanów, Miastko, Koczała i Rzeczniça. Całkowita powierzchnia Gminy Biały Bór wynosi 26.944ha. Gmina ma charakter rolniczo – leśny i obejmuje 17 sołectw utworzonych z 47 jednostek osadniczych. W skład gminy wchodzi takie sołectwa jak: Biała, Bielica, Biskupice, Biały Dwór, Brzeźnica, Drzonowo, Dyminek, Grabowo, Kaliska, Kazimierz, Kołtki,

Przybrda, Sępólno Małe, Sępólno Wielkie, Stępień, Świerszczewo i Trzebiele. Głównym ośrodkiem osadniczym oraz siedzibą organów gminy jest Miasto Biały Bór.

Ogólna liczba ludności zamieszkująca teren gminy w 2009 roku (stan na 31.12.2009r.) wynosiła 5.370 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła około 20 osób na km².

Terytorium gminy ukształtowane przez cofający się lądolód skandynawski, urozmaicając malownicze wzgórza morenowe (sięgające 239m n. p. m.), liczne głązy narzutowe oraz krystalicznie czyste jeziora. Duża ilość lasów stanowiących ogółu powierzchni gminy ma wyjątkowy wpływ na korzystne warunki klimatyczne i krajobrazowe.

Dogodne położenie geograficzne oraz stosunkowo niewielkie odległości od granicy morskiej (około 80km do Kołobrzegu) i zachodniej (200km) sprzyjają kontaktom gospodarczym i turystycznym. Gmina Biały Bór położone jest na przecięciu dwóch głównych dróg krajowych, tj. drogi krajowej Nr 25 Koszalin - Warszawa oraz drogi krajowej Nr 20 Ustka - Poznań.

Biały Bór współpracuje z gminami i miastami niemieckimi: Pasewalkiem, Salzhausen, Bosau, Haltern, Klietz oraz ukraińskimi: Lwowem i Łuckiem. W ramach tej współpracy realizowane są wspólne projekty letnich wymian młodzieży. Organizatorami tych wymian są: Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury, szkoły oraz Międzynarodowe Stowarzyszenie Przyjaciół Białego Boru przy wsparciu finansowym, udzielonym przez Gminę oraz Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania w Szczecinie ze środków Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży. Gmina Biały Bór jest członkiem SGPE Pomerania, Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty, Związku Miast Polskich oraz Fundacji Środkowopomorska Grupa Działania.

2.2. Położenie fizyczno-geograficzne gminy

Gmina Biały Bór położona jest w zachodniej części Województwa Zachodniopomorskiego, na północnym-wschodzie Powiatu Szczecineckiego. Zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego, obszar gminy należy do prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego. W obrębie Niżu Środkowoeuropejskiego gmina przynależy do dwóch makroregionów, tj. Pojezierze Południowopomorskie i Pojezierze Zachodniopomorskie oraz dwóch mezoregionów, tj. Pojezierze Bytowskie i Równina Chrzanowska.

Położenie Gminy Biały Bór na tle Powiatu Szczecineckiego przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1. Położenie Gminy Biały Bór w Powiecie Szczecineckim

Źródło: www.gminypolskie.pl

2.3. Użytkowanie terenu

Gmina Biały Bór pod względem użytkowania terenu jest obszarem rolniczo - leśnym, użytki rolne zajmują 40 % powierzchni gminy, natomiast lasy i grunty leśne 51,9%. Taki sposób użytkowania gruntów, przy niewielkiej ilości przemysłu na obszarze gminy jest sprzyjający dla rozwoju turystyki. Lesistość gminy wynosi powyżej 50%, co jest wartością znacznie przewyższającą średnią lesistość w Polsce. Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie gminy przedstawia tabela 1.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Tabela 1.
Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna	
	[ha]	[%]
Użytki rolne	10.778	40,0
Użytki leśne oraz zadrzewione	13.971	51,9
Grunty zabudowane i zurbanizowane	753	2,8
Wody	731	2,7
Użytki ekologiczne	50	0,2
Nie użytki	661	2,4
Powierzchnia ogólna	26.944	100%

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze

2.3.1. Rolnictwo

Gmina Biały Bór ma charakter rolniczy, w której dominuje produkcja roślinna i zlokalizowanych jest wiele gospodarstw ekologicznych. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 26.944ha w tym użytki rolne zajmują 10.788ha. Rolnictwo odgrywa znaczącą rolę w tworzeniu struktury gospodarczej tego terenu. Skupia ono znaczne zasoby w postaci siły roboczej oraz majątku trwałego.

W użytkach rolnych największą powierzchnię zajmują grunty orne, bo 9.339ha i zajmują one 34,66 % ogólnej powierzchni gminy. Pozostałe użytki rolne zajmują powierzchnie:

- sady 14ha (0,05%),
- łąki trwałe 1.14ha (4,25%),
- pastwiska trwałe 390ha (1,45 %),
- grunty rolne zabudowane 156ha (0,58%) ,
- grunty rolne pod stawami 3ha (0,01%),
- grunty rolne pod rowami 47ha (0,17%).

Strukturę zasiewów gruntów rolnych na terenie Gminy Biały Bór prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2.
Struktura zasiewów gruntów rolnych na terenie Gminy Biały Bór

Rodzaj uprawy	Powierzchnia [ha]
Pszenica ozima	-
Pszenica jara	180
Żyto ozime	1.310
Żyto jare	-
Jęczmień ozimy	30
Jęczmień jary	385
Owies	625
Mieszanki zbożowe ozime	30
Mieszanki zbożowe jare	510
Pszennyto ozime	100

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Pszonýto jare	300
Gryka	580
Mieszanki zbożowo strączkowe	160
Kukurydza na ziarno	-
Kukurydza na zielonkę	28
Rzepak ozimy	147
Rzepak jary	50
Okopowe pastewne	17
Strączkowe pastewne	170
Ziemniaki	160
Inne: gorczyca, facelia itd.	90
Trawy na gruntach omnych	1.700
Pozostałe uprawy	180

Źródło: Starostwo Powiatowe w Szczecinku

Jak już wcześniej wspomniano na analizowanym obszarze zlokalizowanych jest wiele gospodarstw ekologicznych. Jednym z nich jest gospodarstwo ekologiczne Marian Nowak, znajdujące się w Grabowie. Gospodarstwo to posiada atest EKOLAND nr 96028. Gospodarstwo zajmuje się produkcją serów, mleka oraz masła. Ponadto w gminie znajduje się także gospodarstwo ekologiczne na terenie, którego produkuje się miód, jego właścicielem jest Sz. Markiewicz.

2.4. Demografia gminy

Całkowita liczba ludności na terenie Gminy Biały Bór zgodnie z danymi uzyskanymi z Urzędu Miejskiego Białym Borze w 2009 roku wynosiła **5.370 osób**, a gęstość zaludnienia oscylowała w granicach 20 osób na km². Rozmieszczenie ludności na terenie gminy jest stosunkowo równomierne. Największa liczba ludności zamieszkuje Miasto Biały Bór, tj. 2.141 osób, a w dalszej kolejności miejscowości Sępolno Wielkie, Przybrdę oraz Grabowo.

Ogólne dane dotyczące demografii na terenie Gminy Biały Bór w latach 2008 – 2009 prezentuje tabela 3.

Tabela 3.
Ludność na terenie Gminy Biały Bór w latach 2008 – 2009

2008		2009	
KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2.618	2.642	2.673	2.697
5.260		5.370	

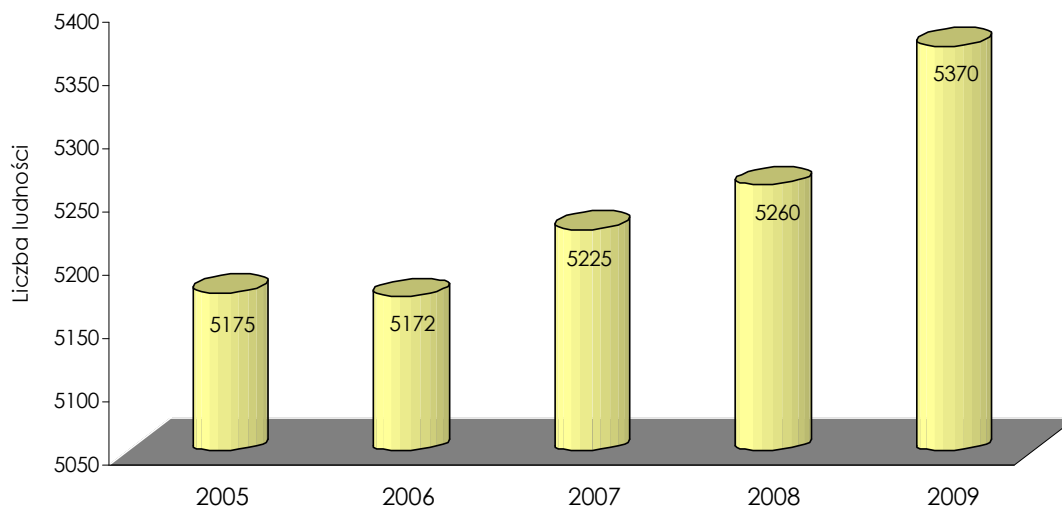
Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze, GUS

Ogólną charakterystykę wzrostu liczby ludności na terenie Gminy Biały Bór w latach 2005 – 2009 przedstawia wykres 1.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Wykres 1. Liczba ludności na terenie Gminy w latach 2005 – 2009

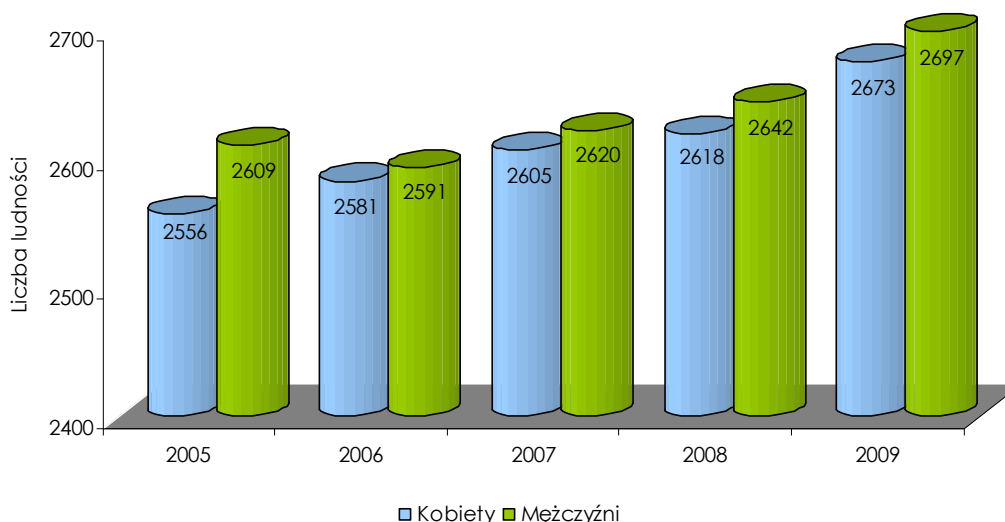
Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze

Na podstawie powyższych informacji zauważyć można że tendencje w zakresie zmian demograficznych na przestrzeni ostatnich lat kształtowały się następująco:

- w ostatnich latach stan liczby ludności gminy wzrasta, nieznaczny spadek zauważalny był jedynie w 2006 roku,
- w przyszłych latach prognozuje się niewielki wzrost liczby ludności zamieszkującej teren gminy.

Ponadto Gmina Biały Bór charakteryzuje się nadwyżką liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Kobiety stanowią około 49,7 % całkowitej populacji, a mężczyźni 50,3 %. Strukturę nadwyżki kształtującej się w latach 2005 –2009 prezentuje wykres 2.

Wykres 2. Liczba ludności wg płci na terenie Gminy w latach 2005 - 2009

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze, GUS

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Struktura ludności wg płci i wieku ma duże znaczenie dla całej sfery życia społecznego i gospodarczego gminy. Określa ona natężenie urodzeń i zgonów, a co za tym idzie, tempo rozwoju ludnościowego. Z kolei liczba ludności w wieku produkcyjnym jest czynnikiem warunkującym rozwój lokalnego rynku pracy. Szczegółowe dane dotyczące struktury ludności wg wieku kształtującej się na przetomie lat 2005 – 2009 prezentuje tabela 4.

Tabela 4.
Struktura ludności wg wieku na terenie Gminy Biały Bór

ROK	WIEK PRZEDPRODUKCYJNY	WIEK PRODUKCYJNY	WIEK POPRODUKCYJNY
2005	946	3.549	680
2006	909	3.572	691
2007	898	3.636	691
2008	877	3.684	699
2009	1.197	3.407	766

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze, GUS

Wzrost liczby ludności na terenie gminy zależy jest od wielu czynników stałych oraz zmiennych. Stałym czynnikiem jest przyrost naturalny ludności, tj. różnica pomiędzy liczbą urodzeń, a liczbą zgonów w danym okresie na obszarze gminy. Na przestrzeni ostatnich lat w gminie kształtował się dodatni przyrost naturalny tzn. liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów. Na ogólne uwarunkowania demograficzne, a w szczególności na kształtujący się przyrost naturalny w gminie, mają uwarunkowania społeczne oraz ekonomiczne, np. zła sytuacja materialna rodzin, lęk o utratę pracy oraz podniesienie się wieku osób podejmujących decyzję o urodzeniu dziecka. Charakterystykę kształtowania się przyrostu naturalnego na terenie gminy w ostatnich latach przedstawia tabela 5.

Tabela 5.
Kształtowanie przyrostu naturalnego na terenie Gminy Biały Bór w latach 2005 - 2009

ROK	PRZYROST NATURALNY	URODZENIA	ZGONY
2005	12	54	42
2006	24	64	40
2007	19	60	41
2008	22	71	49
2009	-2	50	52

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

Migracje obejmują ruch wędrownicy ludności gminy w ciągu roku, związany ze zmianą miejsca zamieszkania. W ostatnich latach w Gminie Biały Bór obserwuje się ujemną wartość salda migracji – przewaga wymeldowań nad zameldowaniami.

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

Przyczyną tego zjawiska jest brak miejsc pracy na rynku lokalnym oraz niedostatek lokali mieszkaniowych w tym komunalnych. Charakterystykę kształtowania się procesu migracyjnego na terenie gminy w ostatnich latach przedstawia tabela 6.

Tabela 6.

Kształtowanie procesu migracyjnego na terenie Gminy Biały Bór w latach 2005 - 2009

ROK	ZAMELDOWANIA	WYMELDOWANIA	SALDO MIGRACJI
2005	88	91	-3
2006	64	74	-10
2007	97	117	-20
2008	77	101	-24
2009	60	71	-11

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości wchodzących w skład gminy jest zróżnicowana – miejscowości są albo małe albo średnie oraz występuje jedno duże miasto – Biały Bór z liczbą 2.141 osób. W tabeli 7 przedstawiono zestawienie obrazujące liczbę ludności w poszczególnych miejscowościach wchodzących w skład Gminy Biały Bór.

Tabela 7.

Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Biały Bór w (stan na 31.12.2009r.)

Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa	Liczba mieszkańców Miejscowości(osady)
Biały Bór	Biały Bór	2.141
Biała	Biała	155
	Białka	29
Biały Dwór	Biały Dwór	226
Bielica	Bielica	100
	Koleśnik	17
Biskupice	Biskupice	34
	Grabicz	-
	Kamienna	24
	Linowo	14
Brzeźnica	Brzeźnica	138
	Donimierz	5
Drzonowo	Drzonowo	186
	Dołgie	29
	Domaradz	-
	Miłobądz	2
Dyminek	Dyminek	76
	Radzewo	15
Grabowo	Grabowo	302
	Borzęcino	6
	Jawory	2
	Poniewka	15
Kaliska	Kaliska	163

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

Kazimierz	Kazimierz	46
Kołtki	Kołtki	119
	Bagniewko	-
	Gostkowo	-
	Kierzkowo	18
	Kosobudy	-
	Łukowo	-
	Miłkowo	-
	Pierzchowo	-
	Rzyszczewko	13
	Zduny	9
Przybrda	Przybrda	365
Sępolno Małe	Sępolno Małe	70
Sępolno Wielkie	Sępolno Wielkie	422
	Cybulin	15
	Wodnik	-
Stępień	Stępień	274
	Lubiesz	9
	Rostonki	1
	Stęпно	2
Świerszczewo	Świerszczewo	161
Trzebiele	Trzebiele	154
	Dalkowo	13
RAZEM		5.370

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze

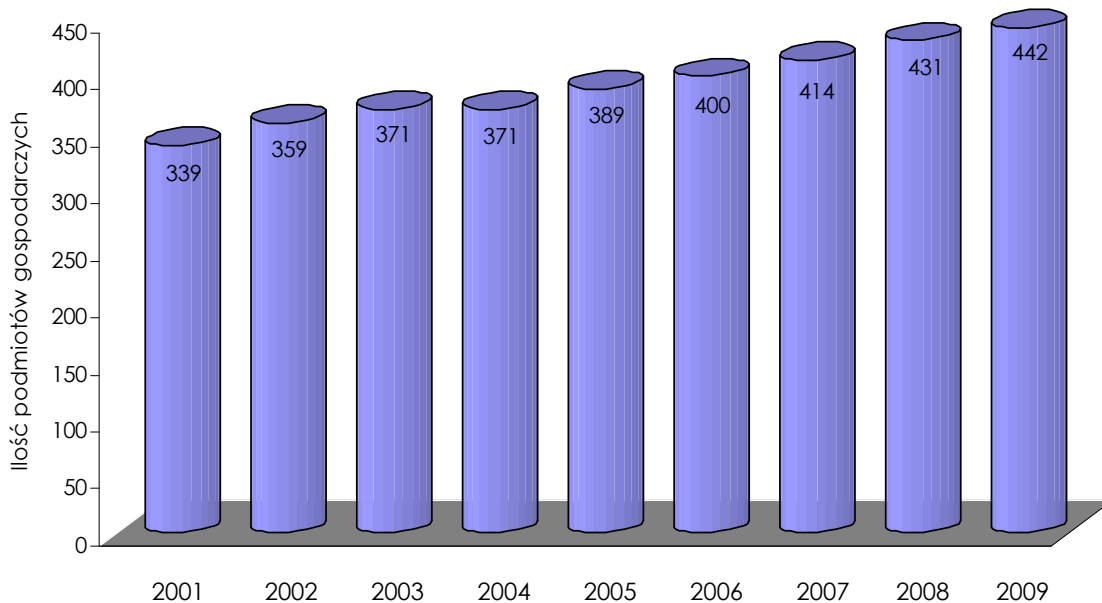
2.5. Uwarunkowania gospodarcze

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Biały Bór na koniec 2009 roku zarejestrowane w rejestrze REGON były 442 podmioty gospodarcze, z czego 26 w sektorze publicznym, a 416 w sektorze prywatnym. W ostatnich latach liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych na terenie gminy wzrasta. Ogólny wzrost ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na terenie Gminy Biały Bór w latach 2001-2009 prezentuje wykres 3.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Wykres 3. Ilość podmiotów gospodarczych w latach 2001-2009

Źródło: GUS Szczecin, Urząd Miejski w Białym Borze

W ostatnich latach nastąpił wzrost ilości funkcjonujących podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Biały Bór. Najwięcej podmiotów zlokalizowanych jest w samym mieście Biały Bór, bo aż 265. Charakterystykę funkcjonujących podmiotów gospodarczych wg rodzaju branży na terenie Gminy Biały Bór w 2009 roku prezentuje poniższa tabela.

Tabela 8.
Ilość podmiotów gospodarczych wg rodzaju branż

Rodzaj branży	Ilość podmiotów
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	12
Górnictwo	1
Przetwórstwo przemysłowe	16
Budownictwo	25
Handel hurtowy i detaliczny, usługi	59
Hotele i restauracje	22
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	29
Pośrednictwo finansowe	6
Obsługa nieruchomości	31
Administracja publiczna i obrona narodowa	3
Edukacja	20
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	12
Działalność usługowa	29

Źródło: GUS Szczecin, Urząd Miejski w Białym Borze

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

2.5.1. Aktywność ekonomiczna ludności

Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego na terenie Powiatu Szczecineckiego wynosił 15,9% (stan na 31.12.2009r.). W Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinku zarejestrowanych było 7.822 osoby, z czego ponad połowę stanowiły kobiety – 4.080 kobiet. Dane przedstawione w poniższej tabeli wykazują, iż teren Gminy Biały Bór charakteryzuje się dość wysokim wskaźnikiem bezrobocia rejestrowanego, w porównaniu do pozostałych gmin Powiatu Szczecineckiego. Wskaźnik ten wynosił 21,3%. Stopa bezrobocia na terenie całego Powiatu Szczecineckiego wynosiła 24,6%.

Strukturę funkcjonującego bezrobocia na terenie Powiatu Szczecineckiego wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku prezentuje tabela 9.

Tabela 9.

Struktura bezrobocia na terenie Powiatu Szczecineckiego

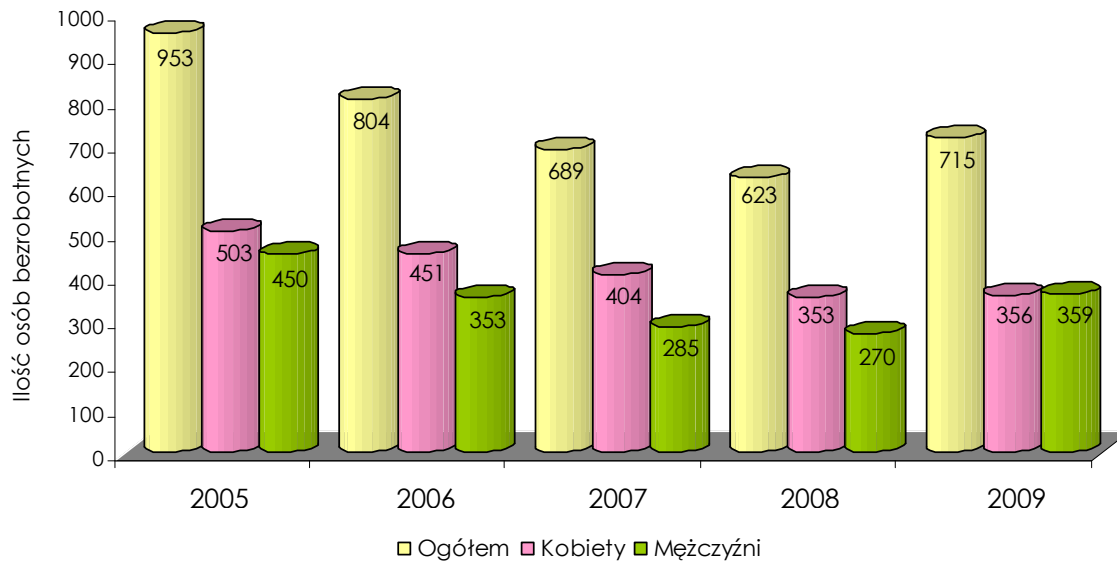
Wyszczególnienie		liczba bezrobotnych ogółem	w tym kobiety	wskaźnik bezrobocia rejestrowanego
Miasto Szczecinek		3.239	1.632	13,0%
Gmina Szczecinek		1.179	635	18,3%
Gmina Grzmiąca		630	337	20,1%
Miasto i gmina Borne Sulinowo	ogółem	848	474	14,6%
	miasto	312	178	12,1%
	wieś	536	296	16,7%
Gmina Biały Bór	ogółem	715	356	21,3%
	miasto	230	114	16,0%
	wieś	485	242	25,3%
Miasto i gmina Barwice	ogółem	1.211	646	21,5%
	miasto	477	256	19,4%
	wieś	734	390	23,1%
Razem		7.822	4.080	15,9%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku (stan na 31.12.2009r.)

Aktywność ekonomiczna ludności Gminy Biały Bór jest coraz większa, o czym świadczy dość duży wzrost ilości funkcjonujących podmiotów gospodarczych oraz spadek ilości osób bezrobotnych. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku, ilość osób bezrobotnych na terenie Gminy Biały Bór w roku 2009 kształtowała się na poziomie 715 osób, w tym 356 kobiet. Dane dotyczące kształtującego się bezrobocia na terenie Gminy Biały Bór w latach 2005 – 2009 prezentuje wykres 4.

Wykres 4. Ilość osób bezrobotnych Gminy Biały Bór

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku

Istniejące bezrobocie to głównie niekorzystny skutek przemian strukturalnych w rolnictwie, a także niechęć podjęcia pracy w zakładach pracy oferujących niskie wynagrodzenie. Główne przyczyny bezrobocia to także restrukturyzacja gospodarki, regres gospodarczy w sektorze rolniczym i innych gałęziach gospodarki, brak kapitału inwestycyjnego zarówno własnego, jak i obcego oraz zasobów pieniężnych. Na stan bezrobocia bezpośredni wpływ ma również stopień wykształcenia ludności. Głównym problemem bezrobocia jest niewystarczająca ilość miejsc pracy na terenie Gminy i w jej otoczeniu, a także praca za minimalną stawkę. Przy obecnym niedoborze ofert pracy stałej dla wielu bezrobotnych, lub nieodpowiednich warunkach płacowych, wiele osób decyduje się na wyjazdy zagraniczne, gdzie często pracują bez legalnego zatrudnienia, utrzymując zasilek w kraju. Ożywienie gospodarcze terenów wiejskich, walka z bezrobociem oraz tworzenie nowych miejsc pracy stają się najważniejszymi celami działania gminy. Proces przechodzenia od polityki rolnej do wielofunkcyjnego rozwoju wsi jest szansą dla ludności wiejskiej.

2.6. Infrastruktura społeczna

Służba zdrowia i opieka społeczna

W zakresie ochrony zdrowia na terenie Gminy Biały Bór usługi realizowane są przez Pomorski Ośrodek Diagnostyki Medycznej PODIMED Szczecinek Sp. z o. o. – Przychodnia Medycyny Rodzinnej w Białym Borze (Zakład Niepubliczny). Ośrodek zapewnia podstawową opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy. Ponadto mieszkańcy gminy korzystają z usług Szpitala Powiatowego w Szczecinku, tj. Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej. W ramach funkcjonowania SPZOZ funkcjonują następujące oddziały: ratunkowy, intensywnej terapii, internistyczno- kardiologiczny, położniczo-ginekologiczny, noworodkowy, dziecięcy oraz chirurgii ogólnej. W Szpitalu Powiatowym

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

w Szczecinku funkcjonują następujące poradnie specjalistyczne, tj. wenerologiczno-dermatologiczna, gruźlicy i chorób płuc, ginekologiczna oraz pracownia endoskopii. Na terenie gminy funkcjonuje także jedna apteka.

Oświata i edukacja

Na terenie Gminy Biały Bór funkcjonują cztery szkoły podstawowe, dwie z nich znajdują się w mieście Biały Bór, a pozostałe w miejscowościach Drzonowo oraz Sępólno Wielkie. Ponadto na terenie Gminy funkcjonują dwa gimnazja. W gminie znajduje się także Liceum Ogólnokształcące i Zespół Szkół im. Oskara Langego w Białym Borze, które zapewnia możliwość kształcenia na poziomie średnim. Jeżeli chodzi o szkolnictwo wyższe, młodzież uczęszcza na uczelnie wyższe znajdujące się w większych miastach, takich jak Szczecin, Piła, Gdańsk, Koszalin oraz Słupsk. W mieście Biały Bór znajduje się także przedszkole miejskie.

Opieka społeczna

Na terenie gminy Biały Bór działa Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który znajduje się na ulicy Nadrzecznej 2 w mieście Biały Bór. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: statutu Ośrodka oraz ustaw o pomocy społecznej. Ośrodek prowadzi działalność zgodną z założeniami polityki społecznej Gminy Biały Bór, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy i te zlecone z zakresu administracji rządowej na podstawie ustawy o pomocy społecznej, zadania z zakresu administracji rządowej przejęte przez gminę w drodze porozumienia jak i inne zadania przekazane do realizacji przez organy gminy. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białym Borze obejmuje swym działaniem miejski i wiejski obszar gminy Biały Bór. W celu realizacji zadań Ośrodek zatrudnia ośmiu pracowników na umowę o pracę. Poza działalnością statutową wynikającą z ustaw o pomocy społecznej prowadzona jest działalność charytatywna na rzecz podopiecznych Ośrodka.

Kultura

Działalność kulturalną w mieście Biały Bór organizuje i prowadzi Miejski – Gminny Ośrodek Kultury, który corocznie organizuje wiele imprez na rzecz ochrony środowiska. Ponadto prowadzi działalność artystyczną oraz przygotowuje wiele wartościowych imprez, popularyzuje sztukę oraz wiedzę o niej. Miejsko – Gminy Ośrodek Kultury zajmuje się także organizowaniem nowych form wypoczynku i turystyki w gminie, zajmuje się rozwojem działalności rekreacyjno-rozrywkowej przy współdziałaniu innych organizacji. Organizuje wymiany doświadczeń między placówkami kulturalnymi, ruchem artystycznym i zawodowymi instytucjami kulturalnymi. Ośrodek czynnie współdziała z instytucjami i organizacjami sportowymi, turystycznymi, stowarzyszeniami, organizacjami młodzieżowymi. Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Białym Borze zapewnia mieszkańcom i turystom odwiedzającym miasto i gminę możliwość korzystania ze zróżnicowanego zestawu propozycji. Niektóre z nich na trwałe wpisały się do kalendarza imprez jako charakterystyczne dla gminy ciesząc się dużym zainteresowaniem. Na uwagę zasługują m.in.: finał WOŚP, Białoborskie Kolędowanie (kultywowanie bożonarodzeniowych i noworocznych tradycji ludowych ukraińskich i polskich), Przegląd Amatorskich Zespołów Teatralnych, Miejsko – Gminne Eliminacje Turnieju Recytatorskiego

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

„Ptaki, Ptaszki i Ptaszeta Polne”, Dni Białego Boru, Międzynarodowe Plenery Malarskie i Rzeźbiarski, Międzynarodowe Rajdy Piesze i Rowerowe (na trasie wokół jeziora Łobez), Międzynarodowy Konkurs Plastyczny Dla Dzieci i Młodzieży „Na Ratunek Środowisku”, Akcja Lato (Neptunia, Śluby Par Obozowych, Święto Duchów, Poszukiwanie Skarbów) – program imprez skierowany jest do mieszkańców, turystów i uczestników międzynarodowych wymian dzieci i młodzieży, sylwestrowe szaleństwo – impreza plenerowa, Liczne wystawy okolicznościowe i rocznicowe oraz edukacyjne przy współpracy z ościennymi ośrodkami kultury, galeriami państwowymi i prywatnymi oraz muzeami oraz koncerty z okazji uroczystości okoliczności z udziałem amatorskiego ruchu artystycznego Gminy Biały Bór.

Na terenie gminy funkcjonuje także Biblioteka Publiczna, która do 2007 roku funkcjonowała jako struktura Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury. Biblioteka zlokalizowana jest w budynku Gminnej Przychodni Zdrowia przy ul. Nadrzecznej 2A.

Ponadto na terenie gminy Biały Bór funkcjonuje wiele świetlic wiejskich oraz cztery świetlice opiekuńczo – wychowawcze w Białym Borze, Grabowie, Sępólnie Wielkim i w miejscowości Stepień.

Na obszarze gminy znajdują się dwie parafie, tj. parafia Greckokatolicka p.w. NBP oraz parafia Rzymskokatolicka p.w. NMP Królowej Polski.

Gmina Biały Bór jest także członkiem wielu Stowarzyszeń, tj. SGPE Pomerania, Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty, Związku Miast Polskich oraz Fundacji Środkowopomorska Grupa Działania.

2.7. Walory kulturowe

Na terenie Gminy Biały Bór zostało zachowanych wiele historycznych pamiątek, głównie o charakterze sakralnym i dworskim wraz z zielenią dworską, parki miejskie oraz cmentarze. Wykaz zabytków z terenu Gminy Biały Bór wpisanych do ścisłego rejestru przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10.
Zabytki Gminy Biały Bór

Miejscowość	Obiekt
Biały Bór	Kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła – barokowa rzeźba Biskupa, barokowa rzeźba Biskupa z księga, barokowa rzeźba Anioła I, barokowa rzeźba Anioła II
	Budynek fabryczny przy ul. Armii Czerwonej 16 – murowany, początek XX wieku.
	Zespół domów mieszkalnych.
	Szkoła Gminna przy ul. Sądowej 9 – murowana, po 1900 r.
	Elementy zabytkowego wyposażenia kościoła pomocniczego p. w. Michała Archanioła (oltarz główny- neobarok 1878r., obraz – Św. Michał Archanioł – neobarok 1878r., obraz – Trójca Św. – neobarok 1878r., rzeźba – nieokreślona Święta – elektyzm, 4 ćw. XIX w. , Rzeźba Św. Józef – elektyzm- 4 ćw. XIX w, ambona – neobarok ok. 1878r.
Biała	Budynek Szkoły Podstawowej, murowany, lata 20 – te XX wieku
Bielica	Budynek Szkoły numer 22, murowany, lata 20 – te XX w.
Cybulin	Grodzisko nizinne, stanowisko 1, częściowo naruszone, kształtu

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	nieregularnie owalnego, z zachowanym wałem, warstwą kulturową i materiałem archeologicznym, datowane na IX-X w. Położone w odległości ok. 400m na północny zachód od zabudowań PGR Cybulin między wschodnim brzegiem jeziora Iłowata a droga polną Cybuli – Żydowo, porośnięte mieszanym laskiem
Dołgie	Park wiejski, obszar parku o nieregularnym kształcie wyznaczają: od strony północno – zachodniej kompleks pól uprawnych, od półn. Wschodu droga i podwórze PGR, od połud. Wschodu gospodarstwo i ogrody, od połud. Zachodu droga wiejska, a od zachodu pagórek widokowy Dawny dwór, murowany, po 1900 r.
Drzonowo	Kościół filialny, p.w. św. Krzyża, murowany 3 ćwierć XIX wieku, w kościele znajduje się późnoromańska rzeźba Chrystus Ukrzyżowany Kapliczka, murowana, koniec XIX w. Dom gminny, murowany, koniec XIX wieku Budynek poczty nr 2, murowany, po 1900 r. Budynek gospodarcze u Drzonowie 19, położony na działce nr 92 o pow. 0,36 ha, obręb 123 wg wpisu rejestru gruntów wydanego przez Urząd Rejonowy w Szczecinku w dn. 03.08.1998r., budynek stanowi ciekawy, dobrze zachowany przykład zabudowy gospodarczej stanowiący relikwiarz prawie doszczętnie zniszczonego założenia dworsko – parkowego
Dyminek	Dwór, murowany 4 ćwierć XIX wieku Park krajobrazowy z XIX wieku Kościół z 1817 roku
Grabowo	Park z XIX wieku
Kołtki	Kościół murowany, 4 ćwierć XIX wieku Grodzisko nizinne, stanowisko 1, częściowo naruszone, kształtu nieregularnie owalnego, z zachowanym wałem, warstwą kulturową i materiałem archeologicznym, datowane na IX-X w. Położone w odległości ok. 400m na północny zachód od zabudowań PGR Cybulin między wschodnim brzegiem jeziora Iłowata a droga polną Cybuli – Żydowo, porośnięte mieszanym laskiem
Kazimierz	Kościół filialny, ryglowany z początku XVII wieku wraz z otoczeniem i całkowitym wystrojem wnętrza, wyposażenie kościoła - ołtarz, lichtarz, żyrandol, rzeźby drewniane Park położony ok. 400m na zachód od środkowej części wsi, Park ze wszystkich stron otoczony jest pastwiskami, od strony połud. wsch. Granicę parku wyznacza droga polna Grodzisko wyżynne, typu pierścieniowatego, z zachowanym wałem, warstwą kulturową i materiałem archeologicznym, datowane na okres wczesnośredniowieczny, usytuowane na szczycie wzniesienia morenowego, od północnego zachodu otoczone bagnami. Położone w odległości 2,25km na południowy wschód od zabudowań wsi Kołtki, 3,7km na południowy zachód od zabudowań wsi Miłocice i 2,5km na północny wschód od zabudowań wsi Kaliska. Porośnięte lasem mieszanym. Budynek gospodarczy przy domu nr 11, szachulcowy z połowy XIX wieku
Przybrda	Dawny dwór, murowany, 4 ćwierć XIX wieku
Sępólno Małe	Kaplica p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, szachulcowa, z ok. 1700 roku

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	Kościół filialny wraz z otoczeniem oraz wystrojem wnętrza, półrenesansowa ambona z 1693r. z Kościoła filialnego p.w. Najświętszego Serca Jezusa, składająca się z balustrady, zaplecka, 8-bocznego baldachimu, kosza zdobionego kolumnami, wicią laurową, maskaronami i pełnoplastycznymi wspornikami w formie głów oraz pełnoplastycznej figury podtrzymującej kosz, ołtarz
Sępolno Wielkie	Kościół filialny wraz z otoczeniem oraz wystrojem wnętrza, wyposażenie Kościoła filialnego, p.w. św. Wojciecha, szachulcowy z 1685 roku – ołtarz główny (barok, ok. 1700r. drewno złoczone, polichromowane), dzwon (późny gotyk, spiż), osiem obrazów barokowych z przełomu XVII/XVIII w. wykonanych w technice olejnej
	Kaplica murowana z ok. 1900 roku
	Park krajobrazowy z XIX wieku
	Zbiorcza Szkoła Gminna nr 42, murowany, po 1900 roku
Stępień	Kościół filialny wraz z otoczeniem (drzewostan na cmentarzu kościelnym) i całkowity wystrój wnętrza, szachulec z XVIII wieku – ołtarz, dwie rzeźby, dwa lichtarze – XVIII w.
	Późnorenansowe obrazy pasyjne z pocz. XVII w. z Parapetu Empory Północnej w Kościele Filialnym p.w. Chrystusa Króla (4 obrazy), manierystyczny ołtarz ok. 1600 r., owalna rama z XVIII/XIXw., neogotyckie organy wraz z prospektem z XIXw., renesansowy świecznik z 1582r., barokowy świecznik z ok. XVIIIw., barokowy świecznik z I poł. XVIIw., dzwon z 1880r., dzwon z 1881r.
Świerzczewo	Park wiejski naturalistyczny z II poł. XIX wieku, łącznie z istniejącą aleją parkową, park przylega od strony półn. wsch. Do drogi Stępień – Drzonowo, od półn. zach. Graniczy z podwórzem gospodarczym i zabudowaniami PGR, od strony połud. zach. z polami uprawnymi, a od strony połud. wsch. z polami, łąkami i pastwiskami
	Grodzisko nizinne, typu pierścieniowatego, kształtu nieregularnie kolistego z czytelnymi wałami, fosą, warstwą kulturową i materiałem archeologicznym, datowane na XI-XII w. Położone na półwyspie jeziora Bobięcińskiego Wielkiego w odległości 1,5km na północny zachód od zabudowań wsi Świerzczewo i 4,8km na północny wschód od zabudowań wsi Sępolno Wielkie. Porośnięte drzewami liściastymi.
Trzebiele	Park naturalistyczny z II poł. XIX wieku, położony jest wzdłuż szosy Biały Bór – Miastko, wyznaczającej granicę od wschodu. Od północy i północnego wschodu granicę wyznaczają pola i pastwiska, zaś od połud. zach. dziedziny i zabudowania gospodarcze PGR

Źródło: Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Biały Bór na lata 2007-2015

Ponadto ochronie prawnej, jako dobra kultury narodowej podlegają również pojedyncze domy znajdujące się prawie w każdej miejscowości.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

3.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno – ściekowa na terenie Gminy Biały Bór jest prawie całkowicie uregulowana. Odsetek ludności podłączonych do sieci wodociągowej wynosi 90%, natomiast siecią kanalizacyjną objętych jest około 34 % ludności z terenu gminy. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego Białym Borze, do końca 2010, dzięki zaawansowanej rozbudowie sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy, aż 80% mieszkańców będzie mogło korzystać z tego systemu.

3.1.1. Ujęcia wody i sieć wodociągowa

Na obszarze gminy do celów komunalnych, wodę ujmuje się z ujęć podziemnych. Wody powierzchniowe pobierane są tylko do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz w gospodarce rybackiej. Największym użytkownikiem wody w gminie jest gospodarka komunalna, następnie rolnictwo i leśnictwo. Podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu ludności w wodę mają zasoby wód podziemnych, które przeznaczone są przede wszystkim do zaopatrzenia ludności w dobrej jakości wodę do picia. Wody podziemne wykorzystywane są również do celów przemysłowych przez niewielkie zakłady, którym woda dostarczana jest komunalną siecią wodociągową.

Zaopatrzenie mieszkańców Gminy Biały Bór w wodę odbywa się z 13 ujęć wody zlokalizowanych na terenie gminy. Woda dostarczana jest poprzez scentralizowaną sieć wodociągową o łącznej długości **135,3km** (stan na 31.12.2009 r.) Większość miejscowości na terenie Gminy Biały Bór objętych jest zbiorowym zaopatrzeniem w wodę. Do **sieci wodociągowej** podłączonych jest około **90%** mieszkańców gminy.

Realizacja zadań z zakresu gospodarki wodno – ściekowej na terenie Gminy Biały Bór prowadzona jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Szczecinku. W ramach realizacji projektu „Zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w dorzeczu Parsęty” duża część eksploatowanych ujęć na terenie Powiatu Szczecineckiego zostanie zlikwidowana, a Przedsiębiorstwo w Szczecinku będzie zarządzało 17 ujęciami wody. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Szczecinku zgodnie z uchwalonym statutem zajmuje się obsługą techniczną i eksploatacyjną urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie gminy.

Aktualny wykaz ujęć wód podziemnych eksploatowanych na terenie gminy przedstawia tabela 11.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Tabela 11.

Wykaz ujęć wód podziemnych na terenie Gminy Biały Bór

Lokalizacja	Użytkownik	Ilość studni czynnych	Głębokość studni [m]	Dane z pozwolenia wodnoprawnego	
				Wydajność max. dobową $Q_{\max. d.}$ [m^3/d]	Zasoby eksploatacyjne Q [m^3/h]
Biały Bór (działka nr 164/5)	Zespół Szkół im. Oskara Langego, ul. Brzeźnicka 10	1	45	70*	-
Dołgie	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Szczecinku	1	42	219	25
Cybulin		1	122,0	25,0	20
Sępólno Wlk.		2	46,0/45,0	68	27/32
Sępólno Wlk. (kopalnia surowców mineralnych)		1	40	50	-
Kaliska		1	80	9,5	36
Biała		2	68/74	31,0	27/32
Przybrda		2	32/36,6	243,0	35,0/33,0
Świerszczewo		2	145/147	108,0	60/66,2
Bielica		2	32/127	85,5	42,0/26,0
Brzeźnica		1	55	15,5	23
Drzonowo		1	40	-	24,5
Dalkowo		2	70/72	1.078,0	100/100

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Szczecineckiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015

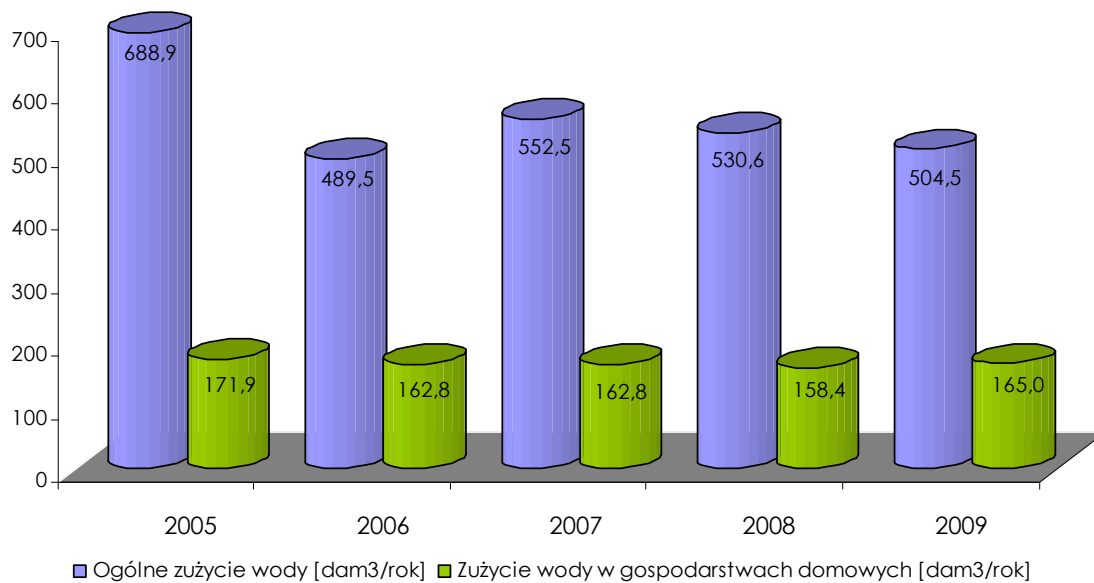
Na docelowe rozwiązania gospodarki wodnej, opracowane zostało „Studium Wykonalności Gospodarki Wodno – Ściekowej”. Zakłada ono zmodernizowanie dwóch docelowych stacji wodociągowych w Dalkowie i Świerszczewie oraz likwidację pozostałych stacji.

Zużycie wody w gminie na potrzeby gospodarki narodowej i ludności [dm^3/rok] w latach 2005-2009 przedstawia wykres 5.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Wykres 5. Zużycie wody w gminie [dam³/rok]

Źródło: GUS Szczecin

W kolejnych latach na terenie gminy zaobserwowano ograniczenie zużycia wody, związane jest to głównie z urealnieniem opłat za pobór wody oraz stawek eksploatacyjnych w gospodarce komunalnej, przy równoległym wprowadzeniu liczników wody dla indywidualnych odbiorców.

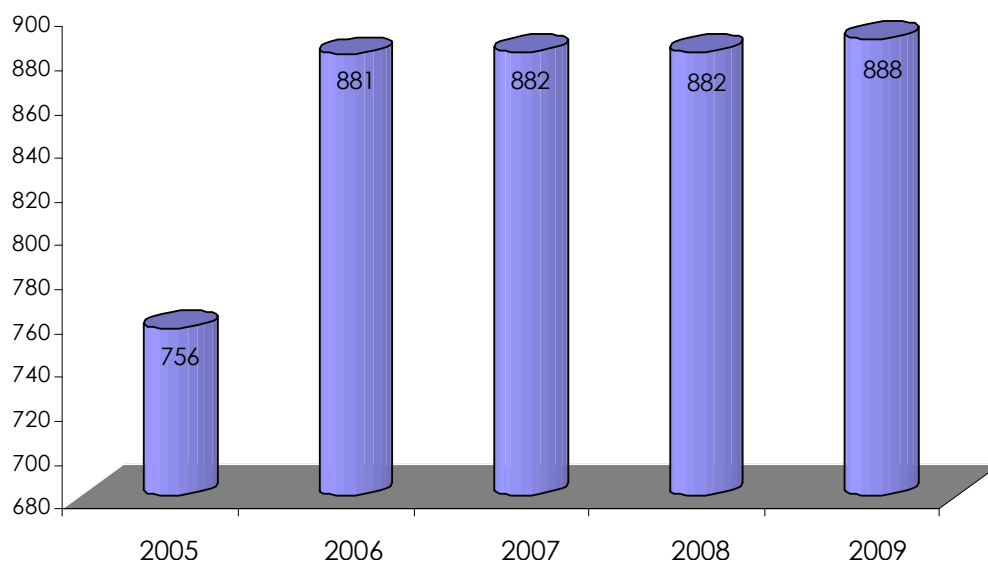
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie Gminy Biały Bór wynosi **135,3km** (stan na dzień 31.12.2009r.). Na terenie samego Miasta Biały Bór długość czynnej sieci rozdzielczej w 2009 roku wynosiła 25,7km. Na terenie gminy istnieją wodociągi grupowe: wodociąg grupowy – ze stacji Dalkowo zaopatrujący w wodę miejscowości: Biały Bór, Trzebiele, Dalkowo, Biały Dwór, Biskupice.

W ostatnich latach nastąpił wzrost ilości podłączeń do sieci wodociągowej. Przyrost ilości podłączeń budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania do sieci wodociągowej na terenie Gminy Biały Bór w latach 2005 - 2009 obrazuje wykres 6.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Wykres 6. Przyrost podłączeń [szt.] do sieci wodociągowej w latach 2005-2009

Źródło: GUS Szczecin

Zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.) wynika, że wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest zobowiązany do informowania mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (art. 12 ust. 5). Badania jakości ujmowanych wód dla Gminy Biały Bór prowadzi Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Szczecinku. Prowadzi ona ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach nadzoru sanitarnego w okresach kwartalnych. Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny stwierdza przydatność wody w przypadku urządzeń wodociągowych dostarczających wodę na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007, Nr 61 poz. 417) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728). W wyniku przeprowadzonej oceny jakości wody, w ujęciach zlokalizowanych na terenie gminy woda była przydatna do spożycia.

3.1.2. Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków

Do **sieci kanalizacyjnej** podłączonych jest obecnie **34 %** ludności gminy, tj. 1.765 mieszkańców. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego Białym Borze, do końca 2010, dzięki zaawansowanej rozbudowie sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy, aż 80% mieszkańców będzie mogło korzystać z tego systemu. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Biały Bór wynosi **19,7km** w tym:

- Biały Bór - 18,37 km,
- Przybrda - 0,30 km,
- Świerszczewo – 0,10 km,
- Stępień – 0,20 km,
- Sępolno Wielkie – 0,10 km.

Sieć kanalizacyjna w Białym Borze wykonana została od podstaw w roku 2000 z rur PCV. Dla rurociągów zastosowano studzienki PCV Ø 425mm. Wg oceny eksploatatora stan techniczny sieci jest bardzo dobry. Jednak obecny stan sieci kanalizacyjnej na terenie gminy nie gwarantuje jeszcze dostatecznej przepustowości i należy w sposób ciągły budować nowe odcinki sieci w celu uregulowania gospodarki ściekowej gminy. Działania te przyczynią się do wyeliminowania oddziaływania ścieków na środowisko gruntowo – wodne.

Na terenie Gminy Biały Bór eksploatowana jest jedna komunalna oczyszczalnia ścieków typu „Ecolo-Chief”. Eksploatatorem oczyszczalni ścieków jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Szczecinku. Ciąg technologiczny przedmiotowej oczyszczalni składa się z pompowni, punktu zlewnego (komora o poj. 4 m³ wyposażonego w dwa króćce na szybkozłączki), kraty: koszowej, bloku oczyszczalni typu „ECOLO CHIEF” model EC 11 M, przepływomierza, stacji odwadniania osadów typu workownica „Drainad – Technobag 03 BACK” i stacji koagulanta Pix. Ilość ścieków dowożonych określana jest tylko wg pojemności taboru asenizacyjnego. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 9 lutego 2014 roku. Ustalono, że oczyszczalnia może przyjmować do 417 m³ ścieków / dobę i posiada RLM wynoszącą 3826. Pozwolenie wodnoprawne określiło konieczność redukcji BZT₅, ChZT_{Cr} i zawiesiny ogólnej. Jako odbiornik wskazano „rów stanowiący dopływ Jeziora Bielsko”. Jezioro to znajduje się w odległości ok. 180 mb od wylotu ścieków oczyszczonych. Jezioro stanowi odcinek korytarza ekologicznego rzeki Białą. Na terenie Gminy nie stwierdza się w chwili obecnej wylewisk ścieków. Ścieki dowożone są do oczyszczalni ścieków w Białym Borze przez podmioty posiadające uprawnienia do świadczenia takich usług, które zostały wydane przez Burmistrza Białego Boru.

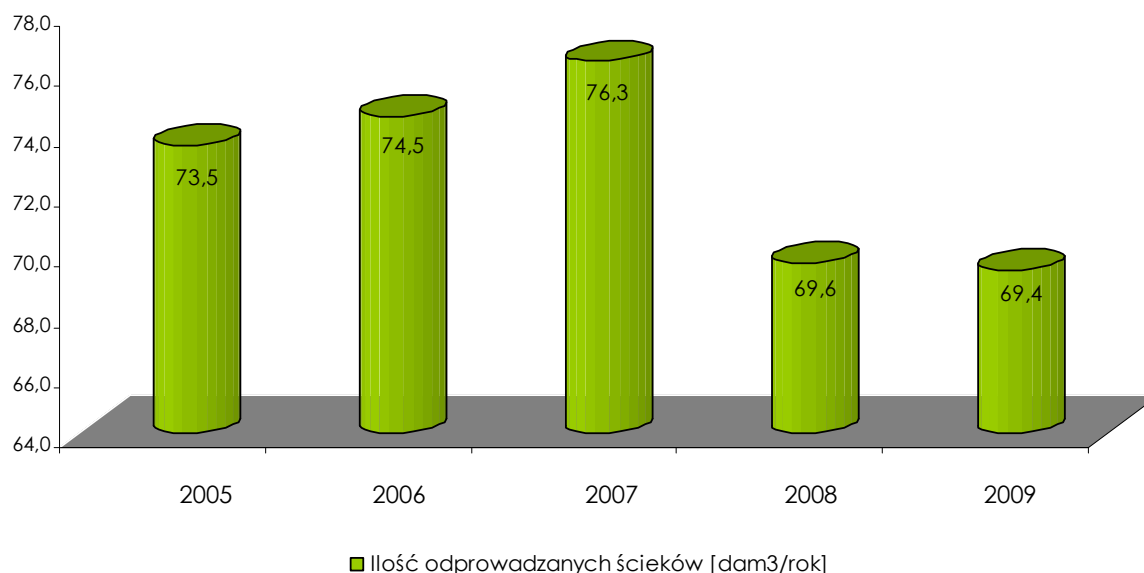
Zgodnie z danymi Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty oczyszczalnia ścieków w Białym Borze ma zostać zmodernizowana (kontrakt nr XXIV na roboty budowlane (żółty „FIDIC”). Opracowano projekt i wykonawstwo modernizacji i rozbudowy części osadowej.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Charakterystykę ilości produkcji ścieków w latach 2005 – 2009 na terenie Gminy Biały Bór prezentuje wykres 7.

Wykres 7. Produkcja ścieków [tys. m³] na terenie gminy w latach 2004-2008

Źródło: GUS Szczecin

W ostatnich latach powszechnie stosowanym rozwiązaniem zmierzającym do oczyszczania ścieków komunalnych jest zastosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z Ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 roku (DZ.U. z 2005 r. 236 poz. 2008) gmina winna prowadzić ewidencję przydomowych oczyszczalni w celu ich kontroli oraz częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej. Zgodnie z danymi z Urzędu Miejskiego w Białym Borze na terenie gminy funkcjonują **3 przyzakładowe oczyszczalnie ścieków** i dwie z nich znajdują się przy gorzelnianach tj. w miejscowości Trzebiele i Drzonowo. Trzecia przydomowa oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w Sępólnie Małym.

Ścieki poddawane procesom oczyszczania dostarczane są do oczyszczalni siecią kanalizacyjną lub dowożone samochodami asenizacyjnymi do stacji zlewnych ze zbiorników bezodpływowych (szamb), które znajdują się na posesjach nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Zbiorniki bezodpływowe (szamba) przeznaczone są do gromadzenia i przetrzymywania ścieków gospodarczo-bytowych dopływających bezpośrednio do urządzenia z przykanalików obiektów oddalonych od sieci kanalizacji sanitarnej. Szamba są przeznaczone zarówno dla pojedynczych domów jednorodzinnych jak i dla ośrodków wypoczynkowych i pól campingowych, obiektów gastronomicznych i wielu innych obiektów. Zgodnie z Ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 roku (DZ.U. z 2005 r. 236 poz. 2008) gmina winna prowadzić ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej. Zgodnie

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

z danymi Urzędu Miejskiego w Białym Borze na terenie gminy znajduje się **517 sztuk zbiorników bezodpływowych** (stan na dzień 31.12.2009r.). Wykaz istniejących zbiorników bezodpływowych w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy prezentuje tabela 12.

Tabela 12.

Wykaz zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy Biały Bór

Miejscowość	Ilość zbiorników bezodpływowych [szt.]
Drzonowo	64
Kołtki	27
Kaliska	35
Biały Dwór	13
Biała	36
Stepień	34
Kazimierz	12
Trzebiele	16
Sępólno Małe	13
Świerszczewo	9
Bielica	32
Sępólno Wielkie	65
Dyminek	17
Przybrda	16
Brzeźnica	39
Grabowo	60
Biskupice	11
Biały Bór	18
Razem	517

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze

3.1.3. Zintegrowana gospodarka wodno - ściekowa w gminie

Gmina Biały Bór należy do Związku Miast i Gminy Dorzecza Parsęty. W ramach funkcjonowania Związku realizowane są określone działania inwestycyjne na rzecz projektu "Zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w dorzeczu Parsęty"- realizowany w ramach Funduszu Spójności. W dniu 9 grudnia 2005 r. Komisja Europejska wydała decyzję nr K(2005)5436 dot. przyznania pomocy w ramach Funduszu Spójności dla projektu "Zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w Dorzeczu Parsęty" CCI 2005/PL/16/C/PE/015. Jest to trzeci co do wielkości Projekt, realizowany na terenie Polski i drugi realizowany na terenie województwa zachodniopomorskiego. Całkowity koszt projektu wynosi 179.195 tys. euro, z tego 177.015 tys. euro stanowią koszty kwalifikowane. Dofinansowanie z Funduszu Spójności wynosi 150.462 tys. euro co stanowi 85% całkowitego kosztu. Wydatki kwalifikowane mogą być ponoszone od dnia 5 września 2005 roku tj. od daty złożenia kompletnego Wniosku do Komisji Europejskiej do końca grudnia 2010 roku.

Przedsięwzięcie zlokalizowane jest w dorzeczu Parsęty, na obszarze Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty, w północno-zachodniej części Polski. Zasięgiem obejmuje 50%

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Gminy tworzące Związek należą do 6 powiatów. Do Związku należą również gminy leżące częściowo w dorzeczu Regi. Omawiany obszar obejmuje 22 gminy miejskie, wiejsko-miejskie i wiejskie.

Generalnym celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości środowiska oraz ochrona dorzecza Parsęty (rzeki, która wpływa bezpośrednio do morza Bałtyckiego), jednego z atrakcyjniejszych przyrodniczo i turystycznie regionów w Polsce. Przedsięwzięcie ma na celu wyposażenie gmin na terenie Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty w zbiorcze systemy odprowadzania ścieków spełniające wymagania dyrektywy Unii Europejskiej 91/271, zapewnienie właściwej gospodarki osadami oraz zapewnienie wody o odpowiedniej jakości dla mieszkańców.

Program inwestycyjny będzie realizowany w ramach grupy projektów (3 projekty inwestycyjne oraz 1 projekt pomocy technicznej), w oparciu o 3 rejony. Podział na rejony przebiega wokół trzech największych ośrodków miejskich – Białogardu, Kołobrzegu i Szczecinka. W każdym z rejonów jeden podmiot jest odpowiedzialny za realizację zadań inwestycyjnych i jest operatorem systemu wodno-ściekowego w danym rejonie. Podmiotami odpowiedzialnymi w poszczególnych rejonach są:

- Rejon I - Regionalne Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Białogardzie,
- Rejon II - Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Kołobrzegu,
- **Rejon III - Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szczecinku.**

Graficzne przedstawienie gmin należących do Rejonu III, który został stworzony w ramach realizacji projektu "Zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w dorzeczu Parsęty" przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 2. Rejon III projektu „Zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w dorzeczu Parsęty”

Źródło: www.fs.parseta.pl

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

W ramach realizacji projektu "Zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w dorzeczu Parsęty" na terenie Gminy Biały Bór zostało wykonanych oraz planuje się wykonać w przyszłości szereg działań mających zachować szczególnie unikalne walory przyrodnicze tego terenu.

Zgodnie z danymi Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty w granicach Gminy Biały Bór planuje się zrealizować następujące działania inwestycyjne, tj.:

- **Kontrakt nr XXIV na roboty budowlane (żółty „FIDIC”) - Rejon III Szczecinek:**
Obszar objęty kontraktem to także tereny Gminy Biały Bór. Planuje się zrealizować działania związane z modernizacją i rozbudową oczyszczalni ścieków w m. Biały Bór: Projekt i wykonawstwo modernizacji i rozbudowy części ściekowej; Projekt i wykonawstwo modernizacji i rozbudowy części osadowej. Projekt i rozbiórka istniejących obiektów oczyszczalni ścieków, które po modernizacji zostaną wyłączone z eksploatacji. Aktualnie (stan na 31.05.2010r.) w związku z zaawansowaniem prac nad realizacją przedsięwzięcia wykonano wytyczenie zbiornika wielokomorowego SBR oraz wiaty na osad, ponadto wykonano wykop pod zbiornik wielokomorowy SBR oraz nasyp pod wiatę na osad. Stan zaawansowania projektowania - 100% Stan zaawansowania robót ocenia się na około 67%.
- **Kontrakt nr XXVIII.I na roboty budowlane (żółty „FIDIC”) - Rejon III Szczecinek**
Obszar objęty kontraktem: Gmina Biały Bór. Prace objęte kontraktem obejmują: zaprojektowanie i wykonanie sieci wodociągowej nowoprojektowanej i przewidzianej do wymiany o łącznej długości min. 71,95 km wraz z modernizacją stacji uzdatniania wody i hydroforni w miejscowościach Dalkowo, Przybrda i Świerszczewo oraz przebudową stacji uzdatniania wody na hydrofornię podwyższającą ciśnienie wody ze zbiornikiem retencyjnym w miejscowości Kołtki; zaprojektowanie i wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej o łącznej długości min. 57,00km wraz z budową min. 32 kpl. przepompowni ścieków oraz modernizacją 2 kpl. przepompowni ścieków. Zgodnie z danymi Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty trwają prace projektowe i roboty budowlane. Aktualnie wykonano już następujące prace budowlane: budowa sieci wodociągowej – wykonano ok. 34.66km, budowa sieci kanalizacyjnej – wykonano ok. 25.88km. Stan zaawansowania projektowania oceniany jest na około 78%, natomiast stan zaawansowania robót - około 36%.

3.2. Gazyfikacja i ciepłownictwo

Gazyfikacja: Miasto Biały Bór zaopatrywany jest w gaz przez firmę GEN-GAZ ENERGIA S.A. z Poznania. Dostarczany gaz pochodzi z kopalni Wierzchowo i przekazywany jest siecią wysokiego ciśnienia. Stacja redukcyjna znajduje się w mieście Biały Bór.

Ciepłownictwo: zaopatrzenie w ciepło na terenie Gminy Biały Bór opiera się na funkcjonującej kotłowni centralnej, która zaopatruje w ciepło osiedle budynków wielorodzinnych. Jest to kotłownia opalana gazem, o mocy 1,4 MW. Ponadto na terenie tGminy Biały Bór zlokalizowanych jest wiele kotłowni gminnych oraz kotłowni należących do podmiotów gospodarczych, a są to m.in.:

- Kotłownie gminne:
 - ✓ kotłownia na osiedlu Dworcowa (gaz ziemny) – zaopatruje w ciepło osiedle wielomieszkaniowe przy ulicy Dworcowej,
 - ✓ kotłownia w Szkole Podstawowej nr 1 (gaz ziemny) – zaopatruje w ciepło budynku szkolne,
 - ✓ kotłownia w budynku gminnej Przychodni Zdrowia (gaz ziemny) – zaopatruje ciepło budynek gminnej Przychodni Zdrowia,
 - ✓ budynek Szkoły Podstawowej nr 2 oraz budynek Internatu ogrzewany jest za pomocą drewna i węgla,
- Kotłownie pozostałe:
 - ✓ Biały Dwór (kotłownia olejowa), Spółdzielnia Mieszkaniowa w Białym Dworze,
 - ✓ Szkoła Podstawowa w Drzonowie opalana jest peletem.

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko kotłownie zlokalizowane w gminie są likwidowane, na rzecz instalacji zasilanych gazem. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Białym Borze kotłownie zlikwidowano m. in. w budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury – teraz gaz ziemny zasila w ciepło budynek MGOK oraz pomieszczenia OSP, w bloku znajdującym się w Białym Dworze,

- ✓ w Zespole Szkół Rolniczych im. Oskara Langego w Białym Borze zaopatrywany jest w ciepło za pomocą gazu ziemnego, a budynek internatu opalany jest drzewem,
- ✓ w Internacie Zespołu Szkół im. T. Szewczenki– gaz ziemny zaopatruje w ciepło budynki internatu i sali gimnastycznej,
- ✓ w budynku Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury –gaz ziemny zasila w ciepło budynek MGOK oraz pomieszczenia OSP,
- ✓ w bloku znajdującym się w Białym Dworze.

3.3. Elektroenergetyka i emitory pola elektromagnetycznego

Stacje transformatorowe oraz linie energetyczne są źródłem powstawania promieniowania elektromagnetycznego - niejonizującego. Promieniowanie to zawiera się w przedziale 0,1 – 300 MHz (fale radiowe), oraz 300 – 300 000 MHz (mikrofale). Jego źródłem są, w różnym stopniu, wszystkie urządzenia elektryczne. Najczęściej spotykanymi w codziennym życiu źródłami są monitory komputerowe, telefony komórkowe, telewizory, urządzenia AGD (np. kuchenki mikrofalowe), urządzenia medyczne, itd.

Na terenie Gminy Biały Bór znajdują się:

- stacje transformatorowe 15/04 kV,
- napowietrzna linia energetyczna o napięciu 220 kV Krzewina –Żydowo.

Według ustawy o Ochronie Środowiska elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące jest uciążliwe dla środowiska. Ryzyko związane z narażeniem na jego oddziaływanie występuje głównie podczas eksploatacji urządzeń wytwarzających energię elektromagnetyczną. Do źródeł mających znaczący wpływ na środowisko zaliczamy stacje nadawcze, przekaźniki telefonii komórkowej, stacje transformatorowe, stacje elektroenergetyczne, sieci przesyłowe linii energetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i większym. Uciążliwość wymienionych obiektów nie została dokładnie zbadana, co uniemożliwia szczegółowe określenie zanieczyszczeń promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym na obszarze gminy. Konieczne jest sporządzenie inwentaryzacji źródeł pól elektromagnetycznych oraz kontrola zgodności stanu faktycznego z warunkami decyzji pozwalającej na funkcjonowanie tych obiektów.

Przekaźniki telefonii komórkowej są także emitorami promieniowania elektromagnetycznego. W gminie znajduje się 9 masztów telefonii komórkowej. Zlokalizowane są one w miejscowości Drzonowo, Sępolno Małe, Kołtki, Kaliska, Bielica oraz w mieście Biały Bór. Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13.

Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie Gminy Biały Bór

Operator	Lokalizacja	Rodzaj telefonii komórkowej
ERA	Bielica, dz. nr 16/8	GSM900 (32704)
PLUS	Drzonowo, dz. nr 183/7	GSM900 (44526)
PLUS	Kołtki dz. nr 75/1	GSM900 (43213)
ERA	Sępolno Małe, dz. nr 53/5	GSM900 (32702)
PLUS	Sępolno Małe, dz. nr 4	GSM900 (44651)
ERA	Kaliska, dz. nr 287/5	GSM900 (32701)
ORANGE	Biały Bór, ul. Nadrzeczna 2	GSM900 (3802)
ORANGE	Biały Bór, dz. nr 250/3	CDMA450 (4185)
PLUS	Biały Bór, ul. Żymierskiego, szosa słupska	GSM900 (43586)

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze, www.mapabtsearch.pl

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są także inne źródła promieniowania elektromagnetycznego, które nie podlegają ewidencji:

- cywilne stacje radiowe CB o mocy około 10 W,
- urządzenia nadawcze, diagnostyczne i inne, będące w posiadaniu policji, straży pożarnej, pogotowia, wojska, nie prowadzi się ewidencji tego typu urządzeń.

3.4. Komunikacja

3.4.1. Drogi

Połączenia drogowe z pozostałą częścią kraju realizowane są za pomocą dróg krajowych. Gmina Biały Bór położona jest na przecięciu drogi krajowej Nr 25 (odcinek Bobolice - Biały Bór - Człuchów - Sępólno Krajeńskie - Koronowo - Bydgoszcz - Inowrocław - Strzelno - Ślesin - Konin - Kalisz - Ostrów Wielkopolski - Antonin - Oleśnica) oraz drogi krajowej Nr 20 (odcinek Stargard Szczeciński - Chociwel - Węgorzyno - Drawsko Pomorskie - Czaplonek - Szczecinek - Biały Bór - Miastko - Bytów - Kościerzyna - Żukowo - Gdynia). Łączna długość dróg krajowych na terenie gminy wynosi 33,591 km. Sieć drogową na terenie gminy, oprócz wymienionych dróg krajowych, tworzą także drogi powiatowe i gminne. Całkowita długość powiatowych dróg na terenie gminy wynosi 75,640km natomiast drogi gminne charakteryzuje długość 310,296km w granicach gminy. Ogólną charakterystykę dróg krajowych i powiatowych przebiegających przez teren gminy przedstawia tabela 14.

Tabela 14.

Układ drogowy na terenie Gminy Biały Bór

Nr drogi	Opis odcinka	
	Długość [km]	Nazwa i przebieg drogi
Drogi krajowe		
20	22,0	Ustka-Poznań
25	14,0	Koszalin-Warszawa
Drogi powiatowe		
0428Z	10,240	Gr. Powiatu – Sępólno W. – do drogi krajowej nr 25 (Biały Bór)
1253Z	12,600	Linowo – Kołtki – gr. woj.
1254Z	3,100	Cybulin – Sępólno Wielkie
1255Z	5,788	Kołtki – Kaliska – gr. adm. Gminy Biały Bór
1256Z	7,451	Brzeźnica – Grabowo gr. powiatu (Koczata)
0431Z	15,571	(Drężno) gr. gminy – Stepień – Drzonowo – Bielica
1272Z	7,638	(Drężno) gr. gminy – Kazimierz – Biskupice – gr. adm. Gminy Biały Bór
1275Z	12,765	Stepień – Dołgie - Bielica

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad co 5 lat prowadzi badania dotyczące pomiaru natężenia ruchu na drogach województwa zachodniopomorskiego. Zgodnie z przeprowadzonymi pomiarami w 2005 roku średni dobowy ruch (SDR) na terenie Gminy Biały Bór był mniejszy niż 5 tys. pojazdów na dobę.

Dane dotyczące natężenia ruchu i jego struktury przedstawione przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad w odniesieniu do drogi krajowej nr 20 wskazuje, że natężenie kształtuje się na poziomie 2.835 pojazdów na dobę, natomiast na drodze krajowej nr 25 – 3.335 pojazdów na dobę.

W otoczeniu dróg mogą znajdować się tereny wymagające ochrony przed hałasem, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych. Dotyczy to szczególnie przebiegu dróg przez miejscowości, gdzie w bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się zabudowa mieszkaniowa.

Szczegółowe dane dotyczące natężenia ruchu na drogach krajowych przechodzących przez teren Gminy Biały Bór wg pomiarów przeprowadzonych w 2005 roku prezentuje tabela 15.

Tabela 15.

Natężenie ruchu na drogach krajowych (GPR 2005)

Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych							
Pojazdy samochodowe ogółem	Motocykle	Samochody Osobowe Mikrobusy	Lekkie Samochody ciężarowe (dostawcze)	Samochody ciężarowe	Autobusy	Ciągniki rolnicze	Rowery
Droga Krajowa Nr 20 : BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA (6,3 km)							
2.835	20	1.999	269	490	43	14	43
Droga Krajowa Nr 25 : BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA (4,2 km)							
3.335	7	2.475	337	463	43	10	73

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział Szczecin

Drogi gminne w najbliższej przyszłości wymagają modernizacji, poprawy nawierzchni, poszerzenia oraz utwardzenia. Jednocześnie należy uwzględnić budowę chodników, zatok autobusowych na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

3.4.2. Koleje i transport zbiorowy

Usługi pasażerskie na terenie gminy świadczy Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej oraz sieć przewoźników prywatnych. Przewóz pasażerski realizowany jest w następujących kierunkach: Szczecinek, Koszalin, Człuchów, Miastko oraz na przedłużeniach tych kierunków.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa o znaczeniu lokalnym, na którym odbywa się transport osobowy oraz towarowy. Jest to częściowo zelektryfikowana linia

Nr 405 relacji Szczecinek – Miastko – Stupsk. Całkowita długość linii kolejowej nr 405 wynosi 40,072km (od 60,568km do 104,515km).

3.5. Obiekty energetyki odnawialnej

Racjonalne wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych tj. energii rzek, wiatru promieniowania słonecznego, geotermalnej lub biomasy, jest jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju przynoszącym efekty ekologiczno-energetyczne. Ogólny wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym, przyczynia się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych, poprawy stanu środowiska poprzez redukcję zanieczyszczeń do atmosfery i wód oraz redukcję ilości wytwarzanych odpadów

W związku z tym wspieranie rozwoju tych źródeł staje się coraz poważniejszym wyzwaniem. Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym poszczególnych gmin, czy nawet województw. Mogą przyczynić się także do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Potencjalnie największym odbiorcą energii ze źródeł odnawialnych może być rolnictwo, a także mieszkalnictwo i komunikacja.

Szybki rozwój gospodarczy stał się równoznaczny z większym zapotrzebowaniem na paliwa kopalne, tj. węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa naftowa oraz gaz ziemny. Ich intensywna eksploatacja oraz zanieczyszczenia i degradacja jaką powodują w środowisku, zmusiły ludzkość do poszukiwania nowych źródeł energii. Odnawialne źródła energii to przede wszystkim:

- promieniowanie słoneczne (energia słoneczna),
- energia rozszczepienia pierwiastków promieniotwórczych,
- energia wiatru (energia wiatrowa),
- energia spadku wód (energia wodna),
- biomasa (energia spalania roślin),
- energia geotermalna (energia gorących wód głębinowych),
- energia przyptyków i odptyków mórz oraz różnicy temperatury wody powierzchniowej i głębinowej.

Wszystkie powyższe źródła energii charakteryzują się brakiem emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń do środowiska naturalnego.

Zgodnie z założeniami Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Szczecineckiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy lat 2012 - 2015, do końca 2015 roku produkcja energii z OZE w stosunku do jego obecnego zużycia w powiecie ma wynieść 12 %. Jest to szczególnie ważne ze względu na ogólny rozwój gospodarczy w powiecie oraz wzrost cen paliw kopalnych. Zwiększenie ogólnego wykorzystania odnawialnych źródeł energii doprowadzi do polepszenia środowiska naturalnego w powiecie. Ponadto Parlament Europejski i Rada w dniu 5 czerwca 2009r. przyjęły dyrektywę nr 2009/28/WE z dnia 25 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. W związku z tym jednym z zadań związanych

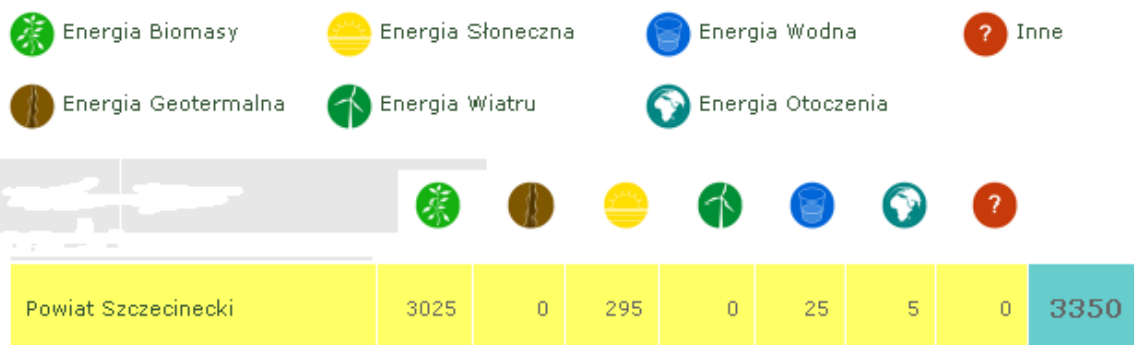

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

z rozwojem energii odnawialnej na terenie powiatu jest jej promocja wśród mieszkańców oraz ogólne wspieranie w zakresie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem energii odnawialnej.

Powiat Szczecinecki charakteryzuje się dość znacznym wykorzystaniem tego typu źródeł energii. Zgodnie z Rankiem energii odnawialnej Związku Powiatów Polskich, Powiat Szczecinecki w 2010 roku zajął 4 miejsce, pod względem wykorzystania OZE. Szczegóły rankingu prezentuje poniższy rysunek.

Ranking energii odnawialnej Związku Powiatów Polskich

Rysunek 3. Charakterystyka Powiatu Szczecineckiego pod względem wykorzystania OZE (dotyczy 2009 r.)

Źródło: www.eo.org.pl

3.5.1. Wykorzystanie OZE na terenie gminy

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Biały Bór ograniczone jest do energii z biomasy, energii słonecznej oraz energii pozyskanej z biogazu. Ponadto na terenie gminy w przyszłości przewiduje się także wykorzystywanie elektrowni wiatrowych. Inne typy OZE nie są aktualnie wykorzystywane.

Energia biomasy oparta jest głównie na spalaniu biomasy, tj. substancji organicznych głównie pochodzenia roślinnego. Pod pojęciem wykorzystania biomasy do celów energetycznych rozumiemy bezpośrednie spalanie produktów organicznych fotosyntezy (drewno i jego odpady, słoma, odpadki produkcji roślinnej lub "rośliny energetyczne", często po uprzednim zgranulowaniu lub zbrykietowaniu), względnie po ich wstępnym przetworzeniu do postaci wygodniejszej w użyciu (olej pirolizowy o właściwościach zbliżonych do oleju opałowego, olej rzepakowy lub słonecznikowy, gaz drzewny, alkohol etylowy lub metylowy). Tych pięć ostatnich produktów przetworzenia biomasy może być wykorzystywanych jako dodatki do paliw płynnych służyć do napędu silników spalinowych, zarówno stacjonarnych jak i trakcyjnych. Rozwój OZE, zwłaszcza tych opartych o wykorzystywanie biomasy stwarza szansę lokalnych społeczności na zwiększenie niezależności energetycznej, rozwoju regionalnego oraz tworzenia się nowych miejsc pracy.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego, zakłada się, że to właśnie biomasa ma być jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, który w przyszłości ma przynosić wymierne efekty ekologiczno – energetyczne. Znaczna ilość gospodarstw domowych zlokalizowanych na terenie Gminy Biały Bór ogrzewanych jest kotłami opalanymi biomasą, ponadto dość dużą popularnością cieszą się także kominki instalowane w obiektach całorocznych jak i domkach rekreacyjnych. Energia z biomasy wykorzystywana jest w gminie w postaci następujących instalacji:

- Kocioł grzewczy na pellet w Furel Sp. z o. o. - na terenie Zakładu Pelletu w Białym Borze ul. Topolowa 10, którego właścicielem jest Furel Sp. z o.o. w Łodzi, zainstalowano w budynku administracyjnym kocioł Typ MULTIHEAT 4.0 o mocy 40 kW opalany pelletedem, wykorzystywany do c.w.u. i c.o.,
- Kocioł na drewno w leśniczówce Drzonowo Nadleśnictwa Szczecinek- w leśniczówce na potrzeby ciepłej wody użytkowej i centralnego ogrzewania wykorzystywany jest kocioł firmy Vigas. Moc cieplna urządzenia 25 kW.
- Kocioł na drewno w leśniczówce Cichy Bór Nadleśnictwa Szczecinek – w leśniczówce w miejscowości Stepień 27 na potrzeby ciepłej wody użytkowej i centralnego ogrzewania wykorzystywany jest kocioł firmy Atmos. Moc cieplna urządzenia 25 kW.
- Kotły na drewno i pellet w Szkole Podstawowej w Drzonowie - w Szkole Podstawowej w Drzonowie na potrzeby ciepłej wody użytkowej i centralnego ogrzewania wykorzystywane są dwa kotły BIOPLEX (HL) opalane pelletedem i drewnem. Moc cieplna każdego kotła wynosi 104 kW (razem 208 kW). Kotły na drewno znajdujące się w szkole podstawowej w Drzonowie przedstawia rysunek 4.

Rysunek 4. Kotły na drewno i pellet w Szkole Podstawowej w Drzonowie

Źródło: www.eo.org.pl

Energia słoneczna to energia słońca, które jest największym i najbardziej wydajnym dostępnym ludzkości źródłem energii. Z ogromnej odległości wynoszącej 150mln kilometrów dostarcza nam niezliczone i niekończące się ilości energii. Energia słoneczna użytkowana może być na dwa sposoby: bezpośredni i pośredni. Do wykorzystania bezpośredniego potrzebne jest odpowiednie urządzenie, np. ogniwa

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

słoneczne (produkcja energii elektrycznej), kolektory słoneczne (pozyskiwanie energii cieplnej), suszarki słoneczne, kuchenki i piekarniki słoneczne. Większość instalacji słonecznych na dużą skalę produkuje parę, która napędza turbiny lub generatory produkujące prąd elektryczny. Pośrednio, energia słoneczna wykorzystywana jest przede wszystkim w budowie dobrze termoregulowanych domów (np. zastosowanie dużych, skierowanych na południe okien). Biomasa, energia wodna oraz energia wiatru zaliczają się do źródeł energii pośrednio zasilanych przez słońce. W obliczu globalnych problemów związanych ze zmianą klimatu oraz ograniczonych zasobów kopalnych źródeł energii energia słoneczna musi w przyszłości kontynuować uzupełnianie zasobów energii. W gminie Biały Bór energia słoneczna wykorzystywana jest w Gospodarstwie Agroturystycznym Państwa Dobrzańskich w miejscowości Linowo. Na dachu budynku zamontowano 4 lustra kolektorów słonecznych PE200S o mocy grzewczej pojedynczego kolektora 1,21kW. Całkowita moc grzewcza układu wynosi 4,84kW. System zabezpiecza ciepłą wodę - zbiornik 500l, podgrzaną do 70°C, dla 15 osób.

Nowym rozwiązaniem jest wykorzystanie **biogazu** na terenie gminy, tj. nośnika energetycznego łatwego w pozyskaniu i transporcie. Dotychczasowe źródła biogazu (składowiska odpadów, oczyszczalnie ścieków, biogazownie rolnicze) to tylko niewielka część możliwości produkcyjnych biogazu. Obecnie biogaz możemy produkować w odpowiednich instalacjach (biogazowniach energetycznych) wyłącznie z biomasy np.: kiszonki kukurydzy, słonecznika, zbóż itp. Ogólnie biogaz jest to paliwo gazowe wytwarzane przez mikroorganizmy z materii organicznej w warunkach beztlenowych. Jest to mieszanina metanu i dwutlenku węgla. Produkcja biogazu może odbywać się samorzutnie w procesach rozkładu substancji organicznych lub może się odbywać celowo. Ze względu na rodzaj substratu wykorzystywanego do wytwarzania biogazu można wyróżnić źródła:

- zwierzęce (z produkcji rolniczej) - odchody zwierząt, obornik bydły, obornik świński, gnojowica bydła, gnojowica świńska.
- z produkcji roślinnej - uprawy energetyczne, odpady zielone, trawy, żyto, kukurydza, buraki, rzepak, koniczyna, lucerna, słonecznik, trawa sudańska, ziarno zbóż.
- komunalne - odpady organiczne, osad ściekowy, osad ściekowy, odpady z terenów zielonych, odpady organiczne, odpady kuchenne, gliceryna, serwatka.

W Harmonogramie realizacyjnym Programu Ochrony Środowiska Gminy Biały Bór oraz w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Biały Bór, jednym z wyszczególnionych zadań jest Racjonalizacja zużycia surowców oraz wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych. Podstawowy kierunek działań w związku z powyższym to wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. W najbliższym czasie zostanie opracowany program rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne. Oznacza to, że inwestycje związane z budową biogazowni w gminie są wysoce pożądane. W związku z tym faktem, na terenie Gminy Biały Bór planuje się zrealizować inwestycję pod nazwą **„Budowa Biogazowni”**.

Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Białym Borze, budowę przedmiotowej instalacji planuje się zlokalizować w miejscowości Trzebiele gm. Biały Bór, na działkach

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

o numerach ewidencyjnych 8/4 i 21/5. Przez działki 7/1, 10, 24 będzie przechodził podziemny rurociąg z biogazowni umieszczonej na działce 8/4 do kogeneratora umieszczonego na działce 21/5. Działka 21/5 to teren obecnej gorzeli. Inwestorem budowy instalacji jest firma „AGROMIS” Spółka z o. o., ul. Doktora Tkaczowa 307 36-040 Boguchwała. Firma jest właścicielem gruntów, na których prowadzona będzie eksploatacja przedmiotowej Elektrowni Biogazowej. Teren przeznaczony pod budowę tą składa się z gruntów ornych klas: IVa, IVb, gruntów zadrzewionych Lz-RIVa, użytków rolnych zabudowanych B-RIVa, łąk trwałych ŁIII oraz nieużytków. Działka ta przylega bezpośrednio do drogi powiatowej i połączona będzie z nią utwardzonym wjazdem. W grudniu 2009 roku dla planowanej inwestycji został przygotowany Raport oddziaływania na środowisko „Przedsięwzięcia polegającego na budowie Elektrowni Biogazowej w miejscowości Trzebiele”.

Energia wiatru to energia przemieszczania się powietrza pod wpływem jego nierównomiernego nagrzania. Prędkość wiatru wynosi od kilku do kilkudziesięciu km/h. Siłownie wiatrowe można podzielić na trzy grupy: elektrownie wiatrowe autonomiczne z prądnicami synchronicznymi, pracujące w wydzielonej sieci lub poprzez tyrystorową przetwornicę współpracujące z siecią energoelektryczną, elektrownie wiatrowe sieciowe z prądnicami asynchronicznymi, współpracujące z siecią energetyczną indywidualnie lub w systemie farmowym oraz pompownie wiatrowe i silniki wiatrowe do napędu urządzeń technologicznych. Zaletą elektrowni wiatrowej jest to, że nie zanieczyszcza środowiska naturalnego, nie wymaga dostaw paliwa ani wody i wykorzystuje niewyczerpywalne źródło energii jakim jest wiatr. Wyprodukowanie 1TWh energii elektrycznej w siłowni wiatrowej zapobiega emisji następujących zanieczyszczeń do atmosfery: 5.500 Mg SO₂, 4.222 Mg NO_x, 700.000 Mg CO₂, oraz 49.000 Mg pyłów i żużli.

Wykorzystywanie energii tego typu rozpatruje się na terenie gminy. Biuro inżynierskie WINDTEL opracowało szczegółową analizę dot. możliwości przyłączenia farmy wiatrowej o mocy ok. 50MW do sieci 110 kV lub 220 kV w rejonie m. Biały Bór.

Ponadto w dniu 29 czerwca 2010 roku Uchwałą Nr XLVI/370/10 Rady Miejskiej w Białym Borze przyjęto opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w gminie Biały Bór „Zespół elektrowni wiatrowych Drzonowo, Stępień, Biskupice, Biała w gminie Biały Bór”. Plan obejmuje obszar położony w części obrębów geodezyjnych: Biała, Drzonowo, Kazimierz, Biskupice, Stępień, oraz Biały Bór o łącznej powierzchni 3.110ha. Zgodnie z opracowanym Planem dopuszcza się łącznie lokalizację nie więcej niż 65 elektrowni wiatrowych o mocy nie większej niż 5,0 MW każda, a ich wysokość całkowita ma wynosić nie więcej niż 190,0m ponad poziom terenu. Ponadto dopuszcza się lokalizowanie wież elektrowni wiatrowych na granicy nieruchomości z zachowaniem określonych nieprzekraczalnych linii zabudowy. Ostateczna ilość, parametry i lokalizacja poszczególnych wież elektrowni wiatrowych ustalone zostaną w projekcie budowlanym, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

3.6. Gospodarka odpadami

Zorganizowanym systemem odbioru odpadów komunalnych objętych jest około 98% mieszkańców całej Gminy Biały Bór. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach 120l lub 240l w zabudowie jednorodzinnej miasta i wsi i odbierane w systemie „odbioru bezpośredniego”. Natomiast w rejonach zabudowy wielorodzinnej odpady gromadzone są w pojemnikach 1100 l w systemie „donoszenia” – głównie na osiedlach i w miejscach użyteczności publicznej. Odpady następnie przekazywane są do procesu unieszkodliwiania na składowisku odpadów komunalnych w Trzesiecu oraz w Grzmiącej.

Przedsiębiorcy posiadający zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości to:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o., ul. Cieślaka 6c, 78-400 Szczecinek,
- Remondis Sanitech Poznań Sp. z o. o., ul. Górecka 104, 61-483 Poznań, Oddział w Barwicach, ul. Czaplinecka 12, 78-460 Barwice,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Białym Borze, ul. Sportowa 8, 78-425 Biały Bór.

Selektywna zbiórkę odpadów na terenie gminy prowadzi się systemem donoszenia od 1998r. Na terenie miasta w rejonie zabudowy blokowej oraz w poszczególnych sołectwach, zostały rozmieszczone pojemniki o pojemności 1,5m³ i 1,1m³ do selektywnej zbiórki odpadów(szkło i plastik). W zabudowie jednorodzinnej na terenie miasta oraz na terenie wiejskim funkcjonuje system segregacji odpadów „u źródła”. Wszystkie gospodarstwa domowe, które zawarły umowy na wywóz odpadów komunalnych z terenu nieruchomości, zostały wyposażone w dwa rodzaje worków przeznaczonych do selektywnej zbiórki: plastiku i szkła. Odpady zbierane selektywnie do pojemników i worków odbierane są bezpłatnie przez firmy świadczące usługi w zakresie odbioru odpadów komunalnych, które świadczą takie usługi na naszym terenie.

Ponadto na terenie gminy wdrożono system zbierania odpadów problemowych, tj.: zużyte baterie i małe akumulatory (zbierane są do pojemników wystawionych w szkołach i w punktach handlowych), przeterminowane leki (zbierane są do pojemnika wystawionego w aptece), zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, akumulatory (zakład napraw samochodów podczas zakupu nowego akumulatora odbiera zużyty), opony (posiadacze zużytych opon przekazują je bezpośrednio uprawnionym podmiotom, które oferują swoją usługę w zakresie ich odbioru)

Z uwagi na fakt funkcjonowania na terenie gminy niewielkiej liczby przedsiębiorstw (o profilu produkcji nie stanowiącym istotnego zagrożenia dla środowiska), nie istnieją istotne problemy w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi.

Szczegółowe informacje dotyczące gospodarki odpadami wytwarzanymi na terenie gminy zawiera „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Biały Bór na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”.

4. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

4.1. Rzeźba terenu i geologia

Obszar gminy pokrywają osady czwartorzędowe. Powierzchniowe formy budują osady związane z działalnością zlodowacenia bałtyckiego. Formy powierzchniowe terenu ukształtowane zostały pod wpływem procesów zachodzących w czasie tego zlodowacenia oraz późniejszych. Generalnie łagodne pochylenie terenu w kierunku południowym daje różnicę poziomów pomiędzy północą gminy a południem średnio około 70m, natomiast przy uwzględnieniu najwyższego (240m n.p.m.) punktu w rejonie jeziora Oblica i najniższego poziomu jakim jest lustro wody jeziora Dołgie (137,4m n.p.m.) różnica poziomów dochodzi do 100m. Strefa największych wzniesień obejmuje obszar wysoczyzny morenowej na północ od linii Kaliska - południowy brzeg jeziora Bobiecińskiego Wielkiego. Strefa najniższej położonych obszarów (poniżej 140m n.p.m.) obejmuje rynnę jeziora Dołgie i Stepieńskie.

Wysoczyzna morenowa pagórkowata i falista oraz obszary sandru faliste niekiedy płaskie z zagłębieniami to dwa główne obszary morfogenetyczne tego terenu.

Wysoczyzna zbudowana głównie z glin zwałowych piasków i żwirów lodowcowych ze znaczną ilością okruchów skalnych natomiast sandry budują piaski i żwiry wodnolodowcowe. Utwory te oddzielają moreny czołowe (wzgórza, pagórki i wawy o wysokości względnej nawet 30 m).

4.1.1. Geologia

Obszar gminy pod względem geologicznym położony jest na terenie Wątu Kujawsko-Pomorskiego. Ponad stumetrowa seria osadów czwartorzędowych występująca na obszarze całej gminy obejmuje pochodzące z plejstocenu warstwy dobrze przepuszczalnych piasków i żwirów oraz słabo przepuszczalne, spiaszczone gliny, które zalegają na glinie zwałowej o zróżnicowanej zawartości gładów i żwirów. Młodsze serie osadowe powstały w holocenie podczas akumulacji fluwialnej i organogenicznej. Doliny mniejszych rzek wypełniają namuty rzeczne: piaski drobnoziarniste, ze znaczną domieszką części pylastych i organicznych. Na stokach wysoczyzn w holocenie powstały pokrywy osadów deluwialnych (związanych z procesem sputkiwania materiału ze stoku przez wody opadowe).

Powstałe podczas wytapiania lodu zagłębienia wypełnione zostały początkowo przez osady mineralne - piaski drobnoziarniste, mułki, a następnie przez utwory organogeniczne kredę jeziorną i torfy (np. okolice m. Kazimierz).

Na terenie gminy według danych Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych, udokumentowano 104 złoża torfowe. Stanowią je głównie złoża o typie torfu wysokiego, rzadziej niskiego i mieszanego. Torfy występują na terenie gminy w obrębie dolin rzecznych, szczególnie w odcinkach o charakterze wytopiskowym oraz wypełniając zagłębienia bezodpływowe. Z około 104 torfowisk powyżej 1ha znajdujących się na terenie gminy do najbardziej cennych z warunkami do zachowania znacznych cech naturalności należą torfowiska wysokie mszarne (kotłowe i pojezierne) i torfowiska

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

przejściowe. Niewielkie powierzchniowo torfowiska wysokie mszarne stanowią najliczniejszą grupę wśród wszystkich torfowisk (około 50%). Najliczniejsze są w północnej części gminy związanej z strefą czołowomorenową.

Zgodnie z „Bilansem zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2009r.” na terenie Gminy Biały Bór występują udokumentowane złoża piasków i żwirów (dawniej kruszyw naturalnych), kredy jeziornej oraz torfów. Zasoby surowców naturalnych występujących na terenie gminy prezentuje tabela 16.

Tabela 16.

Zasoby surowców naturalnych Gminy Biały Bór

Wyszczególnienie	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Kreda jeziorna [tys. ton]				
Kazimierz III	R	127,5	127,5	-
Piaski i żwiry [tys. Mg]				
Biały Dwór *	E	15.786	13.830	798
Dołgie I *	Z	1.192	-	-
Kasiborek*	R	8.124	-	-
Kazimierz	R	2.865	-	-
Sępolno Małe *	R	755	-	-
Sępolno Wielkie *	M	-	-	-
Sępolno Wielkie II*	R	60.506	-	-
Sępolno Wielkie III*	R	619	-	-
Stępień	E	3.065	3.004	410
Torfy [tys. ton]				
Kazimierz III	E	220,73	220,73	13,35

Źródło: www.pgi.gov.pl (stan na dzień 31.12.2009r.)

* złoża zawierające piasek ze żwirem

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

E – złoża eksploatowane,

M - złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (kategorie A+B+C1),

Z - złoża zaniechane.

Na terenie gminy obficie występują złoża piasku i żwiru. Na omawianym obszarze znajduje się aż 9 udokumentowanych tego typu złóż. Aktualnie eksploatowane są dwa złoża, tj. Stępień oraz Biały Dwór.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Ponadto Starosta Szczecinecki decyzją z dnia 25 czerwca 2009 roku nr RS.751-4/5/2009 udzielił koncesji na wydobywanie metodą odkrywkową, systemem ścianowym kopaliny pospolitej, którą stanowi kruszywo naturalne (piasek ze żwirem), z części złoża Kazimierz, które znajduje się w m. Kazimierz. Jednocześnie zgodnie z ww. decyzją ustanowiono obszar górniczy o nazwie „KAZIMIERZ”. Ponadto w 2009 roku na terenie gminy Biały Bór rozpoznano złoża piasków i żwirów Sępólno Wielkie III.

Obecnie na terenie Gminy Biały Bór zlokalizowanych jest 5 obszarów górniczych. Szczegółową charakterystykę rodzaju wydobywanych kopalin na poszczególnych obszarach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17.
Rodzaje kopalin wydobywanych na podstawie aktualnych koncesji

Lokalizacja złoża	Rodzaj kopaliny	Obszar górniczy [m ²]	Teren górniczy [m ²]
Kazimierz III	torf, kreda jeziorna	Torf – 190.554,00 Kreda – 55.350,00	190,554,00
Stepień	piaski i żwiry	732.590,00	928.442,20
Biały Dwór	piaski i żwiry	1.297.116,00	1.297.116,00
Kasiborek	piaski i żwiry	545.332,00	630.316,00
Kazimierz	piaski i żwiry	19.243,00	29.943,00

Źródło: www.pgi.gov.pl (stan na dzień 31.12.2009r.)

Obszary górnicze zostały ustanowione zgodnie ze stosownymi decyzjami wydanymi przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, Wojewodę bądź Starostę. Charakterystykę obszarów górniczych znajdujących się w granicach Gminy Biały Bór, które posiadają aktualny status prezentuje tabela 18.

Tabela 18.
Obszary górnicze w granicach Gminy Biały Bór

Nazwa obszaru górniczego	Nr rejestru	Data i numer decyzji dot. wydania koncesji, termin ważności	Termin ważności
Biały Dwór	10-16/2/88	WRiOŚ.II-WP/7515/4/07 z dn. 30.05.2007r.	31.12.2027r
Kasiborek	10-16/1/56	SR-GGW/7415/06/05 z dn. 21.06.2005r.	31.12.2035r
Kazimierz	10-16/2/113	RS.751-4/5/2009 z dn. 25.06.2009r.	31.12.2016r.
Kazimierz I	10-16/1/5a	SR-GGW/7415/7/02 z dn. 04.09.2002r.	31.12.2022r.
Kazimierz II	10-16/1/5b	SR-GGW/7415/7/02 z dn. 04.09.2002r.	:31.12.2022r.
Sępólno Wielkie II	10-16/1/38	SR-GGW/7415/19/03 z dn. 21.11.2003r.	31.12.2014r.
Stepień	10-16/1/39a	DOŚ.III-WP/7515/12/06 z dn. 15.11.2006r.	31.12.2038r.

Źródło: www.baza.pgi.waw.pl (stan na dzień 31.12.2009r.)

4.2. Pokrywa glebowa gminy

Piaszczysto-gliniaste podłoże sprawiło, że teren gminy pokrywają głównie gleby pseudobielicowe i brunatne. Rodzaj gleb gminy uwarunkowany jest ich powiązaniem z litologią obszaru. Gleby tworzą mozaikę mniejszych lub większych, wzajemnie przenikających się powierzchni. Pierwsze, wytworzone głównie z piasków gliniastych, słabo gliniastych bądź z piasków luźnych, natomiast drugie brunatne i bielicowe. Ponadto na obszarach podmokłych, głównie w sąsiedztwie cieków powierzchniowych bądź jezior wykształciły się gleby mułowe, torfowe bądź murszowe.

4.3. Zasoby wodne

4.3.1. Wody podziemne

Według podziału hydrogeologicznego kraju (Witkowska 1988) Gmina Biały Bór położona jest w obrębie Pomorskiego Regionu Hydrogeologicznego. Jej obszar znajduje się w regionie słupsko-chojnickim, który charakteryzuje się występowaniem poziomów wodonośnych w utworach czwartorzędu i trzeciorzędu. Zasoby wód podziemnych gminy zgromadzone są w utworach czwartorzędowych, o dużym udziale zwartych obszarów o braku izolacji pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego. Szacunkowo około 75% powierzchni terenu gminy znajduje się w zasięgu obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) 120 „Bobolice”, a fragment północno-wschodni gminy w zasięgu GZWP 126 Szczecinek. Granice występowania GZWP określone zostały w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 roku, w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i obszarów wodnych, podporządkowania zbiorników wód podziemnych do właściwych obszarów dorzeczy, utworzenia regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz podziału obszarów dorzeczy na regiony wodne (Dz. U z 2006 r. Nr 126, poz. 878).

Zgodnie z art. 98 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), wody podziemne i ich obszary podlegają ochronie polegającej na zmniejszeniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód. W tych celkach tworzone są m. in. obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych. W obszarze działania RZGW Szczecin tylko około 90 ujęć wody podziemnej posiada ustanowioną strefę ochronną obejmującą zarówno teren ochrony bezpośredniej jak i pośredniej, w tym dla 25 ujęć strefę ochronną ustanowił Dyrektor RZGW Szczecin.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 120 jest to niewielki obszarowo zbiornik czwartorzędowy, który leży w północno-wschodniej części Powiatu Szczecineckiego. Zbiornik ten objęty jest obszarem wysokiej ochrony (powierzchnia około 159 km²) oraz najwyższej ochrony (powierzchnia około 150 km²).

Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 126 jest znacznie większy od zbiornika GZWP Nr 120. Zajmuje on prawie całą powierzchnię powiatu wraz z fragmentami obszarów powiatów sąsiednich. Jest to zbiornik trzeciorzędowo-czwartorzędowy o charakterze skał porowych. Posiada on ustanowioną strefę ochronną o statusie wysokiej ochrony, jednakże powierzchnia chroniona zajmuje niewielki obszar w południowej części

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

zbiornika o powierzchni 90 km². Obszar ten nie leży jednak w granicach Powiatu Szczecineckiego.

Charakterystykę położenia GZWP 120 oraz GZWP 126 w granicach Gminy Biały Bór prezentuje rysunek 5.

Rysunek 5. Charakterystyka położenia GZWP 120 i 126

Źródło: www.rzgw.szczecin.pl

Szczegółowe dane dotyczące parametrów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych zlokalizowanych w granicach Gminy Biały Bór przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19.

Parametry GZWP zlokalizowanych w Powiecie Szczecineckim

Nr GZWP	Nazwa GZWP	Typ ośrodka	Wiek skał	Powierzchnia GZWP [km ²]	Średnia głębokość ujęcia [m]	Zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /d]
120	Zbiornik międzymorenowy Bobolice	Porowy	Q _M	309,00	40	113,40
126	Zbiornik Szczecinek	porowy	Q _{M,Tr}	1.755,00	90	99,00

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Oznaczenie wieku skał GZWP:

Q_M- zbiornik czwartorzędowy międzymorenowy

Q_{M,Tr}- zbiornik czwartorzędowo – trzeciorzędowy międzymorenowy

4.3.2. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują na obszarze gminy - 731ha, co stanowi 2,7% powierzchni. Wody te to przede wszystkim wody jeziorne. Udział rzek i pozostałych cieków stanowi znikomy procent ogólnej powierzchni wód. Rzeczywista dostępność do wód powierzchniowych jest większa ze względu na przebieg granic gminy linią

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

brzegową jezior przynależnych administracyjnie do gmin sąsiednich (jez. Bobięcińskie Wielkie, Dołgie, Wietrzno) co pozytywnie wpływa na atrakcyjność turystyczną.

Przez teren gminy przebiega na linii Sępólno Małe – Sępólno Wielkie - Kołtki dział wód I rzędu oddzielający zlewnie rzek Przymorza od zlewni rzeki Noteci (szczegółowo wyznaczony przez Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy, przyporządkowania zbiorników wód podziemnych do właściwych obszarów dorzeczy, utworzenia regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz podziału obszarów dorzeczy na regiony wodne. Zgodnie z podziałem zlewniowym zarządzanie wodami na terenie Powiatu Szczecineckiego nadzorują dwa Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (RZGW) w Szczecinie oraz w Poznaniu. Strefa wododziału charakteryzuje się występowaniem obszarów bezodpływowych, i należy do obszarów szczególnie wrażliwych na ingerencję człowieka

4.3.2.1. Rzeki

Na obszarze gminy źródłiska lub górne biegi posiadają rzeki Bielska Struga i Gnilec (okolice wsi Biała). Najważniejsze rzeki przepływające przez teren gminy to Dołga i Biała. W tabeli 20 przedstawiono podstawowe ciek przepływające przez teren Gminy Biały Bór.

Tabela 20.
Wykaz cieków przepływających przez Gminę Biały Bór

Nazwa ciek	Długość ewidencyjna [km]	
	Ogółem	Odcinek uregulowany
Bielska Struga	12,300	5,000
Dołga	23,700	-
Chechło	9,400	6,000
Białka	2,000	0,500
Biała	6,480	-
Gnilec	12,300	-

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Oddział Terenowy Szczecinek

4.3.2.2. Jeziora

Do największych, leżących w granicach gminy jezior należą: Bielsko, Cieszęcino, Łobez, Stępieńskie. Z punktu widzenia polityki ochrony środowiska, a także walorów turystycznych, istotny jest także fakt przebiegania granicy wzdłuż brzegów dużych zbiorników wodnych, jezior Dołgie oraz Bobięcińskie Wielkie. Większość jezior znajdujących się w granicach gminy posiada charakter rynnowy ze stromymi brzegami i znaczną głębokością, należą do nich:

- **Jezioro Stępieńskie** - przez wiele lat było narażone na splywy powierzchniowe z otaczających użytków rolnych obecnie ograniczonych, ze względu na zmianę ich frakcji (zalesienia, osadnictwo turystyczne). Dopytyw z jeziora Kacko wnosi znaczne ilości związków organicznych,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- **Jezioro Bielsko** - stanowi odcinek korytarza ekologicznego rzeki Biała. W całości znajduje się w granicach miasta Biały Bór. Duży wpływ na jakość wód jeziora ma miasto oraz wsie położone w jego zlewni,
- **Jezioro Łobez** - stanowi odcinek korytarza ekologicznego rzeki Biała. W granicach miasta od strony południowej brzegi jeziora zainwestowane turystycznie.
- **Jezioro Cieszeńskie** - jedno z najczystszych jezior w regionie. Stanowi odcinek korytarza ekologicznego rzeki Biała. Zlewnia głównie leśna.

Ponadto w północnej części gminy występują liczne jeziora o charakterze wytopiskowym, charakteryzujące się mniejszą powierzchnią i głębokością w porównaniu z jeziorami rynnowymi.

Wśród jezior znajdujących się na terenie gminy Biały Bór kilka jezior zostało zaliczonych do unikatowych ekosystemów wodnych zwanych jeziorami lobeliowymi. Jeziora zaliczane do lobeliowych charakteryzują się specyfiką fizyko-chemiczną wód oraz charakterystyczną roślinnością należącą do relikwów borealnoatlantyckich (rzadkich i chronionych). W wodach jezior lobeliowych występują rośliny z gatunku: *Lobelia dortmanna*, *Isoetes lacustris* i *Littorella uniflora*. Tworzą one właściwe sobie asocjacje mogące rosnąć tylko w jeziorach o niskiej zawartości wapnia.

Według charakterystyki morfometrycznej jezior, opisaną w artykule M. Kraski, R. Piotrowicza i P. Klimaszka opublikowanym w nr 8/1997 czasopisma AURA, większość jezior lobeliowych to zbiorniki małe, bezdopływowe, które ze względu na ubogą i zazwyczaj niewielką zlewnię zachowały w wielu przypadkach status jezior oligotroficznych. Tylko 14 spośród 159 jezior lobeliowych w Polsce ma powierzchnię zwierciadła wody większą od 50 ha. Pod względem głębokości jeziora lobeliowe zaliczane są do zbiorników płytkich (do 15 m).

Na terenie gminy Biały Bór znajdują się 3 jeziora lobeliowe, tj.:

- Oblica (gm. Biały Bór),
- Głębokie – inaczej Gręboszewskie Małe (gm. Biały Bór),
- Łłowatka (gm. Biały Bór),

Dwa z nich objęte są ochroną przyrody o statusie rezerwatu. Są to Głębokie, i Łłowatka.

Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jezior zlokalizowanych na terenie Gminy Biały Bór oraz charakterystykę ich cech morfometrycznych przedstawia tabela 21.

Tabela 21.

Jeziora Gminy Biały Bór i ich cechy morfometryczne

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Objętość [tys.m ³]	Średnia głębokość [m]	Maksymalna głębokość [m]
1.	Łowatka	15,1	649,3	4,3	9,4
2.	Przeradzkie / Oblica	10,7	438,7	4,1	11,5
3.	Kotki	11,5	644,0	5,6	19,4
4.	Przyradź / Przyrącz	20,2	1.373,6	6,8	16,0
5.	Cybulin	14,0	574,0	4,1	15,6
6.	Piekietko I / Piekietko II	11,6	533,6	4,6	9,3
7.	Stepieńskie / Młyńskie	36,7	3.192,9	8,7	33,1
8.	Owczarskie / Dąbrowa	10,6	413,4	3,9	8,7
9.	Folwarczne / Kacko	14,6	306,4	2,0	3,9
10.	Cięszecino	102,2	13.790,1	13,5	38,0
11.	Grębosz / Gręboszewo	10,6	413,4	3,9	8,7
12.	Łobez	45,5	2.563,7	5,6	17,0
13.	Bielsko /Bielskie	275,9	17.083,5	6,2	23,0

Źródło: Jeziora Zachodniopomorskie, J. Filipiak, Szczecin 2000

4.4. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne panujące na terenie gminy należą do umiarkowanych, uwarunkowane są głównie wpływami mas powietrza polarno-morskiego i polarno kontynentalnego, o przewadze wiatrów zachodnich, północno-zachodnich i północnych. Według regionalizacji klimatycznej A. Wośa, Gmina Biały Bór położona jest w obrębie Regionu Zachodniopomorskiego. Charakteryzuje się on częstszym występowaniem, w porównaniu z resztą kraju, dni z pogodą przymrozkową umiarkowanie zimną, z niewielkim zachmurzeniem oraz bez opadu, oraz stosunkowo najmniejszą liczbą dni z pogodą przymrozkową z opadem. Najwyższe opady w ciągu roku, odnotowywane są w miesiącach letnich, najniższe w miesiącach zimowych od stycznia do marca. W okresie wegetacyjnym (od kwietnia do września) średnie opady wynoszą 357mm.

Teren gminy nie wykazuje znacznych dysproporcji w lokalnych warunkach klimatycznych, poza lokalnymi wahaniami zaznaczającymi się okresowo na terenach wysoczyznowych oraz dolin rzecznych. W rejonie dolin rzecznych okresowo zalegają chłodniejsze masy powietrza o zwiększonej wilgotności oraz częściej występują przygruntowe przymrozki. Doliny rzeczne pełnią, więc okresowo rolę korytarzy umożliwiających spływ chłodnego powietrza.

Zjawiska podwyższonej wilgotności powietrza oraz większej częstotliwości występowania mgieł i zamglań towarzyszą również płytko występującym wodom gruntowym, i podmokłością oraz jeziorom.

4.5. Walory przyrodnicze gminy

4.5.1. Lasy

Lasy w gminie Biały Bór pełnią ważną funkcję ekologiczną i gospodarczą oraz podnoszą atrakcyjność turystyczną regionu. Tereny leśne pełnią funkcje:

- ekologiczne (ochronne) - gdyż zapewniają stabilizację stosunków wodnych, chronią gleby przed erozją, kształtują klimat, stabilizują skład atmosfery i ją oczyszczają, tworzą warunki do zachowania potencjału biologicznego gatunków i ekosystemów, wzbogacają krajobraz regionu,
- produkcyjne (gospodarcze) - gdyż umożliwiają pozyskiwanie drewna (surowca odnawialnego, ekologicznego, wszechstronnie wykorzystywanego, umożliwiającego rozwój wielu gałęzi przemysłu), prowadzenie gospodarki łowieckiej, rozwijanie turystyki,
- społeczne - gdyż służą kształtowaniu korzystnych warunków zdrowotnych i rekreacyjnych dla społeczeństwa oraz tworzeniu różnorodnych form użytkowania lasu przez społeczność lokalną, zagospodarowują tereny zdegradowane i gleby marginalne.

Lasy gminy Biały Bór administrowane są przez następujące nadleśnictwa: Nadleśnictwo Miastko (60% powierzchni leśnej), Nadleśnictwo Szczecinek (28% powierzchni leśnej), Nadleśnictwo Bobolice (11% powierzchni leśnej), Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie (poniżej 1%) oraz Nadleśnictwo Niedźwiady (poniżej 1% powierzchni leśnej). Lasy w gminie Biały Bór, zajmują znaczą część jej obszaru. Całkowita powierzchnia lasów oraz gruntów zadrzewionych na terenie Gminy Biały Bór wynosi 13.971ha, co stanowi około 51,9% obszaru gminy.

Grunty leśne stanowią własność: Lasów państwowych, Agencji Nieruchomości Rolnej, Osób prywatnych oraz Gminy. Zgodnie ze stanem mienia komunalnego Gminy Biały Bór (stan na dzień 31.12.2009r.) w enklawach komunalnych, gruntów rolnych na terenie miasta oraz w miejscowościach: Grabowo, Drzonowo, Stepień, Świerszczewo znajduje się około 12ha (2,3% powierzchni) gruntów sklasyfikowanych jako lasy i grunty leśne. Grunty te oprócz parku w m. Świerszczewo nie stanowią odrębnych nieruchomości leśnych, wchodzą w skład gruntów rolnych, nie jest prowadzona tam gospodarka leśna.

Charakterystykę pokrywy leśnej wg form własności na terenie Gminy Biały Bór prezentuje tabela 22.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Tabela 22.

Powierzchnia leśna na terenie Gminy Biały Bór

Powierzchnia gruntów leśnych [ha]					Lesistość [%]
ogółem	las ogółem	grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzaniu Lasów Państwowych	grunty leśne prywatne	
13.345,2	13.409,2	13.396,4	13.204,4	330,0	51,9

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Najczęściej spotykanym typem lasu jest Bór świeży mieszany około 50 %, dalej las mieszany świeży, las świeży, bór świeży, mniejszy jest natomiast udział boru mieszanego bagiennego, lasu mieszanego wilgotnego, lasu mieszanego bagiennego, boru mieszanego wilgotnego oraz bardzo mały udział olsu i boru bagiennego. Drzewostan tworzy głównie sosna około 65% dalej brzoza 10%, buk 9%, świerk 7%, dąb 2%, (dane orientacyjne). Sosna generalnie dominuje na obszarze na południe i zachód od linii Sępólno Małe- Sępólno Wielkie - Kottki - Kaliska - Biały Bór - Brzeźnica (oprócz kilku z większych kilkunastu do kilkudziesięciu hektarowych „wysp” drzewostanów bukowych, świerkowych, brzozowych). Na zewnątrz tego obszaru (na północ i wschód) występuje mozaika drzewostanów bukowych, brzozy, świerkowych, sosnowych, dębowych z większą ilością bagien. W pn-zach zakątku gminy (Nadleśnictwo Bobolice) występują ponad 100 letnie drzewostany sosnowe, dębowe. Obszary leśne w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora Cieszęcino odznaczają się bogactwem florystycznym. Występuje tutaj szereg gatunków objętych ochroną zgodnie z rozporządzeniem MOŚZNiL z dnia 6 kwietnia 1995r. W sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U, Nr 41, póź. 214). Drzewostany otaczające jezioro Bielsko i jezioro Bobięcińskie Wielkie od strony wschodniej zalicza się do drzewostanów rodzimego pochodzenia powstałych z odnowienia naturalnego o składzie gatunkowym dostosowanym do siedliska. Tworzą je w przewadze drzewostany bukowo-dębowe, bukowo-dębowe z domieszką brzozy lub świerka.

Formą ochrony lasów są lasy ochronne, których powierzchnia całkowita w gminie wynosi 1.800ha, co stanowi ponad 13% ogólnej powierzchni lasów i gruntów leśnych. Podstawą prawną ich wyznaczenia jest tekst ustawy z 28 września 1991 r. o lasach, wraz z rozporządzeniem ministra ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej. Ich szczegółowa ewidencja zawarta jest w planach ochrony lasu poszczególnych nadleśnictw.

Do lasów ochronnych na terenie Gminy Biały Bór zaliczono:

- lasy wodochronne w nadleśnictwie Miastko i Bobolice, zdecydowanie dominujące na terenie gminy, obejmujące wg rozporządzenia obszary:
 - ✓ u źródeł rzek i potoków,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- ✓ wzdłuż rzek, potoków, kanałów, jezior i innych zbiorników wodnych, uznanych za żeglowne i spławne, a także nie uznanych za żeglowne i spławne, wyodrębniane w zależności od ich położenia i charakteru, przy uwzględnieniu, że obejmują:
 - na nizinach - lasy położone na terenach zalewowych podczas średniej wysokości wody, wokół zbiorników wodnych lasy położone między brzegiem danego zbiornika a najbliższą linią naturalną w terenie okalającą zbiornik,
- ✓ na obszarach ochronnych zbiorników wód podziemnych oraz w granicach stref ochronnych ujęć i źródeł wody, wyznaczonych zgodnie z przepisami prawa wodnego,
- ✓ na siedliskach wilgotnych i bagiennych,
- lasy glebochronne - drzewostany na stokach powyżej 45 st., na stromych zboczach jarów i wąwozów w dol. Trzebiegoszczy i Perznicy. Występują na następujących obszarach: Nadleśnictwo Bobolice , w obrębie leśnym Bobolice Nadleśnictwo Szczecinek ,
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej w okolicy Trzebiela i Dyminka,
- lasy położone w granicach administracyjnych miasta.

4.5.2. Ogólna charakterystyka flory

Na terenie gminy występuje duże zróżnicowanie florystyczne związane z dużą różnicą rzeźby, krajobrazu i pokrycia terenu. Wykazała to waloryzacja przyrodnicza gminy, która została opracowana w 2003 r.

Roślinność potencjalna: na obszarze ograniczonym z jednej strony południkowo przebiegającą linią na poziomie miasta Biały Bór a z drugiej zachodnią i południowozachodnią granicą gminą występuje jednolity płat suboceanicznych śródłądowych borów sosnowych. Na wschód od tej linii roślinność potencjalna jest bardziej zróżnicowana. Występują tutaj siedliska suboceanicznych śródłądowych borów sosnowych, a także kontynentalnego boru mieszanego, subatlantyckiego lasu bukowego i subatlantyckiego lasu bukowo-dębowego typu pomorskiego. W dolinach rzek występują siedliska łągu olszowego i jesionowo olszowego.

Roślinność rzeczywista: na obszarze gminy dominują zespoły leśne zajmujące połowę jej powierzchni. Około 2/3 lasów to lasy I pokoleniowe na gruntach porolnych przy znaczącym udziale litych drzewostanów sosnowych w II klasie wieku. Lasy prawie w całości mają charakter „gospodarczy”. Niektóre płaty leśne o charakterze naturalnym występują w małych enklawach na niedostępnych torfowiskach, nieużytkowanych powierzchniach ze względu na trudne warunki terenowe.

Ponadto znaczą część roślinności rzeczywistej gminy stanowią łąki. Zbiorowiska te należą do najbardziej zagrożonych ekosystemów. Do najczęściej spotykanych i największych kompleksów łąkowych należą ubogie florystycznie zbiorowiska z domieszką szczawiu, jaskra i mniszki. Pod lasami oraz w suchych, wyniesionych miejscach pośród pastwisk częste są zbiorowiska wrzosowisk i jałowych łąk.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Ponadto na obszarze gminy zlokalizowane są torfowiska. Naturalną torfotwórczą roślinność torfowisk wysokich mszarnych stanowią obecnie i przeszłości zbiorowiska roślinne rzędu trzęsawisk bagnicowych. Jako macierzystą roślinność dla oligotroficznych torfów mszarnych można uznać zespoły: mszar dolinkowy z turzycą bagienną i mszar przygiętkowy, szczególnie ich odmiany wyróżniające się masową, dywanową wegetacją torfowca spiczastolistnego. Roślinność okrajków stanowią głównie zespoły torfowotwórcze: szuwar mszarny z turzycą miłkowatą, pło mszarne z turzycą dzióbkowatą, mechowisko z turzycą obłą, mechowisko z turzycą pospolitą. Rośliny kwiatowe reprezentowane są przez rzadkie i chronione gatunki roślin (element alpejski i arktyczno - borealny) jak turzycza bagienna w Polsce zagrożona wyginięciem, bagnica torfowa, przygiętka biała, welnianka wąskolistna, rosiczka (głównie okrągłolistna) - ochrona ścisła, żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, bagno zwyczajne borówka bagienna, welnianka pochwowata i inne.

Torfowiska jako ekosystemy mają szczególne znaczenie dla zachowania zasobów genowych, zabezpieczenia nieodnawialnych zasobów substancji organicznej i gytii, retencjonowania wody co ma znaczenie także dla obszarów przyległych. Niestety są to zespoły coraz bardziej eliminowane w następstwie niekorzystnych przemian środowiska a także zagrożenia przyspieszoną sukcesją roślinną w kierunku zbiorowisk leśnych na obiektach słabo uwodnionych. Dlatego wymagają oceny i podjęcia działań ochronnych.

4.5.3. Ogólna charakterystyka fauny

Na terenie Gminy Biały Bór występuje duże zróżnicowanie faunistyczne związane przede wszystkim z bogatym zróżnicowaniem rzeźby, krajobrazu i pokrycia terenu. Dominującą grupą, wśród gatunków rzadkich, są zwierzęta związane z siedliskami podmokłymi.

Na terenie gminy występuje szereg gatunków zwierząt wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt, Europejskiej Czerwonej Listy Zwierząt i Roślin Zagrożonych Wyginięciem w Skali Światowej. Zlokalizowano wiele stanowisk chronionych gatunków zwierząt: orła bielika, bociana czarnego, bociana białego, żurawia, brodziec piskliwego, perkoza dwuczubego, łabędzia niemego, wydry, żmii zygzakowatej, nietoperzy. Ilość występujących gatunków jest znaczna, czemu sprzyja różnorodność występujących na terenie gminy siedlisk, leśnych, łąkowych, mokradeł wodnych, polnych.

Obszary leśne gminy są bogate w zwierzynę leśną, szczególnie dużo występuje jeleni i saren, ponadto występują tutaj dziki, lisy, jenoty, borsuki, kuny, oraz zające.

4.6. Formy ochrony przyrody

Na podstawie Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220) formami ochrony przyrody są w Polsce parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000 oraz obszary chronionego krajobrazu. Formę ochronną mogą mieć również pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Na terenie Gminy Biały Bór zlokalizowanych jest wiele form ochrony przyrody i krajobrazu.

4.6.1. Rezerwaty przyrody

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody, rezerwat przyrody jest to obszar obejmujący zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowym. Jest to najwyższa po parku narodowym ustawowa forma ochrony, i najwyższa, jeżeli chodzi o restrykcje względem sposobu użytkowania przestrzeni. Rezerwat przyrody jest to najwyższa forma ochrony po parku narodowym. Na terenie Gminy Biały Bór aktualnie ustanowione są dwa rezerwaty przyrody. Są to rezerwaty florystyczne utworzone zarządzeniem ministerialnym z 1977 roku. Po przeprowadzeniu waloryzacji przyrodniczej za zasadne uznano dążenie do przekwalifikowania ich na rezerwaty ściste.

Rezerwat przyrody „Jezioro Iłowatka” – rezerwat florystyczny, ustanowiony został zgodnie z Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w dniu 21 lipca 1977 roku. Rezerwat został utworzony w celu ochrony ekosystemu jeziora lobeliowego, z szczególnym uwzględnieniem jego flory. Całkowita powierzchnia rezerwatu wynosi 14,73ha. Ochroną na jego terenie zostały objęte: zespoły roślinne (Caricetum rostratae, Isoeto-Lobelietum, Myriophylletum alterniflori) oraz gatunki roślin chronionych objęte ochroną ścisłą (Isoetes lacustris, Lobelia dortmanna, Nuphar pumilum),

Rezerwat przyrody „Jezioro Głębokie” – rezerwat florystyczny, ustanowiony został zgodnie z Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w dniu 21 lipca 1977 roku. Celem ochrony jak w przypadku obiektu „Iłowatka”, jest ochrona ekosystemu jeziora lobeliowego. Całkowita powierzchnia rezerwatu to 8,87ha. Ochroną na jego terenie zostały objęte: zespoły roślinne (Isoeto-Lobelietum, Myriophylletum alterniflori), gatunki roślin chronionych objęte ochroną ścisłą (Isoetes echinospora, Isoetes lacustris, Lobelia dortmanna), oraz gatunki roślin chronionych objęte ochroną częściową (Ledum palustre). Szczególnym zagrożeniem dla rezerwatu jest rekreacyjne użytkowanie obiektu ułatwione przez istnienie parkingu w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

4.6.2. Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego krajobrazu jest to forma ochrony przyrody mająca na celu zapewnienie równowagi ekologicznej względnie nie zaburzonych systemów przyrodniczych danego obszaru, które pełnią rolę otulinową lub łącznikową. Obecnie na obszarze gminy istnieją trzy obszary chronionego krajobrazu.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Okolice Żydowa-Biały Bór” zlokalizowany jest w północnej i centralnej części gminy. Obszar ten został powołany Uchwałą Nr X/46/75 WRN w Koszalinie w dniu 17 listopada 1975 roku i zajmuje łączną powierzchnię 12.350[ha]. Zajmuje on malownicze tereny i jest częścią Pojezierza Bytowskiego (najwyższy fragment Pojezierza zachodniopomorskiego). Rzeźba terenu jest mocno

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

urozmaicona z licznymi, małymi jeziorami lobeliowymi. Przedmiotem ochrony na stworzonym obszarze są cenne przyrodniczo i krajobrazowo tereny strefy wzniesień czołowo – morenowych. Do głównych zagrożeń dla utworzonego obszaru można zaliczyć punktowe zrzuty ścieków (jezioro Drzohnowskie), zmiany w sposobach wykorzystania zlewni w kierunku rolniczym, eutrofizację wód oraz niekontrolowany rozwój turystyki.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Jeziora Szczecineckie” zlokalizowany jest na terenach leżących na pograniczu Równiny Charzykowskiej oraz Pojezierza Szczecineckiego. Obszar ten został powołany Uchwałą Nr X/46/75 WRN w Koszalinie w dniu 17 listopada 1975 roku i zajmuje łączną powierzchnię 17.619,1ha. Na terenie obszaru dominuje pogórkowaty krajobraz, co związane jest głównie z moreną denną. Urozmaiceniem znajdującym się w granicach obszaru są misy jezior wytopiskowych, z których największym jest jezioro Wielimie.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Drzonowski” zlokalizowany jest w południowej części gminy. Obszar ten został powołany Uchwałą Nr XX/181/2000 Rady Miejskiej w Białym Borze w dniu 27 września 2000 roku i zajmuje łączną powierzchnię 86,0[ha]. Obszar ten został utworzony w celu połączenia Obszaru Chronionego Krajobrazu „Okolice Żydowo-Biały Bór” z OchK „Jeziora Szczecineckie”. Jest to bór sosnowy z dodatkiem brzozy i dębu. Przedmiotem ochrony jest korytarz ekologiczny o cennych walorach przyrodniczych między dwoma ww. OchK.

4.6.3. Pomniki przyrody

Pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie nazywane są pomnikami przyrody.

Na terenie Gminy Biały Bór istnieje wiele unikalnych tworów przyrody ożywionej, a cztery z nich objęte są ochroną. Aktualny wykaz pomników przyrody Gminy Biały Bór przedstawia tabela 23.

Tabela 23.

Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie Gminy Biały Bór

Położenie	Opis obiektu		
	Rodzaj i wiek	Obwód [cm]	Wysokość [m]
m. Biąta – cmentarz ewangelicki	Grupa drzew: 19 klonów zwyczajnych (<i>Acer platanoides</i>)	110-280	15-28
Nadleśnictwo Miastko, obręb Biały Bór, Oddz. 96h Leśn. Kaliska	Głaz narzutowy	10,2 [m]	1,5
Nadleśnictwo Miastko, obręb Biały Bór, Oddz. 159a Leśn. Kaliska	Głaz narzutowy	10,8 [m]	1,1

Źródło: Starostwo Powiatowe w Szczecinku, Urząd Miejski w Białym Borze

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

W planach jest objęcie ochroną dalszych 32 obiekty, w tym 28 wiekowych drzew oraz 2 kompleksy cennych zadrzewień przydrożnych i 2 głązy narzutowe. Ich szczegółowe zestawienie znajduje się w waloryzacji przyrodniczej.

4.6.4. Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne to pozostałości ekosystemów zasługujące na ochronę, mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Tereny użytków ekologicznych nie mogą być objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i zazwyczaj mniejszą rangę ich walorów przyrodniczych.

Na terenie gminy istnieje 12 użytków ekologicznych powołanych uchwałami: Rady Gminy Białe Bórze nr CV/137/2000 z 26.01.2000. Aktualny wykaz użytków ekologicznych zlokalizowanych w granicach Gminy Białe Bórze prezentuje tabela 24.

Tabela 24.

Użytki ekologiczne na terenie Gminy Białe Bórze

Gmina/ obręb ewidencyjny	Nadleśnictwo/ obręb leśny	Rodzaj gruntów	Powierzchnia ha	Podstawa prawna
Biskupice	Nadl. Miastko – obręb Białe Bórze – oddz.181k, 290c(część),f, 237b,	b.d.	1,71	Uchwała nr XV/137/2000 RM w Białym Borze z 26.01.2000r.
Kaliska	Oddz. 3m,17b(część),n, 83d,96i,	b.d.	3,83	
Biała	Oddz. 307i(część)	b.d.	1,76	
Grabowo	Oddz. 42f(część)	b.d.	2,14	
Białe Bórze	Oddz. 263f(część)	b.d.	0,73	

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze

Wszystkie one utworzone zostały w celu ochrony walorów terenów podmokłych o charakterze bagiennym torfowiskowym i olsowym. W „Waloryzacji przyrodniczej gminy” wykazuje się zasadność utworzenia kolejnych 30 obszarów objętych tą formą ochrony. Pełną ewidencję istniejących użytków ekologicznych oraz ich lokalizację zawiera „Waloryzacja przyrodnicza gminy” wraz z aneksami.

4.6.5. Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin lub zwierząt i ich siedlisk w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie bioróżnorodności. Minister środowiska publikuje okresowo w formie rozporządzeń listy gatunków roślin i zwierząt, które objęte są ochroną gatunkową (lista roślin i grzybów - rozporządzenie z dnia 11.09.2001 r., t.j. Dz. U. nr 106 z 2001 r., poz. 1167; lista zwierząt - rozporządzenie z dnia 26.09.2001 r., t.j. Dz. U. nr 130 z 2001 r., poz. 1456). W stosunku do

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

zamieszczonych na listach gatunków i ich siedlisk obowiązuje system ograniczeń, zakazów i nakazów, określony w ustawie o ochronie przyrody.

W zależności od statusu danego gatunku, stopnia zagrożenia i jego wrażliwości na zmiany środowiska, wprowadza się ochronę ścisłą lub częściową. Ochroną ścisłą obejmuje się gatunki szczególnie rzadkie (endemity, gatunki o niewielkiej liczbie stanowisk w skali kraju) lub zagrożone (gatunki na granicach zasięgu, o niewielkich populacjach lub związane z siedliskami szczególnie wrażliwymi na przekształcenia). Ochroną częściową stosuje się w odniesieniu do gatunków, które w chwili obecnej nie są zagrożone, jednak w przypadku ich niekontrolowanego pozyskiwania lub eliminowania należy się spodziewać pogorszenia ich statusu. Dotyczy to np. roślin leczniczych pozyskiwanych ze stanowisk naturalnych.

4.6.6. Strefowa ochrona miejsc występowania i rozrodu zwierząt

Podstawowym zagrożeniem dla wielu gatunków jest zanikanie i degradacja zajmowanych przez nie siedlisk. Z tych przyczyn grupa zagrożonych gatunków zwierząt (16 gatunków ptaków i 2 gatunki gadów), została objęta dodatkową formą ochrony, jaką jest ochrona miejsc ich rozrodu i stałego przebywania. Podstawą prawną strefowej ochrony zwierząt jest ustawa o ochronie przyrody oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2001 r. w sprawie określenia listy gatunków zwierząt rodzimych, dziko występujących, objętych ochroną gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów dla danych gatunków oraz odstępstw od tych zakazów.

Wokół miejsc rozrodu i stałego przebywania gatunków objętych ochroną strefową wytyczono dwa rodzaje stref:

- **Strefa ochrony ścisłej:** obowiązuje ona przez cały rok. Funkcjonuje na zasadzie rezerwatu ścisłego. Zakazane jest w niej prowadzenie jakichkolwiek czynności, bez uzgodnienia z wojewodą. W zależności od gatunku jej wielkość waha się w granicach 10-200m od stanowiska.
- **Strefa ochrony częściowej:** jest to obszar wyłączony okresowo z działalności gospodarczej człowieka. Obejmuje obszar od 200 do 500m od stanowiska.

Na drogach prowadzących do stref powinny znajdować się tablice z napisem „Wstęp wzbroniony. Ostoja zwierzyny”. Na tablicach tych nie powinny widnieć rysunki przedstawiające obiekt ochrony.

W granicach Gminy Biały Bór istnieją dwie prawnie ustalone strefy, powołane rozporządzeniem wojewody nr 75/2003. Obejmują ochroną miejsca lęgowe bociana czarnego (0,5km na północ od m. Trzebiele) i bielika (0,5km na południowy wschód od m. Trzebiele). Przeprowadzona waloryzacja potwierdziła zasadność ich funkcjonowania.

4.6.7. Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Celem utworzenia sieci Natura 2000 na terenie Polski jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków- **OSO**,
- specjalne obszary ochrony siedlisk - **SOO**.

Do chwili obecnej Rząd Polski ustanowił w drodze rozporządzenia 124 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz wysłał do Komisji Europejskiej, celem akceptacji, 364 propozycje specjalnych obszarów ochrony siedlisk.

Dnia 13 listopada 2007 r. Komisja Europejska wydała decyzję zatwierdzającą listę 172 obszarów Natura 2000 regionu kontynentalnego. Dla 17 obszarów Natura 2000 regionu alpejskiego, podobna decyzja została wydana dnia 25 stycznia 2008 r.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 obejmuje także obszary zlokalizowane na terenie Gminy Biały Bór. Zgodnie z danymi Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w granicach gminy ustanowiono trzy obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej, tj.

- obszar specjalnej ochrony siedlisk „**Bobolickie Jeziora Lobeliowe**” (kod: PLH320001),
- obszar specjalnej ochrony siedlisk „**Jeziora Bobięcińskie**” (kod: PLH320040),
- obszar specjalnej ochrony ptaków „**Ostoja Drawska**” (kod: PLB 320019).

„**Bobolickie Jeziora Lobeliowe**” (kod obszaru: **PLH320001**) całkowita powierzchnia utworzonego obszaru zajmuje około 4.759,3ha. Ostoja obejmuje skupienie kilkunastu jezior rynnowych oraz bardzo dużą liczbę oczek polodowcowych w okolicach Bobolic i Porostu. W jej granicach, oprócz różnego typu zbiorników wodnych, znajdują się torfowiska i rozległe kompleksy buczyn. Na szczególną uwagę i ochronę zasługują jeziora lobeliowe. Obejmują one aż 16 zbiorników wodnych, z których największe to jezioro:

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Chlewe Wielkie (Porost), Trzebień Średni, Kiełpino i Pniewo (Nafta). Prawie wszystkie jeziora charakteryzują się obecnością gatunków reliktowych, takich jak: lobelia jeziorna *Lobelia dortmanna*, brzeżyca jednokwiatowa *Littorella uniflora* i poryblin jeziorny *Isoetes lacustris* oraz dobrze zachowaną roślinnością isoetydów *Isoetes-Lobelietum dortmannae*. W czterech jeziorach stwierdzono występowanie elismy wodnej *Luronium natans*. Znaczną powierzchnię zajmują również zbiorniki dystroficzne; największe z nich to jez. Trzebień, jez. Żubrowo, ponadto jest tu wiele innych oczek polodowcowych bez nazwy. Często w ich obrębie rozwijają się rozległe łąki mszarne. Niemałą powierzchnię stanowią też zbiorniki mezotroficzne i eutroficzne z największym z nich jez. Przybyszewko. Liczne małe oczka eutroficzne rozproszone są na obrzeżach kompleksów leśnych lub w krajobrazie rolniczym. Znaczącą powierzchnię zajmują torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą. Na szczególną uwagę zasługuje kompleks żywych torfowisk wysokich koło Drzewian. Mniejsze torfowiska mszarne (tzw. torfowiska kotłowe) występują bardzo licznie na bezodpływowych obszarach morenowych koło Porostu. Ponadto obszar obejmuje torfowiska mszarne z wrzoścem bagiennym, torfowiska przejściowe, brzeziny bagienne, suche wrzosowiska oraz liczne torfowiska mszarne zdolne do regeneracji. W otoczeniu jezior największą powierzchnię zajmują kwaśne buczyny i dąbrowy ze znacznym udziałem starodrzewi. Do głównych zagrożeń obszaru należy: eutrofizacja zbiorników lobeliowych wywołana dopływem biogenów z zagospodarowania turystycznego jeziora oraz z okolicznych pól; humizacja zbiorników lobeliowych poprzez dostawanie się do jezior związków humusowych z odwadnianych torfowisk; funkcjonowanie starego systemu melioracyjnego, za pomocą którego wciąż odwadnianych jest wiele mokradeł; próby zarybiania, niewłaściwa gospodarka wodno-ściekowa w miejscach wypoczynkowych, szczególnie nad jeziorami Chlewe Wielkie i Pniewo.

„Jeziora Bobięcińskie” (kod obszaru: PLH320040) całkowita powierzchnia utworzonego obszaru zajmuje około 3.383,3ha. Obszar swoim zasięgiem obejmuje 5 jezior lobeliowych, z których największe to jezioro Bobięcińskie Wielkie o powierzchni 524,6ha i maksymalnej głębokości 48 m. Prawie wszystkie jeziora charakteryzują się obecnością roślin reliktowych, takich jak: lobelia jeziorna *Lobelia dortmanna*, brzeżyca jednokwiatowa *Littorella uniflora* i poryblin jeziorny *Isoetes lacustris*. Ponadto w jeziorze Bobięcińskim znajduje się duża populacja elismy wodnej *Luronium natans*, a w jeziorze Łłowatka występuje bardzo rzadki w Polsce poryblin kolczasty *Isoetes echinospora*. Znaczną powierzchnię zajmują również inne siedliska, w tym: zbiorniki dystroficzne i nachodzące na taflę wody łąki mszarne, torfowiska przejściowe i dywanowe mszary, bory i brzeziny bagienne oraz wilgotne i świeże łąki. Całość kompleksu otoczona jest buczynami i dąbrowami. Jest to również ważne miejsce odpoczynku i rekreacji.

Do głównych zagrożeń obszaru należą: eutrofizacja zbiorników lobeliowych, np. poprzez zagospodarowanie turystyczne jeziora, humizacja zbiorników lobeliowych poprzez przenikanie do jezior związków humusowych z odwadnianych torfowisk oraz funkcjonowanie starego systemu melioracyjnego, za pomocą którego wciąż odwadnianych jest wiele mokradeł.

W granicach obszaru znajduje się jeden rezerwat przyrody Jezioro Łłowatka (14,73 ha; 1977). Jezioro Bobięcińskie uchwałą Rady Gminy Miastko zostało uznane za użytek ekologiczny (524,6 ha; 1999). Kilka użytków ekologicznych powołanych zostało przez

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Nadleśnictwo Bobolice na terenie gminy Bobolice (1,76 ha; 1999). Ponadto część obszaru znajduje się w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Okolice Żydowo-Biały Bór (12350 ha; 1975r.) oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Bobęcińskie ze Skibską Górą (3328 ha, 1981 r.).

„Ostoja Drawska” (kod obszaru: PLB320019) całkowita powierzchnia utworzonego obszaru zajmuje około 153.906,1ha. Całkowita powierzchnia ostoi na obszarze Gminy Biały Bór wynosi 8.291ha, z czego na obszarze samego miasta – 27,3ha. Obszar ten wyznaczono zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008r (Dz. U. z 2008r Nr 198 poz. 1226). Obszar obejmuje część Pojezierza Drawskiego z ponad 50 jeziorami (10 % pow. terenu), reprezentującymi wszystkie typy jezior. Teren został ukształtowany w wyniku działalności lądolodu podczas ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Pozostałościami tej działalności są między innymi: wały moreny czołowej, ozy, liczne jary, doliny rzek, jeziora rynnowe i wytopiskowe. Jeziora należą do najgłębszych w Polsce (Drawsko - 79,7 m). Największe to Drawsko (powierzchnia 1872 ha), Siecino, Żerdno, Komorze i Wilczkowo. Mają one urozmaiconą linię brzegową, na niektórych są wyspy. Brzegi jezior są wysokie, porośnięte lasem, głównie łęgami i buczyną, lub niskie, z roślinnością przybrzeżną. Lasy pokrywają ok. 25% terenu. Dominują tu bory, duże powierzchnie zajmują drzewostany bukowe, dębowe. Rzeźba terenu jest zróżnicowana, z licznymi wąwozami, parowami, niewielkimi, bezodpornymi zbiornikami wodnymi, bagnami i torfowiskami. Największą rzeką jest Drawa, mająca tu swoje źródła. Swój początek biorą tutaj także inne rzeki, jak: Dębica, Wogra, Piławka, Kokna i Rakon. Znaczna część obszaru jest użytkowana rolniczo.

4.6.8. Zieleń urządzona

Zieleń urządzona jest elementem przyrody mającym na celu polepszenie walorów krajobrazowych lub zapobieganie erozji danych terenów, jest również czynnikiem kształtującym stosunki wodne na użytkach rolnych. Do terenów zagospodarowanych w taki sposób zaliczamy parki miejskie, kompleksy pałacowo-dworskie oraz zieleni śródpolną.

Zadrzewienia śródpolne, szczególnie o charakterze pasowym, przydrożne i przywodne pełnią rolę migracyjnych korytarzy środowiskowych, urozmaicają krajobraz gminy, podnoszą walory estetyczno-krajobrazowe oraz spełniają na obszarach użytkowanych rolniczo funkcję zabezpieczającą przed procesami erozyjnymi i stepowaniem. Ponadto, regulują stosunki wodne i poprawiają lokalny agroklimat. Niektóre okazy drzew w tych skupiskach reprezentują cechy wyróżniające, kwalifikujące je do objęcia ochroną. Do rejestru zabytków wpisane zostały parki w miejscowościach Dołgie, Kazimierz, Świerszczewo, Trzebiele (objęte również opieką Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody). Park w Dyminku znajduje się we władaniu Lasów Państwowych, park w miejscowości Stepień we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnej.

Wykaz parków i cmentarzy zlokalizowanych na terenie Gminy Biały Bór wraz z charakterystyką znajdujących się tam zieleni obrazuje tabela 25.

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

Tabela 25.

Parki i cmentarze na terenie Gminy Biały Bór

Obiekt	Charakterystyka
park w m. Dołgie	pow. ok. 7,5 ha ok. 500-600 sztuk drzew w wieku 150-200 lat. W drzewostanie największy udział mają gatunki: buk pospolity 40% świerk pospolity 30%, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, klon pospolity
park w m. Kazimierz	około 600 sztuk drzew w wieku 100-150 lat. Największy udział mają gatunki klon pospolity 30%, dąb szypułkowy 20%, lipa drobnolistna 10%, grab pospolity 10%, świerk pospolity, jodła biała, sosna wejmułka,
park w m. Świerszczewo	pow. 2,5 ha, ok. 1000 sztuk drzew w wieku ok. 100 lat. Największy udział mają gatunki: buk pospolity 40%, klon pospolity 20%, jesion wyniosły 10%, grab pospolity 10%, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy, świerk pospolity.
park w m. Trzebiele	pow. 2 ha, ok. 500 sztuk drzew w wieku ok. 100 lat. Największy udział mają gatunki klon pospolity 20% i orientacyjnie po ok. 10% buk pospolity, brzoza gruczołkowata, lipa drobnolistna, dąb szypułkowy, białodrzew, topola kanadyjska, wiąz, świerk pospolity.
park w m. Dyminek	pow. ok. 2,0 ha, ok. 200 sztuk drzew w wieku ok. 150 lat. Największy udział mają gatunki: brzoza gruczołkowata, dąb szypułkowy, jesion wyniosły, klon pospolity, buk pospolity.
park w m. Stepień	pow. ok. 2,0 ha zachowało się niewiele starodrzewu.
cmentarz w m. Biała	starodrzew klonowy objęty ochroną jako pomnik przyrody
cmentarz w m. Bielica	2 dęby, 5 klonów, 17 sosen i świerków
cmentarz w m. Biskupice	lipa
cmentarz w m. Brzeźnica	22 lipy, 5 dębów, 24 świerki, 2 brzozy
cmentarz parafialny w m. Drzonowo	9 dębów
dawny cmentarz przykościelny w m. Drzonowo	6 klonów
cmentarz przykościelny w m. Dyminek	11 lip, 25 świerków, 5 klon, jawor
dawny cmentarz na pld. od zabudowy m. Dyminek	1 dąb
dawny cmentarz ewangelicki w m. Grabowo	Dominacja starodrzewu dębowego (8 sztuk)
nieczynny cmentarz katolicki w m. Grabowo	11 wiązów, 1 lipa
cmentarz w m. Kaliska	8 klonów, kilkanaście dębów, wiąz
Dawny cmentarz, nieczynny w m. Przybrda	klon
cmentarz nieczynny w m. Radzewo	2 brzozy, 3 sosny
cmentarz w Sępólnie Wielkim w sąsiedztwie kościoła	9 lip, 1 jesion, 2 wiązy, 1 dąb bezszypułkowy, 16 klonów zwyczajnych
cmentarz w m. Sępólno Małe	1 dąb, 16 świerków (w sąsiedztwie jeziora)
cmentarz w m. Sępólno Małe w sąsiedztwie kościoła	3 lipy, 1 klon
cmentarz w m. Stepień w sąsiedztwie kościoła	3 jesiony, 2 klony zwyczajne i szpaler klonowy.
cmentarz dawny w m. Kołtki w rejonie kościoła	szpaler klonów, 1 jesion, 2 klony, 1 lipa

Źródło: Urząd Miejski w Białym Borze

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Powierzchnie wszystkich terenów zielonych zlokalizowanych na terenie Gminy Biały Bór przedstawia tabela 26.

Tabela 26.

Tereny zieleni na terenie Gminy Biały Bór

Powierzchnia terenów zielonych [ha]			
Parki spacerowo-wypoczynkowe	Zieleń uliczna	Tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze
85,0	0,4	4,0	12,1

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

5. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA ORAZ JEGO ŹRÓDŁA PRZEOBRAŻEŃ

5.1. Rzeźba terenu i przypowierzchniowa warstwa skorupy ziemskiej

Obszar gminy pod względem geologicznym położony jest na terenie Wału Kujawsko-Pomorskiego. Ponad stumetrowa seria osadów czwartorzędowych występująca na obszarze całej gminy obejmuje pochodzące z plejstocenu warstwy dobrze przepuszczalnych piasków i żwirów oraz słabo przepuszczalne, spiaszczone gliny, które zalegają na glinie zwałowej o zróżnicowanej zawartości gładów i żwirów.

Do czynników wywołujących zmiany w rzeźbie terenu należy przede wszystkim eksploatacja piasków i żwirów. Żwir (kruszywo naturalne) jest kopaliną pospolitą, koncesjonowaną odpowiednio przez starostę oraz marszałka województwa, co wynika z art. 5 ust. 3 oraz art. 16 ust. 2-2a ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, ze zm.).

Na terenie gminy Biały Bór w występują obficie złoża piasku i żwiru. Na omawianym obszarze znajduje się 9 udokumentowanych tego typu złóż. Aktualnie eksploatowane są dwa złoża, tj. Stępień oraz Biały Dwór.

Ponadto Starosta Szczeciński decyzją z dnia 25 czerwca 2009 roku nr RS.751-4/5/2009 udzielił koncesji na wydobywanie metodą odkrywkową, systemem ścianowym kopaliny pospolitej, którą stanowi kruszywo naturalne (piasek ze żwirem), z części złoża Kazimierz, które znajduje się w m. Kazimierz. Jednocześnie zgodnie z ww. decyzją ustanowiono obszar górniczy o nazwie „KAZIMIERZ”. Ponadto w 2009 roku na terenie gminy Biały Bór rozpoznano złoża piasków i żwirów Sępólno Wielkie III.

Obecnie na terenie gminy Biały Bór eksploatuje się następujące złoża, tj. złoża torfu, kredy jeziornej oraz piasków i żwirów. Wszystkie złoża eksploatowane są na podstawie wydanej koncesji.

Uzyskana koncesja zobowiązuje także użytkownika do:

- przestrzegania przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, a w szczególności przepisów w zakresie bezpieczeństwa powszechnego i ochrony środowiska,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- prowadzenia działalności objętej koncesją zgodnie z projektem zagospodarowania złoża i zatwierdzonym planem ruchu zakładu górniczego,
- prowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych,
- zapobiegania i likwidacji zagrożeń oraz szkód górniczych,
- utworzenie funduszu likwidacji zakładu górniczego.

Decydujący wpływ na długość ważności koncesji na wydobywanie kopalin ma zasobność udokumentowanych złóż, im zatwierdzone zasoby są większe, tym okres ważności jest dłuższy.

5.1.1. Wpływ wydobywania kopalin na rzeźbę terenu

W większości przypadków wydobywanie kopalin zaliczone zostało do tzw. przedsięwzięć mogących oddziaływać lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu art. 71-72 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227)).

Dotyczy to głównie odkrywkowego wydobywania kopalin na obszarze powyżej 2ha, a w pewnych sytuacjach nawet na obszarze do 2ha. Oznacza to, że inwestor ubiegający się o uzyskanie koncesji musi najpierw uzyskać decyzję w sprawie środowiskowych uwarunkowań przedsięwzięcia, przeważnie poprzedzoną raportem o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i podejmowaną z udziałem społeczeństwa (postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko). Wspomniana decyzja staje się wówczas elementem wniosku o uzyskanie koncesji, a określone nią wymagania są wiążące dla przyszłej decyzji koncesyjnej. Rozwiązanie to pozwala dowiedzieć się czy zamierzone wydobywanie kopalin pozostanie w zgodzie z wymaganiami szeroko pojmowanej ochrony środowiska, a w razie potrzeby pozwala ono na wprowadzenie do treści decyzji koncesyjnej szczególnych warunków zmierzających zarówno do ochrony złoża kopalin, jak i ochrony przed skutkami związanego z wydobywaniem kopalin oddziaływania na środowisko. Pozwala to na identyfikację wszystkich zagrożeń dla środowiska, do których może dojść w toku wydobywania kopalin, a tym samym na podjęcie stosownych środków prewencyjnych.

W świetle art. 26b ustawy Prawo geologiczne i górnicze do odmowy udzielenia koncesji może dojść, jeżeli zamierzona działalność narusza wymagania ochrony środowiska, w tym związane z racjonalną gospodarką złożami kopalin (również w zakresie wydobywania kopalin towarzyszących), bądź uniemożliwia wykorzystanie nieruchomości zgodnie z ich przeznaczeniem.

Z posiadanych informacji wynika, że na terenie Gminy Biały Bór znajduje się 9 złóż piasków i żwirów (kruszyw naturalnych) z czego przedmiotem wydobywania są dwa złoża znajdujące się w m. Stepień oraz Biały Dwór.

Zagrożenia dla środowiska powodowane wydobywaniem piasków i żwirów (kruszywa naturalnego) prowadzonym na podstawie koncesji podlegają stałemu nadzorowi górniczemu. Bieżący nadzór nad taką działalnością, obejmujący m.in. problematykę wpływu na środowisko, sprawuje dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Tereny, na których prowadzono prace związane z wydobyciem surowców naturalnych po zakończeniu procesu eksploatacji poddawane są procesom rekultywacji, w celu zachowania ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Prace rekultywacyjne po zakończonej eksploatacji w pewnym stopniu łagodzą przeobrażenia spowodowane wydobywaniem tej kopaliny. Z specyfiki sposobu pozyskiwania kopaliny wynika niebezpieczeństwo zaburzenia stosunków wodnych, objawiające się przesuszeniem znacznych obszarów, a w konsekwencji przyspieszoną erozją eoliczną. Te same zastrzeżenia odnoszą się do wszelkich innych form eksploatacji prowadzonej metodami odkrywkowymi, w tym zwłaszcza wydobycia torfu. W przypadku torfu szczególnie silnie zaznacza się wpływ na stosunki wodne i degradacja gleb wynika z ich naruszenia. Dzieje się tak z racji związku pomiędzy występowaniem złóż torfu a występowaniem szczególnie podatnych na degradację terenów podmokłych. Tereny podmokłe powinny na podstawie podpisanych przez Polskę międzynarodowych konwencji podlegać szczególnej ochronie, z racji swoich funkcji siedliskowych dla wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Nie do pominięcia jest także ich funkcja w retencjonowaniu wód.

Szczególne zagrożenie stanowi możliwość nielegalnego pozyskiwania torfu oraz kruszywa, bez uwzględnienia warunków hydrogeologicznych i przyrodniczych, oraz bez przeprowadzenia niezbędnych zabiegów rekultywacyjnych.

5.2. Gleby

Ocena jakości gleb pod względem ich wartości użytkowej, biorąca pod uwagę żyzność gleby, stosunki wodne w glebie, stopień kultury gleby i trudność jej uprawy, w powiązaniu agroklimatem, rzeźbą terenu oraz niektórymi elementami stosunków gospodarczych nazywana jest **bonitacją gleby**.

Przy bonitacji gleb uwzględnia się następujące kryteria:

- 1) budowę profilu glebowego (typ i podtyp gleby, rodzaj, gatunek i miąższość poziomu próchnicznego oraz zawartość próchnicy, odczyn i skład chemiczny, właściwości fizyczne),
- 2) stosunki wilgotnościowe, uwarunkowane położeniem w terenie,
- 3) wysokość n.p.m.

Na podstawie tych kryteriów gleby zalicza się do odpowiednich klas bonitacyjnych. W polskim systemie bonitacji gleb wyróżnia się 8 klas gleb gruntów ornych: (I, II, IIIa, IIIb, IVa, IVb, V, VI) i 6 klas gleb użytków zielonych (I, II, III, IV, V, VI). W odniesieniu do ww. klasyfikacji dot. gleby dobre na terenie gminy, tj. klas IIIa, IIIb i IV zajmują tylko 6,7 % powierzchni, gleby słabe i najgorsze (V, VI i VII) zajmują około 84% powierzchni, 117 ha (1,3%) gruntów ornych stanowią gleby klasy VIz przewidziana do zalesienia. Gleby klasy III i IV średniej jakości zajmują 45% powierzchni w przypadku łąk, oraz 28 w przypadku pastwisk, pozostała ich część to w obydwu wypadkach klasy V i VI.

Gleby gminy narażone są na procesy degradacji. Degradacja to proces prowadzący do spadku żyzności gleb wskutek niszczenia ich wierzchniej warstwy próchnicznej (np. erozji gleby, niewłaściwej uprawy, pożarów, zbyt dużego odwodnienia)

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

zanieczyszczenia substancjami szkodliwymi (np. metalami ciężkimi) lub zmiany drzewostanów liściastych na iglaste, które powodują zakwaszenie. Degradację gleb możemy podzielić na naturalną i chemiczną.

Degradacja naturalna gleb gminy może być wywołana czynnikami środowiskowymi takimi jak: klimat czy ukształtowanie terenu oraz dobór odpowiednich roślin uprawnych i ich usytuowanie do spadku terenu. Na terenie gminy gleby są narażone na degradację naturalną związaną przede wszystkim z intensywnym użytkowaniem rolniczym.

W strukturze użytkowania gruntów w gminie, dominują użytki rolne i leśne. Istotne znaczenie ma dobór roślin uprawnych (od niego zależy ostona, jaką zapewniają glebie rośliny), a także częstotliwość orki i innych zabiegów agrotechnicznych. Rośliny wieloletnie (np. trawy, lucerna) zabezpieczają nawet przed silnym sptywem powierzchniowym. Mniej chronią glebę rośliny ozime jak żyto, rzepak, jeszcze mniej zboża jare, ostaniające przed sptywem letnim. Szczególne zagrożenie stwarza również uprawa roślin, które w okresie silnych opadów nie ostaniają wystarczająco gleb np. kukurydza, tytoń, buraki cukrowe, ziemniaki, przyczyniając się do znacznych sptywów powierzchniowych z tych terenów. Użytkowanie rolnicze w ramach uprawy roślin powoduje stosunkowo niewielkie i łatwe w rekultywacji przekształcenia powierzchni ziemi. Stosuje się tutaj najczęściej kierunek leśny rekultywacji, a kryterium wyłączenia powierzchni z uprawy jest utrata przez glebę walorów produkcyjnych i obniżenie klasy bonitacyjnej.

Degradacja chemiczna gleb objawia się w postaci podwyższonej kwasowości. Jest ona ważnym wskaźnikiem degradacji gleb uprawnych. Nadmierna kwasowość najczęściej jest powodowana przez naturalne czynniki klimatyczno – glebowe, w mniejszym stopniu przez zanieczyszczenia kwasotwórcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektóre nawozy. Jednym z kierunków działań mogących przyczynić się do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej jest wapnowanie gleb.

Gleby występujące na terenie Gminy Biały Bór charakteryzują się podwyższoną kwasowością. Jest ona ważnym wskaźnikiem degradacji gleb uprawnych. Nadmierna kwasowość spowodowana jest najczęściej przez naturalne czynniki klimatyczno - glebowe, w mniejszym stopniu przez zanieczyszczenia kwasotwórcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektóre nawozy. Z dotychczasowych obserwacji wynika, że gleby zakwaszone występują lokalnie i mają charakter rozproszony.

Nadmierne zakwaszenie wpływa na produktywność gleb, a przede wszystkim na pogorszenie jakości plonów. W glebach kwaśnych obniża się przyswajalność niektórych mikroelementów (Cu, Mn, Zn oraz Fe). Dla zmniejszenia kwasowości gleb niezbędne jest wprowadzenie systematycznych działań zmniejszających zakwaszenie gleb, polegające na regularnym wapnowaniu terenów użytkowanych rolniczo, na których występuje największa kwasowość.

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

Ostatnie badania jakości gleb na terenie Gminy Biały Bór były prowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno – Rolniczą w Koszalinie w 2009 roku. Zbadano odczyn gleb gruntów ornych, użytków zielonych oraz użytków rolnych na terenie gminy. Określono także potrzebę wapnowania gleb gminy, w celu zmniejszenia ich kwasowości. Ocenę jakości gleb na terenie gminy przedstawia tabela 27.

Tabela 27.

Odczyn gleb użytkowanych rolniczo oraz potrzeby wapnowania (w % powierzchni)

Rodzaj użytku	Ilość prób	Odczyn (pH) gleby					Potrzeby wapnowania				
		bardzo kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
Grunty orne	50	26	50	18	6	0	32	18	26	14	10
Użytki zielone	3	34	0	33	0	33	33	0	0	0	67
Użytki rolne	53	26	47	19	6	2	32	17	25	13	13

Źródło: Okręgową Stacją Chemiczno – Rolniczą w Koszalinie (stan na dzień 31.12.2009r.)

Zgodnie z badaniami jakości gleb przeprowadzonymi w 2009 roku wykazano, iż około 76% gruntów ornych zlokalizowanych na terenie gminy charakteryzuje się odczynem bardzo kwaśnym i kwaśnym. Procent gleb obojętnych wynosił tylko 6%, a gruntów ornych o odczynie zasadowym w ogóle nie ma. Potrzeby przeprowadzenia procesu wapnowania gruntów ornych aż w 50% były konieczne oraz potrzebne. Proces wapnowania jest zbędny w przypadku 10%.

Istotną jest również degradacja gleb poprzez zanieczyszczenie metalami ciężkimi. Każdy rodzaj zawiera naturalną ilość metali ciężkich. Na podstawie badań prowadzonych przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach brak jest danych o podwyższonej zawartości metali ciężkich w glebach powiatu szczecińskiego. Zawartość metali ciężkich mieści się w naturalnych i dopuszczalnych ilościach. Zasoby gleby do produkcji rolnej są ograniczone i nieodnawialne, z tego właśnie powodu powinny one podlegać szczególnej ochronie. Degradacja gleb jest wynikiem gospodarczej działalności człowieka. Najwięcej zanieczyszczeń dostaje się do gleb wraz ze ściekami, pyłami oraz stałymi i płynnymi odpadami wytwarzanymi przez przemysł. Głównym zanieczyszczeniem gleb są związki chemiczne, pierwiastki promieniotwórcze, a także mikroorganizmy, które występują w glebach w zwiększonych ilościach. Do najczęściej spotykanych zanieczyszczeń w glebach zaliczamy: związki organiczne - pestycydy, detergenty, metale ciężkie - ołów, miedź, rtęć, nikiel oraz sole - azotany, siarczany i chlorki.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Do głównych przyczyn degradacji gleb zaliczamy także pożary roślinności w okresie wiosennym, osuszanie terenów podmokłych, regulację stosunków wodnych większych kompleksów, intensywne nawożenie mineralne, niewłaściwą irygację pól nawozami naturalnymi - gnojówką, gnojowicą, osadami ściekowymi itp., brak stosowania płodozmianu na glebach użytkowanych rolniczo, zmiany sposobu dotychczasowego użytkowania gruntów.

Stan zasobności gleb w przyswajalne makro i mikroelementy jest w znacznym stopniu związany ze składem geochemicznym gleby, ale równocześnie jest wskaźnikiem poziomu produkcji roślinnej i wielkości nawożenia. Znajomość zawartości tych składników w glebie jest podstawą do prowadzenia zrównoważonego nawożenia zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej, uwzględniając jego optymalizację ekonomiczną i ekologiczną. Zestawienie zasobności gleb Gminy Biały Bór w przyswajalne makro i mikroelementy prezentuje tabela 28.

Tabela 28.

Zasobność gleb na terenie Gminy Biały Bór (% gruntów ornych)

Rodzaj użytku	Zawartość fosforu					Zawartość potasu					Zawartość magnezu				
	Bardzo niska	Lekka	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka	Bardzo niska	Lekka	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka	Bardzo niska	Lekka	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka
Grunty Orne	12	48	24	10	6	62	36	2	0	0	26	40	14	8	12

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Koszalinie (na podstawie wykonanych badań próbek gleb w okresie od 01.01.2009r. – 31.12.2009r)

Jak wynika z powyższego zestawienia około 12% gruntów ornych w Gminie Biały Bór wykazuje deficyt fosforu. Około 72% gruntów ornych charakteryzuje lekka oraz średnia zawartość fosforu. Odmiennie kształtuje się zasobność w potas, gdzie aż 62% gruntów ornych wykazuje bardzo niską zawartość, a zawartość lekką 36%. Podobnie do zawartości potasu kształtuje się zawartość magnezu w glebach. Około 66% wszystkich gruntów ornych znajdujących się na terenie Gminy Biały Bór charakteryzowała bardzo niska i lekka zawartość magnezu.

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych wyróżnia się podstawowe kierunki ochrony gruntów rolnych i leśnych:

- ochronę ilościową polegającą na ograniczaniu przeznaczenia tych gruntów na inne cele,
- ochronę jakościową polegającą na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji, szkodom powstającym w wyniku działalności nierolniczej i nieleśnej, przywracaniu i poprawianiu ich wartości,
- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- poprawianie wartości użytkowej gruntów leśnych oraz zapobieganie obniżaniu ich produktywności.

Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne można dokonać jedynie w planach zagospodarowania przestrzennego.

Szczegółowej ochronie podlegają użytki rolne o wysokiej bonitacji, tzn. klas I-III, wytworzone z gleb pochodzenia mineralnego oraz użytki rolne klas IV-VI - jeśli zostały wytworzone z gleb pochodzenia organicznego oraz lasy. W tych przypadkach zagospodarowanie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne łączy się z uzyskaniem zgody na wyłączenie ich z produkcji rolniczej i leśnej. Inwestorzy w znacznej mierze wykorzystują grunty najmniej przydatne dla rolnictwa, dla swych zamierzeń inwestycyjnych.

5.3. Powietrze atmosferyczne

O jakości powietrza na danym obszarze decyduje zawartość w nim różnorodnych substancji, których koncentracja jest wyższa od warunków naturalnych. Poziomy stężenie zanieczyszczeń w powietrzu wynikają bezpośrednio z wielkości emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz warunków meteorologicznych.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego możemy podzielić na:

- a) źródła naturalne – wulkany, pożary lasów, bagna wydzielające m.in. metan, gleby i skały ulegające erozji, tereny zielone z których pochodzą pyłki roślinne, pył kosmiczny;
- b) źródła antropogeniczne – wywołane działalnością człowieka tj. :
 - procesy energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych, odprowadzających substancje do powietrza emitorem (kominem) w sposób zorganizowany. Są to tzw. punktowe źródła emisji;
 - emisje ze źródeł ruchomych związanych z transportem pojazdów samochodowych i paliwami, tzw. emisja liniowa;
 - emisje związane z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno – bytowym tzw. emisja powierzchniowa.

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ocena jakości powietrza oparta jest na klasyfikacji stref w województwie. Mechanizm ten ma na celu utrzymać dotychczasową jakość powietrza na obszarach, gdzie jest ona dobra, oraz pomóc w osiągnięciu standardów jakości powietrza poprzez działania techniczne oraz organizacyjne tam, gdzie jakość powietrza jest zła.

Na terenie Województwa Zachodniopomorskiego ocenie podlegają następujące zanieczyszczenia: SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, Pb, PM₁₀, ozon oraz zanieczyszczenia zawarte w pyłe tj. As, Cd, Ni, B(a)P. Klasyfikację stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup:

- określonych w celu ochrony zdrowia (teren całego kraju i uzdrowisk),
- określonych w celu ochrony roślin (teren całego kraju).

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowi dopuszczalny poziom substancji w powietrzu, dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji, poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego. Dla strefy, w której poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub przekracza poziom

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

dopuszczalny w przypadku, gdy margines tolerancji nie został określony, wymagane jest opracowanie **Programu Ochrony Powietrza (POP)**.

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, rocznej ocenie podlegają następujące substancje:

- SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, PM₁₀, Pb – dla tych związków obowiązują poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu;
- Ozon, zawarte w pyłe (PM₁₀) zanieczyszczenia: As, Cd, Ni oraz BaP – dla tych związków obowiązują poziomy docelowe substancji w powietrzu;
- Ozon podlegający ocenie pod kątem poziomu celu długoterminowego.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas, tj.:

- **Klasy A** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- **Klasy B** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- **Klasy C** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomu celów długoterminowych;
- **Klasa D1** – symbol klasy dla obszaru klasy dla O₃, oznacza iż poziom celu długoterminowego nie został przekroczony;
- **Klasa D2** – symbol klasy dla obszaru klasy dla O₃, klasa ta oznacza przekroczenie poziomu celu długoterminowego.

Wyniki dotyczące **Ocena jakości powietrza względem ochrony zdrowia** prowadzi się dla zanieczyszczeń: **SO₂, NO₂, PM₁₀, Pb, C₆H₆, CO, As (PM₁₀), BaP (PM₁₀), Cd (PM₁₀)** oraz **Ni (PM₁₀)**. Gmina Biały Bór, dla której WIOŚ Szczecin dokonał oceny jakości powietrza zaliczana jest do strefy „Powiat Szczecinecki” o powierzchni 1.766km² (kod strefy: PL.32.13.p.01). jakości powietrza atmosferycznego w latach 2008-2009 na terenie strefy „Powiat Szczecinecki” odniesione do kryterium względem ochrony zdrowia przedstawia tabela 29.

Tabela 29.

Ocena zanieczyszczeń pod kątem ochrony zdrowia

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnej strefy - ochrona zdrowia									
	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	As (PM ₁₀)	BaP (PM ₁₀)	Cd (PM ₁₀)	Ni (PM ₁₀)
2008	A	A	A	A	A	A	A	C	A	A
2009	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla Województwa Zachodniopomorskiego, Raporty za rok 2008 i 2009

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Zgodnie z oceną jakości powietrza atmosferycznego, dla większości zanieczyszczeń, Gmina Biały Bór należąca do strefy „Powiat Szczecinecki” została przypisana klasie A, tj. stężenia powyższych związków nie przekraczają poziomów **dopuszczalnych oraz docelowych**.

Wyjątek stanowi pomiar stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ oraz stężenie pyłu zawieszonego PM₁₀. Podobnie jak w ocenie wykonanej w latach 2007, w latach 2008-2009 powiat szczecinecki otrzymał klasę C, ze względu na przekroczenie poziomu docelowego oraz średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu. Jako główne potencjalne źródło przekroczeń wskazano głównie emisję powierzchniową, pochodząca głównie z ogrzewania mieszkań oraz niekorzystnych warunków meteorologicznych związanych z niskimi temperaturami powietrza w sezonie zimowym i towarzyszące im stany inwersyjne atmosfery. Zakwalifikowanie strefy do klasy C jest równoznaczne z koniecznością podjęcia przez Marszałka Województwa działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem tego zanieczyszczenia, tj. **opracowania Programu Ochrony Powietrza (POP)**. Terminem osiągnięcia docelowego poziomu benzo(a)pirenu w powietrzu to rok 2013 rok, ustalony zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Nawiązując do wyników, które prezentuje tabela 29, w 2009 roku strefa szczecinecka została zaklasyfikowana do klasy C, ze względu na stwierdzone przekroczenie standardu jakości powietrza przez 24-godzinne stężenie pyłu zawieszonego PM₁₀. Uzyskana klasa C, skutkuje obowiązkiem opracowania przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego programu naprawczego, mającego na celu przywrócenie standardu jakości powietrza na danych obszarze. Jako obszar strefy objęty przekroczeniami wskazana została zachodnia część miasta Szczecinek. Potencjalnymi przyczynami przekroczeń są m.in. emisja powierzchniowa związana z ogrzewaniem mieszkań, niekorzystne warunki meteorologiczne występujące w okresach przekroczeń, wpływ emisji liniowej z transportu samochodowego, a także wpływ zlokalizowanych na obszarze Miasta Szczecinek emitorów punktowych, w tym zakładów należących do Grupy Krono.

Ocena jakości powietrza względem ochrony roślin prowadzi się dla zanieczyszczeń: **SO₂ oraz NO_x**. Gmina Biały Bór, dla której WIOŚ Szczecin dokonał oceny jakości powietrza zaliczana jest do strefy „Powiat Szczecinecki” o powierzchni 1.766km² (kod strefy: PL.32.13.p.01). Wyniki dotyczące jakości powietrza atmosferycznego w latach 2008-2009 na terenie strefy „Powiat Szczecinecki” odniesione do kryterium względem ochrony roślin przedstawia tabela 30.

Tabela 30.

Ocena zanieczyszczeń pod kątem ochrony roślin

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnej strefy - ochrona roślin	
	SO ₂	NO _x
2008	A	A
2009	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla Województwa Zachodniopomorskiego, Raporty za rok 2008 i 2009

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

W rocznych ocenach jakości powietrza pod kątem ochrony roślin za rok 2008 i 2009, strefa „Powiat Szczecinecki” zarówno dla zanieczyszczenia SO₂ jak i NO_x została przypisana **klasie A**, tj. stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych.

Ocena jakości powietrza względem ochrony zdrowia i roślin dla ozonu. Poważny problem w Województwie Zachodniopomorskim stwarza także zanieczyszczenie ozonem, występujące w sezonie letnim przy powierzchni ziemi (ozon troposferyczny). W przeciwieństwie do ozonu stratosferycznego pełniącego funkcję „ochronną”, ozon troposferyczny stanowi substancję zanieczyszczającą powietrze. Ocenę jakości powietrza pod kątem poziomów ozonu prowadzi się pod względem dwóch kryteriów, którymi są **poziomy docelowe** (ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin) oraz **poziomy celu długoterminowego** (ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin).

Ocena jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin dla zanieczyszczenia ozonem prowadzona jest dla „**Strefy Zachodniopomorskiej**”, na której zlokalizowana jest Gmina Biały Bór. Strefa posiada kod o numerze **PL.32.00.b.20.**, a jej całkowita powierzchnia wynosi 22.591 km². Wyniki dotyczące jakości powietrza atmosferycznego pod względem zawartości ozonu, odniesione do kryterium względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin w latach 2008-2009 przedstawia tabela 31.

Tabela 31.

Ocena zanieczyszczenia ozonem pod kątem ochrony zdrowia i ochrony roślin

Rok	Pod kątem ochrony zdrowia		Pod kątem ochrony roślin	
	Poziomy docelowe	Poziomy celu długoterminowego	Poziomy docelowe	Poziomy celu długoterminowego
2008	C	D2	A	D2
2009	A	D2	A	D2

A - osiągnięcie klasy A dla poziomu docelowego - działania nie wymagane;

C - osiągnięcie klasy C dla poziomu celu długoterminowego – ograniczenie emisji substancji przyczyniających się do powstawania ozonu jako jeden z wojewódzkich POŚ – osiągnięcie celu długoterminowego do 2020 r.

C - osiągnięcie klasy C dla poziomu docelowego – Sejmik Województwa w terminie 15 m-cy od dnia otrzymania wyników oceny i klasyfikacji stref, określa w drodze uchwały program ochrony powietrza (POP), mający na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu

D2 - osiągnięcie klasy D2 dla poziomu celu długoterminowego - ograniczenie emisji substancji przyczyniających się do powstawania ozonu jako jeden z wojewódzkich POŚ – osiągnięcie celu długoterminowego do 2020 r.

Zgodnie z oceną przeprowadzoną w 2008 roku „Strefa Zachodniopomorska” pod kątem ochrony zdrowia została zaliczona do klasy C, ze względu na przekroczenie poziomu docelowego określonego dla ozonu. Ze względu na te przekroczenie zaistniał obowiązek opracowania POP dla strefy zachodniopomorskiej. Termin osiągnięcia poziomu docelowego przez stężenia ozonu w powietrzu to rok 2010. Jako główne przyczyny przekroczeń wskazano w tym przypadku czynniki antropogeniczne, związane głównie z emisją liniową i punktową zanieczyszczeń odpowiedzialnych za tworzenie ozonu w atmosferze oraz niekorzystne warunki meteorologiczne panujące w rozważanym okresie (duże nastłonecznienie, wysoka temperatura powietrza).

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

W roku 2009, jakość powietrza w „Strefie Zachodniopomorskiej” uległa poprawie. Nie stwierdzono przekroczeń poziomu docelowego dla ozonu. W tym przypadku strefa otrzymała w 2009 roku klasę A.

W przeciwieństwie do poziomów docelowych, których przekroczenie wymaga opracowania POP, przekroczenie poziomu celu długoterminowego nie wymaga przygotowania takiego dokumentu. W wyniku przeprowadzonej oceny zarówno w roku 2008 jak i w 2009, rejestrowane na stanowiskach pomiarowych stężenia ozonu na obszarze województwa zachodniopomorskiego (strefa zachodniopomorska) przekroczyły poziom celu długoterminowego dla ozonu, określony zarówno dla ochrony zdrowia oraz dla ochrony roślin. Wynikiem tego było przypisanie strefie zachodniopomorskiej klasy D2. Podobnie jak w przypadku poziomu docelowego, jako przyczyny przekroczeń wskazano głównie czynniki antropogeniczne, związane głównie z emisją liniową i punktową zanieczyszczeń odpowiedzialnych za tworzenie ozonu w atmosferze oraz niekorzystne warunki meteorologiczne. Działania wynikające z klasy D2, tj. ograniczenie emisji substancji przyczyniających się do powstawania ozonu (tlenków azotu, węglowodorów i LZO), winny być jednym z celów wojewódzkich programów ochrony środowiska. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu to 2020 rok.

5.3.1. Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji zanieczyszczających, pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

Drugim źródłem emisji substancji zanieczyszczających do powietrza jest wykorzystanie paliw płynnych do napędzania silników spalinowych w pojazdach samochodowych, maszynach rolniczych, budowlanych, w kolejnictwie, gdzie podczas spalania paliw emitowanych jest wiele zanieczyszczeń. Istotnym elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie tymi paliwami, występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku.

Na terenie Gminy Biały Bór brak jest podmiotów gospodarczych o profilu działalności mogącym sugerować znaczącą emisję zanieczyszczeń do powietrza. W niewielkiej odległości od granic gminy Biały Bór znajduje się miasto Szczecinek, największe skupisko emitorów zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w tym regionie i z powodu południowo zachodniego kierunku wiatru dominującego w tej części kraju, założyć można że mają one pewien wpływ na stan powietrza gminy. W przypadku zanieczyszczeń mogących napływać wraz z masami powietrza z południowego zachodu, ich wpływ ogranicza znaczna odległość dzieląca Gminę Biały Bór od dużych emitorów w mieście Szczecinie, oraz w przygranicznych obszarach Niemiec.

Zanieczyszczenie powietrza na terenie Gminy Biały Bór spowodowane jest głównie przez tzw. niską emisję pochodzącą z małych kotłowni osiedlowych, lokalnych kotłowni sektora usługowego oraz palenisk domowych. Obecnie na terenie gminy dominują indywidualne kotłownie opalane węglem lub koksem i węglowe paleniska domowe.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Występują także (głównie w sektorze usługowym), kociołnie opalane olejem opałowym, gazem propan-butan oraz drewnem (zrębki).

Udział transportu w globalnym zanieczyszczeniu powietrza jest znaczny. Spaliny z silników benzynowych zawierają tlenek węgla (CO) i tlenki azotu (NO_x), węglowodory (lotne związki organiczne), dwutlenek siarki (SO₂) i cząstki stałe. Ilość emitowanych zanieczyszczeń zależy od natężenia ruchu, rodzaju pojazdów oraz paliwa stosowanego do ich napędu. Średnie natężenie ruchu na poszczególnych drogach krajowych przebiegających przez obszar gminy zgodnie z przeprowadzonym w 2005 roku Generalnym Pomiarem Ruchu przedstawia tabela 32.

Tabela 32.

Średnie natężenie ruchu na poszczególnych rodzajach dróg (pojazdów/dobę)

Rodzaj drogi	Osobowe	Dostawcze	Razem
Droga Krajowa Nr 20 : BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA (6,3 km)	2.076	759	2.835
Droga Krajowa Nr 25 : BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA (4,2 km)	2.535	800	3.335

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Generalny Pomiar Ruchu odbywa się co 5 lat, kolejny planowany jest w roku 2010. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad opracowała metody obliczania prognozy ruchu na zamiejskich drogach krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Opierając się na wskaźnikach zawartych w ww. prognozach możemy obliczyć średnie natężenie pojazdów na poszczególnych drogach krajowych w Gminie Biały Bór w 2009 roku. Wyniki obliczeń prezentuje tabela 33.

Tabela 33.

Średnie natężenie ruchu na poszczególnych rodzajach dróg (pojazdów/dobę) w 2009 roku

Rodzaj drogi	Osobowe	Dostawcze	Razem
Droga Krajowa Nr 20 : BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA (6,3 km)	2.528	818	3.346
Droga Krajowa Nr 25 : BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA (4,2 km)	3.088	862	3.950

Źródło: Obliczenia własne

Na podstawie metody przedstawionej przez GDDKiA można także określić średnie natężenie pojazdów samochodowych w kolejnych latach. Średnie natężenie ruchu na drogach krajowych przebiegających przez teren Gminy Biały Bór w latach 2010-2020 prezentuje tabela 34.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Tabela 34.

Średnie natężenie ruchu na drogach krajowych w gminie do roku 2020

Rodzaj drogi	Rok											
	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Droga Krajowa Nr 20	2.835	3.482	3.622	3.765	3.911	4.063	4.222	4.386	4.556	4.727	4.902	5.078
Droga Krajowa Nr 25	3.335	4.113	4.281	4.454	4.630	4.813	5.004	5.202	5.406	5.612	5.823	6.037

Źródło: Obliczenia własne

Wielkość emitowanych zanieczyszczeń zależy od natężenia ruchu na drogach, od rodzaju pojazdów oraz od stosowanego przez nie paliwa do ich napędu. Do obliczania szacunkowych ilości zanieczyszczeń powstających w wyniku ruchu komunikacyjnego przyjęto następujące założenia:

- samochody osobowe jako paliwa używają benzyny, średnie spalanie na 100 km – 8 l benzyny (5,76 kg),
- samochody ciężarowe jako paliwa używają oleju napędowego, średnie spalanie na 100 km – 36 l oleju napędowego (29,52 kg).

Emisja poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania 1 kg oleju napędowego i benzyny przedstawia tabela 35.

Tabela 35.

Rodzaje i ilości zanieczyszczeń emitowanych przy spalaniu 1kg benzyny oraz 1kg olej

Rodzaje zanieczyszczenia	Benzyna [g/kg paliwa]	Olej napędowy [g/kg paliwa]
Pyły	-	4,3
SO ₂	2,0	6,0
NO ₂	33,0	76,0
CO	240,0	23,0
węglowodory alifatyczne	30,0	13,0
węglowodory aromatyczne	13,0	6,0

Biorąc pod uwagę średnie natężenie ruchu na drogach krajowych zlokalizowanych na terenie Gminy Biały Bór przedstawione w tabeli 33, możemy obliczyć wielkość emisji spalin samochodowych na drogach podczas przejazdów samochodów osobowych oraz ciężarowych w 2009 roku. Wielkości obliczonej emisji prezentuje tabela 36.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Tabela 36.

Wielkość emisji spalin samochodowych na drogach krajowych w 2009 roku

Rodzaje zanieczyszczenia	Wielkość emisji z pojazdów osobowych [Mg/rok]	Wielkość emisji z pojazdów ciężarowych [Mg/rok]
Droga Krajowa Nr 20 : BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA (6,3 km)		
Pyły	-	6,54
SO ₂	1,83	9,12
NO ₂	30,27	115,61
CO	220,16	34,99
Węglowodory alifatyczne	27,52	19,77
Węglowodory aromatyczne	11,92	9,12
Droga Krajowa Nr 25 : BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA (4,2 km)		
Pyły	-	4,59
SO ₂	1,49	6,41
NO ₂	24,65	81,22
CO	179,29	24,58
Węglowodory alifatyczne	22,41	13,89
Węglowodory aromatyczne	9,71	6,41
Suma zanieczyszczeń		
Pyły	-	11,13
SO ₂	3,32	15,53
NO ₂	54,92	196,83
CO	399,45	59,57
Węglowodory alifatyczne	49,93	33,66
Węglowodory aromatyczne	21,63	15,53

Źródło: Obliczenia własne

Poprawę jakości powietrza można uzyskać przez ograniczenie szkodliwych dla środowiska technologii, zmniejszenie oddziaływania obszarów niskiej emisji (w tym stworzenie warunków rozwoju dla gazyfikacji gminy i odnawialnych źródeł energii, likwidację lub modernizację kotłowni węglowych na gazowe lub olejowe), poprawę nawierzchni dróg oraz budowę obwodnic.

5.4. Wody podziemne

Zanieczyszczenie wód podziemnych w największym stopniu zależy od głębokości zalegania oraz izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu oraz od lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone w gminie Biały Bór, podobnie jak w całym kraju, są wody gruntowe w obrębie czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Dobre właściwości filtracyjne skał słabo izolujących poziom wodonośny stwarzają warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Wody wgłębne, lepiej izolowane od powierzchni, charakteryzują się dobrą jakością. Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Głównymi zagrożeniami dla jakości wód podziemnych w gminie Biały Bór są:

- zanieczyszczenia obszarowe, których źródłem jest rolnictwo (stosowanie gnojowicy, nawozów sztucznych, środków ochrony roślin),
- hodowla zwierząt - poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy,
- odprowadzanie ścieków do rowów, z gospodarstw nie posiadających zbiorników bezodpływowych,
- „dzikie” składowiska odpadów,
- awarie (transport substancji niebezpiecznych).

Ochrona wód podziemnych jako głównego źródła zaopatrzenia ludności w wodę jest ważnym elementem oceny tendencji przeobrażeń środowiska przyrodniczego. W związku z tym wody te badane są z uwzględnieniem stopnia naturalnej izolacji, a zatem wrażliwości na wpływ zanieczyszczeń.

W marcu 2004 roku weszło rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji do prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. nr 32 poz. 284). Rozporządzenie wprowadza 5 klas jakości wód, tj.:

- Klasa I – charakteryzuje wody bardzo dobrej jakości,
- Klasa II – charakteryzuje wody dobrej jakości,
- Klasa III – charakteryzuje wody zadowalającej jakości,
- Klasa IV – charakteryzuje wody niezadowalającej jakości,
- Klasa V – charakteryzuje wody złej jakości.

Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie krajowym prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Ostatnie badania jakości wód podziemnych na terenie całego Powiatu szczecineckiego, w tym także na obszarze Gminy Biały Bór zostały wykonane w 2007 roku. Jeden z punktów monitoringowych znajdował się w mieście Biały Bór (nr punktu 206). Wyniki oceny jakości wód podziemnych gminy w latach 2004 - 2007 na podstawie Rozporządzenia z dnia 11 lutego 2004 r. przedstawia tabela 37.

Tabela 37.

Jakość wód podziemnych na terenie Gminy Biały Bór

Nr punktu	Gmina/ Miejscowość	Poziom wodonośny	Rok badania				Wskaźniki przekraczające wartości progowe dla wód pitnych 2007 roku
			2004	2005	2006	2007	
206	Biały Bór	gruntowe	III	II	III	III	Mn, Fe

Źródło: "Informacja o stanie środowiska w Powiecie Szczecineckim w roku 2009", WIOŚ 2010

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

W ocenie wód podziemnych uwzględniono rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417). Ponadto wody podziemne podlegają ocenie ze względu na poziom azotanów wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2093).

Zgodnie z przeprowadzoną oceną określono, iż wody podziemne na terenie Gminy Biały Bór w latach 2004-2007 charakteryzowały się II i III klasą jakości. Wskaźnikami determinującymi jakość wód podziemnych były podwyższone zawartości związków żelaza i manganu, których występowanie miało charakter naturalny i wynikało z uwarunkowań przyrodniczych oraz geologicznych. Zawartość azotanów w badanym punkcie w 2007 roku była niska i kształtowała się w zakresie charakterystycznych dla I klasy jakości wód podziemnych, tj. poniżej 10 mg/dm³. Podczas badań nie stwierdzono występowania wód podziemnych zanieczyszczonych azotanami (zawartość azotanów powyżej 50mg NO₃/l) oraz wód zagrożonych azotanami (zawartość azotanów 40-50 NO₃/l i wskazująca tendencje wzrostową).

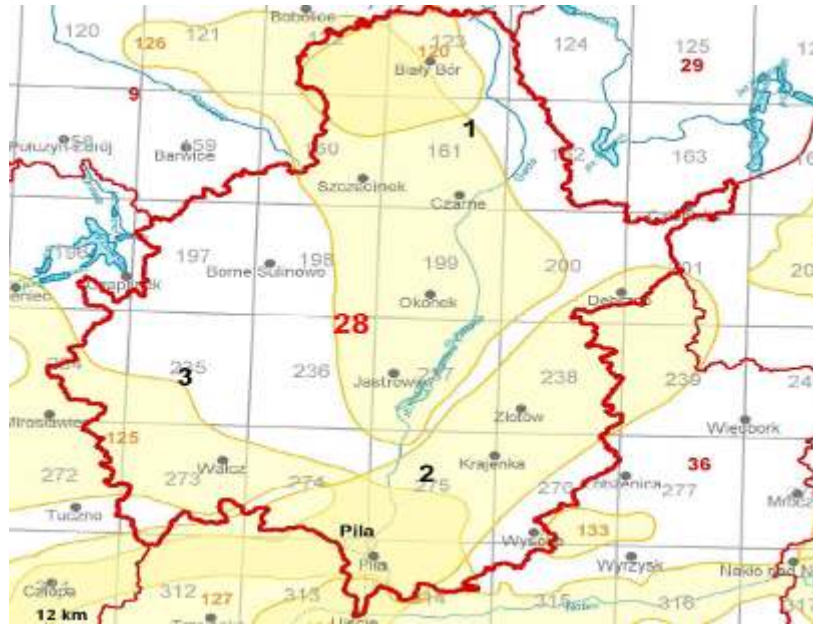
Dyrektywa 2000/60/WE powszechnie nazywana Ramową Dyrektywą Wodna (RDW) ustanawia ramy działań na rzecz ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Perspektywnym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej jest osiągnięcie do 2015 roku dobrego stanu wszystkich wód. Dla **jednolitych części wód podziemnych** określa osiągnięcie dobrego **stanu ilościowego oraz chemicznego**.

Wody podziemne tak jak i wody powierzchniowe zostały podzielone na jednolite części wód, tj. na jednostki, dla których będą prowadzone analizy presji antropogenicznych i opracowywane programy wodno - środowiskowe. Zasady ich wydzielenia oparte są na dokonanym podziale według typów wód oraz innych kryteriów, w tym podziale na obszary chronione. Podział ten został opracowany w celu dostosowania prawa krajowego do obowiązujących dyrektyw unijnych.

Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej Gmina Biały Bór leży na terenie JCWPd nr 28, leżący w Regionie Warty, który obejmuje swym zasięgiem następujące powiaty: Bytowski, Człuchowski, Koszaliński, Pilski, Szczecinecki, Złotowski i Wałecki. Całkowita powierzchnia obszaru to 4.944km². Charakterystykę położenia JCWPd nr 28 prezentuje rysunek 6.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Rysunek 6. Charakterystyka położenia JCWPd Nr 28

Źródło: www.psh.gov.pl

W 2008 roku weszło nowe rozporządzenie i klasyfikację wód podziemnych przeprowadza się wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896). Monitoring jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych prowadzony jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. 2009 nr 81 poz. 685).

Zgodnie z Państwowym Programem Monitoringu Środowiska badania oraz ocena stanu jakości wód wg ww. rozporządzenia na terenie Powiatu Szczecineckiego, a tym samym na terenie Gminy Biały Bór zostaną wykonane w 2010 roku.

5.5. Wody powierzchniowe

Na jakość wód powierzchniowych gminy mogą wpływać głównie uwarunkowania naturalne, tj. warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach (tzw. zdolność samooczyszczania się wód), presje antropogeniczne.

Czynnikami mogącymi obniżyć jakość wód w gminie są:

- spływy powierzchniowe z terenów wiejskich, rolniczych (nawozy sztuczne i naturalne, środki ochrony roślin),
- ścieki komunalne odprowadzane w sposób niekontrolowany,
- ścieki deszczowe spływające z dróg i placów.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

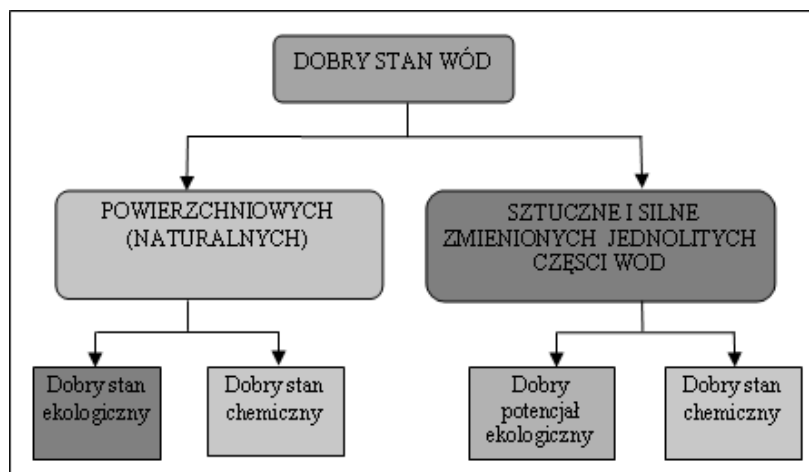
Ocenę jakości wód powierzchniowych w latach 2004-2007 prowadzono w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji do prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. nr 32 poz. 284).

W 2008 roku weszło nowe rozporządzenie i klasyfikację wód podziemnych przeprowadza się wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych Dz. U. Nr 143, poz. 896. Monitoring jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych prowadzony jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. 2009 nr 81 poz. 685).

Nadrzędnym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu wód na terenie całej Unii Europejskiej do roku 2015. Wody powierzchniowe, w tym silnie zmienione i sztuczne jednolite części wód, powinny do tego czasu osiągnąć dobry stan chemiczny, oraz odpowiednio, dobry stan ekologiczny lub dobry potencjał ekologiczny, gdzie:

- stan ekologiczny obowiązuje dla wód naturalnych,
- potencjał ekologiczny dla sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód.

Główne cele Ramowej Dyrektywy Wodnej w odniesieniu do jakości wód powierzchniowych obrazuje rysunek 7.

Rysunek 7. Cele RDW w odniesieniu do jakości wód powierzchniowych

Źródło: www.rzgw.szczecin.pl

Stan wód definiowany jest na podstawie parametrów takich jak:

- ogólny stan ekologiczny,
- elementy biologiczne (m.in. występowanie glonów, roślin wodnych, bezkręgowców, ryb),
- elementy hydromorfologiczne (np. przepływ wód, ciągłość rzeki, ukształtowanie dna i brzegów),
- parametry fizyko-chemiczne wód.

Im bardziej wartości tych parametrów zbliżone są do naturalnych, tym lepszy jest stan wód.

5.5.1. Stan czystości rzek

Przepływające przez gminę cieki wodne nie są objęte badaniami jakości wód. Z uwagi na źródłowy charakter rzek tego regionu oraz liczne ekosystemy jeziorne o znacznej wartości przyrodniczej, ich jakość powinna zostać poddana szczególnej ochronie opartej na ścisłej kontroli ilości biogenów wprowadzanych do wód i do ziemi w obszarze ich zlewni. Niezbędnym elementem tego procesu jest utworzenie regionalnej sieci monitoringu wód. Działanie takie jest uzasadnione zarówno z perspektywy przyrodniczej jak i ekonomicznej, gdyż pozwala chronić jeden z perspektywie istotnych zasobów gminy, jakim są czyste wody decydujące o wysokiej atrakcyjności turystycznej regionu. Można przypuszczać, że rzeki przepływające przez nieskanalizowane miejscowości gminy, prowadzą wody w znacznym stopniu obciążone zanieczyszczeniami bakteriologicznymi. Z tego względu istniejący zły stan czystości cieków wodnych wymaga podjęcia zdecydowanych działań w kierunku uporządkowania gospodarki wodno - ściekowej. Wymaga to przede wszystkim inwestycji w oczyszczalnie ścieków i rozbudowę kanalizacji sanitarnej.

5.5.2. Stan czystości jezior

Wody w zbiornikach wodnych są bardziej podatne na zanieczyszczenia głównie ze względu na położenie w zagłębieniach terenu. Podlegają one wpływom otaczającego obszaru związanym ze spływem wód powierzchniowych zawierających związki biogenne. Substancje zanieczyszczające mogą być trwale kumulowane w osadach dennych jezior. Ocena stanu czystości wód w jeziorach do roku 2006 była prowadzona zgodnie z programem Systemu Oceny Jakości Jezior (SOJJ) opracowanym przez Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie. Ocena opierała się na określeniu zasobności wód w związki mineralne i organiczne (azot ogólny i mineralny, ortofosforany, fosfor ogólny) oraz stwierdzeniu procesów eutrofizacji.

Ocenę jakości wód przeprowadzono w skali 4-stopniowej :

- Klasa I - wody bardzo czyste,
- Klasa II - wody nieznacznie zanieczyszczone i zanieczyszczone,
- Klasa III - wody silnie zanieczyszczone,
- Wody poza klasą - PK - wody jezior nie spełniające parametrów dla klasy III.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Zgodnie z oceną jakości wód SOJJ, badaniami monitoringowymi było objętych 5 jezior. Badania były wykonywane w latach 1997 – 2003. Wyniki prowadzonego monitoringu przez Wojewódzki Inspektorat ochrony Środowiska w Szczecinie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 38.
Jakość wód podziemnych na terenie Gminy Biały Bór

Nazwa jeziora	Gmina	Powierzchnia [ha]	Rok badań	Klasa czystości	Kategoria podatności na biodegradację
Bielsko	Biały Bór	257,9	1997	III	II
Cieszęcino	Biały Bór	102,2	2001	I	I
Dołgie**	Szczecinek	310	1997	II	II
Iłowatka	Biały Bór	15,1	2003*	II	brak danych
Głębokie/ Gręboszowskie Małe	Biały Bór	10,6	2003*	II	brak danych

** jezioro graniczne

Źródło: Raporty o stanie środowiska województwa zachodniopomorskiego, WIOŚ, Szczecin lata 1997-98, 1999, 2000 i 2001, Inspekcja Ochrony Środowiska, WIOŚ Szczecin – Delegatura w Koszalinie.

Od roku 2007 wdrażana jest nowa metodyka badania jezior zgodna z zasadami Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW). Przy ocenie stanu wód jeziornych wiodącą rolę pełnią badania biologiczne: makrofity (roślinność wodna wynurzona i zanurzona), fitoplankton (bakterioplankton i glony) oraz fitobentos (okrzemki poroślowe). Ocena stanu jezior wg RDW będzie przedstawiana w 5-stopniowej skali, tj.: klasa I, klasa II, klasa III, klasa IV, klasa V.

Ponadto Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie wykonał po raz pierwszy ocenę stanu wód powierzchniowych w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, które dokonuje się w zakresie swojej regulacji wdrożenia Dyrektywy 2000/60/WE (Ramowej Dyrektywy Wodnej). Rozporządzenie wymaga dokonania oceny stanu ekologicznego, elementów fizykochemicznych, stanu chemicznego i stanu jakości wód. Zbiorniki wodne znajdujące się na terenie Gminy Biały Bór nie były objęte badaniami monitoringowymi.

5.6. Klimat akustyczny

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, oddziałujące na organizm ludzki. Hałas uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania.

Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno-naczyniowym.

Ustawa Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi, energii, takie jak hałas czy wibracje,
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 15 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Wraz z dniem wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, na terytorium naszego kraju zaczęły obowiązywać wspólnotowe przepisy prawne. Hałas w środowisku, na który narażeni są ludzie, reguluje Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku 2002/49/WE. Powyższy dokument ma na celu wspólne dla wszystkich Państw Członkowskich unikanie, zapobieganie oraz zmniejszanie szkodliwych skutków narażenia ludzi na działanie hałasu. Dyrektywa 2002/49/WE wprowadziła ujednolicone i stosowane w krajach Unii wskaźniki oceny hałasu. Wskaźniki te będą stosowane do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem (L_N i L_{DWN}) oraz do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby (LA_{eqD} i LA_{eqN}).

Wraz z wprowadzeniem nowych wskaźników oceny hałasu zmianie uległy rozporządzenia Ministra Środowiska, w których wartości wskaźników określały dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku. Nowe kryteria oceny hałasu zróżnicowane w zależności od rodzajów terenu, rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu oraz w zależności od pory dnia lub nocy określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826).

Wskaźnikiem oceny hałasu jest zgodnie z ustawą równoważny poziom dźwięku wyrażony w decybelach (dB). Poziom ten stanowi uśrednioną wartość w odniesieniu do pory doby (dzień od 6:00 do 22:00 lub noc od 22:00 do 6:00). Wartości dopuszczalnych długookresowych średnich poziomów dźwięku A w dB określa tabela 39.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Tabela 39.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowane przez poszczególne grupy źródeł hałasu z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektromagnetyczne

Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
	Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom roku	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom roku
a) Strefa ochronna „A” uzdrowska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domków opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45

^a Wartości określone dla dróg stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei liniowych.

^b Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć

w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów.

Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LA_{eq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $LA_{eq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< LA_{eq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< LA_{eq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $LA_{eq} > 70$ dB

Ze względu na środowisko występowania, hałas dzieli się na trzy podstawowe grupy:

- hałas w przemyśle (przemysłowy),
- hałas w pomieszczeniach mieszkalnych, użyteczności publicznej i na terenach wypoczynkowych (komunalny),
- hałas od środków transportu (komunikacyjny).

Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Na hałas przemysłowy wpływają wszelkie źródła hałasu znajdujące się na terenie zakładu przemysłowego, zarówno na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu). Punktowymi źródłami hałasu są wentylatory, czerpnie, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków. Źródłem hałasu wtórnego są obiekty budowlane w tym produkcyjne, w których hałas pochodzący od pracy maszyn i urządzeń emitowany jest do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. cięcie, kucie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy stanowią dodatkowe źródło hałasu.

Gmina Biały Bór ma charakter rolniczo – leśny, to w znaczny sposób eliminuje występowanie hałasu przemysłowego w gminie. Na terenie gminy działalność gospodarczą prowadzą podmioty typu: zakłady produkcyjne, rzemieślnicze i usługowe, które kształtują klimat akustyczny w bezpośrednim swoim otoczeniu. Oddziaływanie akustyczne tych zakładów ma charakter punktowy. O wpływie zakładu na klimat akustyczny środowiska decyduje jego lokalizacja. W przypadku zakładów zlokalizowanych w otoczeniu terenów, dla których rozporządzenie nie przewiduje dopuszczalnych poziomów dźwięku (tereny przemysłowe, aktywizacja gospodarcza, tereny rolne, lasy, itp.) problem hałasu nie występuje. Pojawia się on wówczas, gdy zakład sąsiaduje z obszarami zapisanymi w planach zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin, jako tereny wymagające ochrony przed hałasem (zabudowa mieszkaniowa, placówki oświatowe, służby zdrowia, tereny rekreacyjne). Wówczas występują sytuacje, w których zakłady przekraczają obowiązujące wartości dopuszczalne poziomu równoważnego hałasu.

Ochrona przed hałasem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych wartości poziomu równoważnego hałasu. Organem właściwym do wydania pozwolenia

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

na emisję hałasu jest starosta. Jedynie w przypadku zakładów, dla których obowiązek wykonania raportu jest wymagany pozwolenie wydaje wojewoda. Podstawą wszczęcia postępowania w sprawie wydania pozwolenia na emisję hałasu jest stwierdzenie, że dany zakład poza swoim terenem przekracza dopuszczalne poziomy hałasu.

W 2008 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził kontrolę hałasu na terenie Zakładu Produkcji Pelet Biały Bór – FUREL Sp. z o. o. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Hałas tego typu osiąga nas niemal wszędzie. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Na terenie Gminy Biały Bór hałas generowany przez pojazdy samochodowe jest dominującym źródłem, mogącym w znaczny sposób kształtować klimat akustyczny na analizowanym obszarze. Hałas wywołany ruchem drogowym, charakteryzowany jest przez takie czynniki jak: natężenie ruchu oraz struktura strumienia pojazdów, płynność ruchu. Ważny jest także stan nawierzchni poszczególnych dróg oraz odchylenie jezdni.

Główne drogi przebiegające przez Gminę Biały Bór to odcinek o długości około 6,3km **drogi krajowej nr 20** (odcinek: BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA), oraz **droga wojewódzka nr 25** (odcinek: BIAŁY BÓR – GRANICA WOJEWÓDZTWA) o długości 4,2km. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, co 5 lat prowadzi badania dotyczące pomiaru natężenia ruchu na drogach województwa zachodniopomorskiego. Zgodnie z przeprowadzonymi pomiarami w 2005 roku średni dobowy ruch (SDR) na terenie Gminy Biały Bór był mniejszy niż 5 tys. pojazdów na dobę.

Dane dotyczące natężenia ruchu i jego struktury przedstawione przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad w odniesieniu do drogi krajowej nr 20 wskazują, że ich natężenie kształtuje się na poziomie 2.835 pojazdów na dobę. Natomiast natężenie pojazdów na drodze krajowej Nr 25 kształtuje się na poziomie 3.335 pojazdów na dobę. W otoczeniu dróg mogą znajdować się tereny wymagające ochrony przed hałasem, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych. Dotyczy to szczególnie przebiegu drogi przez miejscowości, gdzie w bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się zabudowa mieszkaniowa.

Większą część dróg w gminie cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni. Opracowanie koncepcji zmian ruchu samochodowego oraz remonty i modernizacja dróg gminnych, wpłynę na poprawę klimatu akustycznego terenów przyległych.

Na terenie gminy Biały Bór mamy do czynienia z obszarami, w których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny tych terenów, z drugiej strony występują miejsca, które nie są narażone na jakąkolwiek formę oddziaływania akustycznego związanego z działalnością człowieka. Racjonalnie prowadzona polityka rozwoju przestrzennego gminy z jej podstawowymi funkcjami, winna być prowadzona i ukierunkowana na powstrzymanie degradacji oraz przywracanie walorów środowiska naturalnego, w tym na poprawę i kształtowanie klimatu akustycznego.

5.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

Podstawą prawa krajowego w zakresie ochrony środowiska przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym jest ustawa Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Zgodnie z art. 121, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy PEM w celu ochrony ludności przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustalone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1182 i 1183).

Wpływ promieniowania elektromagnetycznego zależy od jego wysokości natężenia oraz częstotliwości. Do ogólnych głównych źródeł PEM można zaliczyć:

- elektroenergetyczne, takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110kV) i więcej) oraz elektrownie,
- obiekty radiokomunikacyjne, czyli stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej,
- obiekty radiolokacyjne (wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji).

Największy wpływ na emisję promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Biały Bór mają nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowych, pracujących w paśmie 900MHz oraz 1800MHz i wyższych częstotliwościach. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny stacji w czasie jej pracy, a ich moc promieniowania jest różna w zależności od wielkości stacji bazowej (często również powyżej 100 W). Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30kHz do 300GHz. W gminie znajduje się 9 masztów telefonii komórkowej. Zlokalizowane są one w miejscowości Drzonowo, Sępolno Małe, Kottki, Kaliska, Bielica oraz w mieście Biały Bór. W przypadku masztów telefonii komórkowej pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi. Wokół budowanych stacji bazowych telefonii komórkowych, istnieje możliwość tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania. Na terenie gminy Biały Bór do tej pory nie wystąpiła potrzeba tworzenia takich obszarów.

Ponadto źródłem pól elektromagnetycznych są linie energetyczne i urządzenia elektroenergetyczne. Na terenie Gminy Biały Bór znajdują się: stacje transformatorowe 15/04 kV oraz napowietrzna linia energetyczna o napięciu 220 kV Krzewina – Żydowo.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Z dostępnych informacji wynika, że pomimo lokalizacji w Gminie Biały Bór dziewięciu masztów telefonii komórkowej oraz linii energetycznych średniego i niskiego napięcia, natężenie pól elektromagnetycznych nie przekracza dopuszczalnych norm.

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne. Aby ograniczyć uciążliwości promieniowania elektromagnetycznego należy podjąć niezbędne działania polegające na:

- analizie wpływu na środowisko nowych obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne,
- zobowiązaniu inwestorów do pomiaru emitowanego promieniowania i ewentualnego ograniczenia uciążliwości.

Ostatnie zmiany w ustawie Prawo ochrony środowiska zniósł obowiązek posiadania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych, jednak wprowadzają obowiązek wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych na prowadzących instalacje i użytkowników urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne (przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko). Pomiary należy przeprowadzić bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie od 2005 roku prowadzi pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Do prowadzenia okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zobowiązuje ustawa Prawo ochrony środowiska:

- zgodnie z art. 123 ustawy Prawo ochrony środowiska ((tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska,
- zgodnie z art. 124 ustawy prowadzony jest również rejestr terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na terenach mieszkalnych lub przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

WIOŚ Szczecin w ostatnich latach prowadził cykl badań pomiarowych dot. oceny poziomów pól elektromagnetycznych w Powiecie Szczecińskim. Cykl badań obejmuje lata 2008-2010. Badania poziomu promieniowania elektromagnetycznego były i będą prowadzone w pięciu miejscowościach zlokalizowanych w powiecie, tj. w 2008 roku pomiary wykonano w m. Szczecinek oraz Łubowo, w 2009 roku pomiary kontynuowano na terenie miejscowości Grzmiąca. W roku 2010 planuje się wykonanie pomiarów w m. Biały Bór oraz Grzybkowo. Lokalizacje punktów pomiarowych PEM prezentuje rysunek 8.

Rysunek 8. Lokalizacja punktów pomiarowych PEM na terenie Powiatu Szczecineckiego

Źródło: Informacja o stanie środowiska w Powiecie Szczecineckim w roku 2009, WIOŚ 2010

Zgodnie z przeprowadzoną analizą pomiarów określono, iż w latach 2008-2009 nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (7 V/m), określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003r. Nr 192, poz. 1883). Ponadto na podstawie sprawozdań z pomiarów natężenia pól elektromagnetycznych emitowanych przez stacje bazowe telefonii komórkowej przeprowadzonych przez operatorów sieci i udostępnionych Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska w Szczecinie, nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludzi (określonym ww. rozporządzeniem Ministra Środowiska).

W 2010 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska planuje wykonanie badań pomiarowych dot. oceny poziomów pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Biały Bór.

5.8. Poważne awarie

Poważna awaria w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Natomiast w świetle Ustawy Prawo ochrony środowiska, poważną awarię przemysłową nazywamy poważną awarią, która wystąpiła w zakładzie. Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię, oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska.

Prowadzący zakład, który stwarza zagrożenie wystąpienia poważnej awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organu administracji są zobowiązani do ochrony środowiska przed awariami. Każdy kto zauważy wystąpienie awarii jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym:

- osoby znajdujące się w strefie zagrożenia,
- jednostkę organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej,
- lub jednostkę organizacyjną Policji,
- albo burmistrza Gminy.

Zgodnie z danymi Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie na terenie Gminy Biały Bór brak jest lokalizacji zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Bezpieczeństwo ludności zamieszkałej w gminie Biały Bór wiąże się głównie z przeciwdziałaniem katastrof wywołanych przez siły natury. Na terenie gminy mogą wystąpić zagrożenia naturalne, takie jak: pożary, wichury, susze i gradobicie.

Gmina „obciążona” jest także strukturalnie i przestrzennie transportem kolejowym i drogowym przewożącym substancje niebezpieczne oraz rurociągiem paliwowym. W latach 2006 – 2009 na terenie Gminy Biały Bór wg danych GIOŚ nie zanotowano żadnych zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

5.9. Przyroda ożywiona

5.9.1. Flora gminy

Szata roślinna występująca na terenie gminy spełnia następujące funkcje:

- sanitarno-higieniczną, polegającą przede wszystkim na wzbogaceniu powietrza w tlen i zmniejszeniu w atmosferze ilości dwutlenku węgla,
- ochronną - polegającą na ochronie gleb przed nadmierną erozją wietrzną, jak również stanowiącą ostoję i schronienie dla świata zwierzęcego,
- retencyjną - polegającą na retencjonowaniu zasobów wodnych (opadów atmosferycznych i wód podziemnych),
- dekoracyjną - wynikającą w dużej mierze z naturalnych cech roślinności (kształt, barwa),
- gospodarczą - polegającą na pozyskiwaniu naturalnych surowców - drewno, produkty runa leśnego.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Obszary leśne, jak również uprawy rolne na terenie gminy poddawane są nadzwyczajnym zagrożeniom i degradacji. Najczęstszymi ich formami są:

- zanieczyszczenia pyłowe ze źródeł niskiej emisji,
- zanieczyszczenia związane z ruchem komunikacyjnym,
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- zanieczyszczenia odpadami komunalnymi (dzikie wysypiska śmieci).

Obserwuje się również pozytywne zjawisko, jakie ma miejsce w ostatnich latach. Związane jest ono z zalesieniem terenów dawnych upraw lub terenów nie użytkowanych rolniczo. Jest to istotne, z uwagi na funkcję ochronną lasów.

Ważnym elementem szaty roślinnej na terenach ubogich w lasy są zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, przydrożne, rosnące na placach, skwerach i nieruchomościach. Pieczę prawną nad utrzymaniem tej roślinności sprawują gminy. Niemal każde wycięcie drzewa i krzewów wymaga zezwolenia, a także rekompensaty dla środowiska przyrodniczego w postaci nowych nasadzeń w innych miejscach. Mimo zasady równoważenia strat w lokalnym środowisku przyrodniczym, nadal aktualna jest potrzeba zwiększenia zadrzewień i zakrzewień na terenach wiejskich, zakładanie zadrzewień i parków w miastach. Do tego celu nadaje się praktycznie każdy wolny fragment terenu użyteczności publicznej lub nieruchomości prywatnych. Zauważa się jeszcze wiele obszarów w gminie nie użytkowanych, szpecących chwastami, zaśmieceniem. Zagospodarowanie ich z wykorzystaniem drzew, krzewów, a nawet kwiatów, poprawiłoby niewątpliwie estetykę otoczenia, wzbogaciło środowisko przyrodnicze i urozmaiciło krajobraz. Działania w tej mierze zależą jednak od inicjatywy społeczności lokalnej.

5.9.2. Fauna gminy

Zasoby świata zwierzęcego na terenie gminy można uznać za bogate. Dużą grupę stanowią rzadkie gatunki dziko żyjących zwierząt wodnych, płazów, gadów, ssaków, ptaków i ryb. Dla tej grupy największym zagrożeniem ich egzystencji i dalszego rozwoju jest:

- nieprawidłowa gospodarka wodna, np. wylewanie zanieczyszczeń komunalnych do wód powierzchniowych,
- kłusownictwo - mogące przyczynić się do niekontrolowanego zmniejszenia populacji,
- zmienność i niedobory stanu wód - wysuszenie terenów podmokłych może spowodować wyginięcie bytujących tam gatunków zwierząt,
- masowy ruch turystyczny.

5.9.3. Przyczyny degradacji szaty roślinnej i przeobrażeń fauny

Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze terenu gminy, problemy ochrony środowiska przyrodniczego dotyczą wielu dziedzin życia gospodarczego człowieka. Do największych zagrożeń, które mogą mieć wpływ na kształtowanie środowiska przyrodniczego należą:

- niski poziom wód gruntowych i powierzchniowych,
- pogorszenie się jakości wód,
- zatrucia wód gruntowych i powierzchniowych ściekami bytowymi i gnojowicą,
- kłusownictwo,
- rosnąca liczba inwestycji w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo w sąsiedztwie jezior,
- zagrożenie drzewostanów owadami,
- występowanie grzybów pasożytniczych,
- zagrożenia pożarami.

Głównym objawem degradacji środowiska przyrodniczego może być przekształcanie ekosystemów wodnych. Jest to wynikiem systematycznego obniżania się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych na skutek zmian klimatycznych, niewłaściwego zmeliorowania terenu. W sytuacji obecnej najlepszym rozwiązaniem dla terenów gdzie występują wahania zwierciadła wody jest zastosowanie tak zwanej małej retencji oraz ograniczenie stosowania melioracji odwadniających w większych obszarach.

W ramach ochrony dzikich zwierząt należy zwrócić uwagę na potrzebę dokarmiania zwierząt w okresach długich i intensywnych opadów śnieżnych oraz utrzymujących się mrozów.

5.10. Krajobraz

Funkcjonowanie człowieka na ziemi związane jest z korzystaniem ze środowiska i jego wpływem na walory krajobrazowe. Nie powinno ono jednak wykluczać ochrony obecnego stanu środowiska. Należy podkreślić, że rozwój gospodarczy obszaru gminy i potrzeby ochrony środowiska na tych terenach powinny być ze sobą powiązane, zachowując zasadę zrównoważonego rozwoju.

Pod względem walorów krajobrazowych teren gminy jest bardzo bogaty i różnicowany. Większą część terenu charakteryzuje krajobraz otwarty i leśny.

Za naruszenie naturalnego krajobrazu można uznać większe obiekty kubaturowe związane z działalnością człowieka w Białym Borze. W mniejszych jednostkach osadniczych gminy nie obserwuje się większych obiektów kubaturowych naruszających walory krajobrazowe. Występuje zabudowa zwarta, gdzie centrum wsi stanowi najczęściej jedna ulica, otoczona obszarami pól uprawnych i kompleksów leśnych.

Na walory estetyczno - krajobrazowe oddziałują również maszty telefonii komórkowej, rozstawione na terenie gminy.

5.11. Odrębne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego gminy

Stan jakości środowiska uzależniony jest od wielu czynników, jednak najistotniejszy wpływ na nie ma niewątpliwie rolnictwo. Od 50 do 80% zanieczyszczeń zawierających azot trafiających do środowiska pochodzi z rolnictwa, w tym z produkcji zwierzęcej. Nie można jednak jednoznacznie powiedzieć, że produkcja zwierzęca stanowi większe zagrożenie dla środowiska naturalnego niż zaniedbania w gospodarce wodnej. Często bowiem wytworzone w gospodarstwach ścieki trafiają bezpośrednio do wód powierzchniowych czy też płytkich wód podziemnych.

Aktualnie na terenie Gminy Biały Bór nie funkcjonują fermy trzody chlewnej. W opracowanym przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie dokumencie pn. „Analiza oddziaływania rolnictwa na środowisko wodne w województwie zachodniopomorskim” przedstawiono wykaz obszarów gdzie mogą zachodzić potencjalne konflikty dla rozwoju produkcji zwierzęcej. Do tych obszarów zaliczono Gminę Biały Bór. Zgodnie z opracowanym dokumentem, biorąc pod uwagę fakt, iż na terenie gminy zlokalizowane są cenne pod względem przyrodniczym obszary, około 59% powierzchni gminy zostało wyłączone z intensyfikacji produkcji zwierzęcej. Charakterystykę obszaru potencjalnego konfliktu dla rozwoju produkcji zwierzęcej w Gminie Biały Bór przedstawiono w tabeli 40.

Tabela 40.

Obszar potencjalnego konfliktu dla rozwoju produkcji zwierzęcej w Gminie Biały Bór

Gmina	Powierzchnia [ha]	Obszary ferm (o promieniu 500 m i 2500 m)	Obszary zlewni zeutrofizowanych	Obszary zagrożeń wód podziemnych	Obszary ochrony uzdrowskiej, turystycznej i parków	Obszary wyłączone z intensyfikacji produkcji zwierzęcej
Biały Bór	26.954	-	0,34%	7,70%	55,26%	59,01%

Źródło: Analiza oddziaływania rolnictwa na środowisko wodne w województwie zachodniopomorskim, potencjalne ograniczenia w rozwoju produkcji zwierzęcej

Z zestawionych danych w powyższej tabeli wynika, iż na terenie Gminy Biały Bór około 59,01% obszarów gminy wyłączona jest z intensywnej produkcji zwierzęcej. Na tych obszarach **zabrania się lokalizacji zwierzęcych ferm bezściółkowych**. Ograniczenia w stosowaniu tego typu produkcji na terenie gminy wynikają głównie z dość dużego występowania form chronionych. Ograniczenia możliwości lokalizacji ferm zwierzęcych wynikają także z zagrożeń związanych z eutrofizacją zlewni rzek i jezior oraz bezpośrednim wpływem na wody podziemne gminy. Jednak około 24,22 % gminy stanowią obszary (łąki i grunty orne) gdzie możliwy jest dalszy rozwój i intensyfikacja produkcji zwierzęcej.

Implementacja prawa unijnego do prawa polskiego wprowadza odpowiednie przepisy związane z zakazem budowania nowych ferm bezściółkowych oraz modernizację istniejących ferm w kierunku bezściółkowym. Obowiązującą od stycznia 2003 roku Dyrektywa 1999/74/EC wprowadza odpowiedni przepisy i zabrania powszechnego stosowania systemów bakteryjnych w nowopowstających obiektach, a od 2012 roku wprowadza zakaz klatkowego systemu we wszystkich obiektach.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Oznacza to, że od stycznia 2012 roku prowadzenie tego typu hodowli możliwe będzie tylko i wyłącznie przy wykorzystaniu klatek wzbogaconych. Wszystkie wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich z dnia 2 września 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 167, poz. 1629 ze zm.) muszą zostać dotrzymane. Jednocześnie warunki Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. z 1997 r. Nr 132, poz. 877) również muszą zostać spełnione.

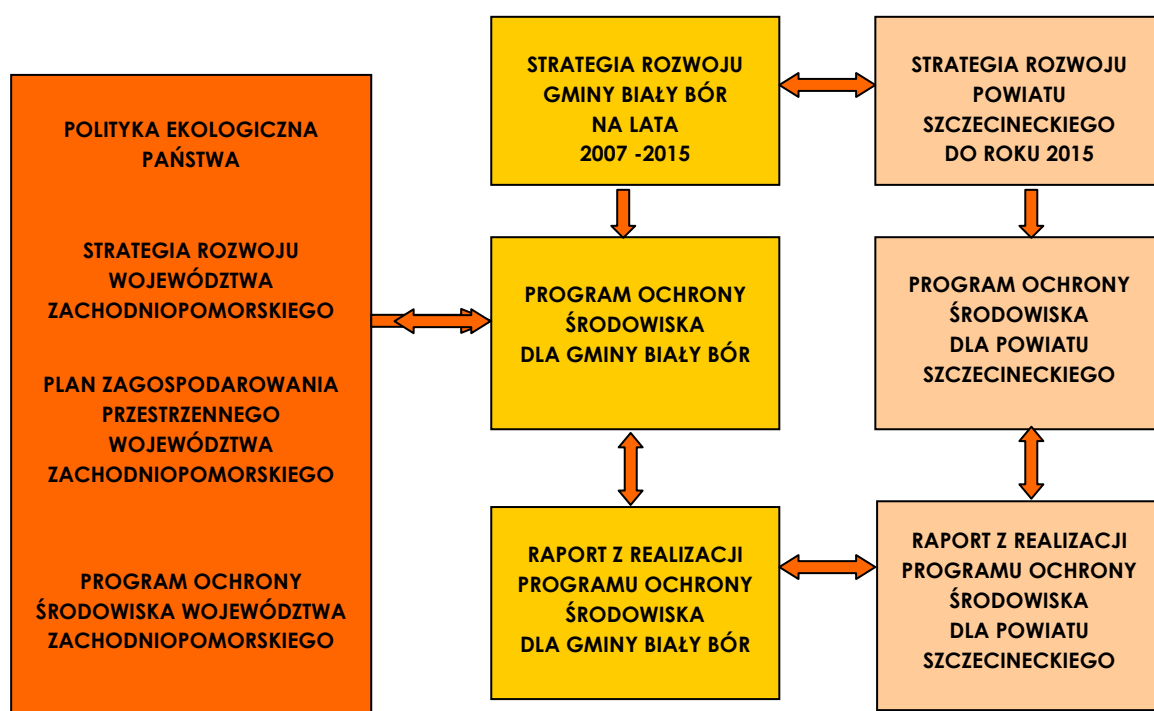
Koncentracja stad zwierząt w pozostałych hodowlach musi być dostosowana do posiadanej powierzchni ziemi, pozwalającej na pełne zagospodarowanie odchodów zwierzęcych zgodnie z Dyrektywą azotanową i ustawą o nawożeniu oraz gwarantować dobrostan zwierząt. Fermi te powinny spełniać jednocześnie normatywne wymogi ochrony środowiska naturalnego w zakresie oddziaływania na wody powierzchniowe, gruntowe, podziemne, gleby i powietrze, a ich usytuowanie powinno być zgodne z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.

6. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE – POLITYKA EKOLOGICZNA

Zgodnie z art. 17 ust. 1, ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627) organ wykonawczy gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej Państwa, a także zapisów Wojewódzkiego oraz Powiatowego Programu Ochrony Środowiska sporządza Gminny Program Ochrony Środowiska. Przy sporządzaniu Programu, uwzględniono **niezbędne wymagania polityki ekologicznej Państwa** określone w art. 14, ustawy Prawo ochrony środowiska.

Relacje zachodzące pomiędzy Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór, a dokumentami wyższego i niższego szczebla prezentuje rysunek 9.

Rysunek 9. Relacje między Programem Ochrony Środowiska a innymi dokumentami

Źródło: Opracowanie własne

6.1. Polityka ekologiczna Państwa

Polityka ekologiczna Państwa jest to najważniejszy dokument strategiczny, który poprzez określenie celów i priorytetów ekologicznych wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowiska naturalnego.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) stanowi, że wymagane jest sporządzanie polityki ekologicznej państwa na najbliższe 4 lata z perspektywą 4-letnią. W dniu 8 maja 2003 r. Sejm RP przyjął

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

dokument „Polityka ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”.

W 2006 r. Rada Ministrów przedłożyła Sejmowi RP projekt następnej polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014, jednakże ze względu na skrócenie kadencji, parlament nie zdążył jej uchwalić w 2007 r. Ponadto opracowany dokument był nazbyt ogólnikowy, a także zawierał wiele nieaktualnych elementów szczególnie w odniesieniu do prawodawstwa Unii Europejskiej. Konieczna była zatem jego aktualizacja, co jednak spowodowało nieuniknione opóźnienie w przygotowaniu polityki ekologicznej państwa i w konsekwencji konieczne było przyjęcie nowego horyzontu czasowego.

Dlatego też w 2008 roku opracowano nowy dokument pod nazwą „**Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**”. Dokument jest drugim z rzędu dokumentem strategicznym, którego opracowanie jest wymagane ustawą Prawo ochrony środowiska.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art.13 stwierdza, że polityka ekologiczna Państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej Państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów. Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej Państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna Państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej Państwa jest przyjęta w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

We wdrażaniu niniejszego programu **istotne znaczenie będą miały zasady uszczegóławiające zasadę nadrzędną**, a będą nimi zasady:

- **przezorności** (podwojenie działań, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo wystąpienia problemu),
- **integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi** (uwzględnienie celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi),
- **równego dostępu do środowiska przyrodniczego,**
- **uspołecznienia,**
- **„zanieczyszczający płaci”** (odpowiedzialność za skutki zanieczyszczenia i stwarzania zagrożeń ponosi jednostka użytkująca zasoby środowiska),
- **prewencji** (podejmowanie działań zabezpieczających na wszystkich etapach realizacji przedsięwzięć),
- **stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),**
- **subsydiarności** (stopniowe przekazywanie kompetencji i uprawnień na niższych szczeblach zarządzania środowiskiem),
- **skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** (minimalizacja nakładów na jednostkę uzyskanego efektu).

6.1.1. Cele i zadania Polityki ekologicznej Państwa

Ochrona zasobów naturalnych

Poprawa oraz ochrona zasobów naturalnych ma nastąpić na skutek następujących działań:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji, na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego,
- wyznaczenie obszarów cennych przyrodniczo (HNV – high nature value), które będą odgrywać istotną rolę w monitorowaniu realizacji instrumentów polityki ochrony bioróżnorodności biologicznej na obszarach rolnych i leśnych,
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, tj. maksymalizacja oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniami,
- rozpowszechnienie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów wód podziemnych oraz otoczenie ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją,
- eliminacja nielegalnej eksploatacji kopaliny,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego.

Główne cele polityki ekologicznej Państwa to:

w zakresie ochrony przyrody:

- zakończenie prac nad pełną inwentaryzacją i waloryzacją różnorodności Polski i ustanowienie pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000,
- przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt, grzybów,
- przywrócenie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju,
- wsparcie procesu opracowywania planów ochrony dla obszarów chronionych,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu,
- ciągły nadzór nad wdrażaniem sieci obszarów Natura 2000 i jej monitorowanie,
- egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska,
- wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz terenów zieleni miejskiej,
- kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstawanie form i obiektów ochrony przyrody,
- opracowanie Krajowej Strategii Postępowania z Inwazjami Gatunkami Obcymi (wynikające z Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk),
- opracowanie Krajowej Strategii Ochrony Dużych Drapieżników,
- ratyfikacja porozumienia o ochronie afrykańsko – azjatyckich wędrownych ptaków wodnych , wynikająca z Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt,
- opracowanie nowej ustawy dotyczącej dopuszczenia organizmów GMO do środowiska – Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych ,
- ścisła współpraca w zakresie ochrony przyrody z organizacjami pozarządowymi,
- prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.

w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:

- aktualizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości”,
- zalesienie do 2010 r. około 50 tys. ha, w tym 75% w sektorze prywatnym,
- tworzenie spójnych kompleksów leśnych połączonych korytarzami ekologicznymi oraz dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- utrzymanie znacznej retencji wodnej i jej powiększenie poprzez przywracanie przesuszonych przez meliorację terenów wodno-błotnych,
- dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska,
- zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenozy leśnych,
- realizacja programu restytucji cisa w Polsce,
- rozbudowa funkcji leśnych banków genów,
- wprowadzenie alternatywnego systemu certyfikacji lasów.

w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi:

Stan gospodarki wodnej wymaga wielu zmian. Pierwszym krokiem będzie przyjęcie przez Rząd i Parlament Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami do 2030r. Winna ona obejmować następujące kierunki:

- wyodrębnienie w ramach gospodarowania wodami dwóch sektorów, tj. sektora zarządzania zasobami wodnymi oraz sektora administrowania majątkiem Skarbu Państwa,
- stopniowanie wprowadzanie odpłatności przez użytkowników wód za korzystanie przez nich z zasobów wodnych, z uwzględnieniem oddziaływania na środowisko,
- pełne dostosowanie polskiego prawa do prawa UE,
- opracowanie i wdrożenie systemu informatycznego gospodarowania wodami spójnego z systemem informatycznym resortu „Środowisko”,
- przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która będzie wskazywała obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należało będzie do 2013 r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,
- wyznaczenie obszarów zalewowych, tam gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
- realizacja zadań wynikających z ustawy – Prawo wodne, przez Państwową Służbę Hydrologiczno – Meteorologiczną i Państwową Służbę Hydrogeologiczną,
- realizacja projektów ze środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet III), mający na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz ochrony przed powodzią,
- modernizacja systemów melioracyjnych poprzez zaopatrzenie ich w urządzenia podpiętrzające wodę, umożliwiające sterowanie odpływem,
- dokończenie systemu monitorowania terenów osuwiskowych,
- rozpoczęcie realizacji ochrony głównych zbiorników wód podziemnych,
- propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno – promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych).

w zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem,
- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integralnego,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promowanie takiej żywności,
- rozwój monitoringu gleb,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- zakończenie opracowania systemu osłony przeciw osuwiskowej przez Państwowy Instytut Geologiczny.

w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi:

- ułatwienie dla przedsiębiorstw prowadzących prace poszukiwawczo – rozpoznawcze przez uchwalenie nowego prawa geologiczno – górniczego,
- ułatwienie dostępu do map i danych geologicznych,
- uzupełnienie bazy danych geologiczno – inżynierskich dla aglomeracji miejskich,
- tworzenie stanowisk dokumentacyjnych i geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa geologicznego Polski oraz inwentaryzacja stanowisk geologicznych i utworzenie ich centralnego rejestru,
- zakończenie prac nad systemem osłony przeciw osuwiskowej SOPO i utworzenie centralnego rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,
- określenie obszarów zagrożonych naturalnymi mikro wstrząsami sejsmicznymi,
- prowadzenie polityki koncesyjnej mającej na celu zwiększenie udokumentowania złóż surowców energetycznych z jednoczesnym promowaniem nowych technologii pozyskiwania energii ze złóż, zwłaszcza węgla, w celu minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko dotychczasowego sposobu eksploatacji,
- promowanie wykorzystania metanu z pokładów węgla.

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego ma nastąpić na skutek następujących działań:

- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia,
- zapewnienie odpowiedniej jakości powietrza atmosferycznego,
- całkowita likwidacja emisji substancji niszczących warstwę ozonową poprzez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski,
- ochrona wód poprzez realizację Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- redukcja całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych o 75% poprzez zakończenie krajowego programu budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2.000 RLM,
- utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Cel będzie realizowany poprzez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz programu wodno – ściekowego kraju,
- prowadzenie odpowiedniej gospodarki odpadami,
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodowych i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- ocena narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe,
- zabezpieczenie społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- stworzenia efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami REACH.

Główne cele polityki ekologicznej Państwa to:

w zakresie środowiska a zdrowia:

- zbieranie i udostępnianie informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa,
- opracowanie zasad analizy ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczeniem inwestycji do realizacji,
- poprawy funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska i monitoringu sanitarnego poprzez poprawę wyposażenia służb kontrolnych w nowoczesny sprzęt oraz sieci alarmowe,
- wspólne działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Środowiska w celu poprawy jakości wody pitnej,
- wspólnego prowadzenia akcji edukacyjno – szkoleniowych dla służb zakładów przemysłowych i pracowników administracji publicznej w zakresie zapobiegania awariom oraz skażeniom środowiska,
- doposażenie Straży Pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno – ekologicznego,
- sporządzenie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii.

w zakresie jakości powietrza:

Najważniejszym zadaniem w zakresie jakości powietrza jest spełnienie przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz dwóch dyrektyw unijnych (Dyrektywa LCP – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz Dyrektywa CAFE – dotycząca ograniczenia pyłu drobnego PM₁₀ i PM_{2,5}). Wyznaczone cele w zakresie jakości powietrza dotyczą:

- dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x oraz pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii (zadanie jest bardzo trudne ponieważ większość procesów przemysłowych w przemyśle oparta jest na spalaniu węgla),
- uchwalenie nowej Polityki energetycznej Polski do 2030r. w której zawarte będą mechanizmy stymulujące oszczędność energii oraz te które będą promowały rozwój odnawialnych źródeł energii,
- modernizacja systemu energetycznego,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- podjęcie działań w sprawie gazyfikacji węgla (w tym także gazyfikacji podziemnej) oraz podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- opracowanie i wdrożenie przez marszałka określonego województwa, programu naprawczego w 161 strefach miejskich, gdzie zanotowano przeoczenie standardów dla pyłu drobnego PM10 i PM2,5 zawartych w Dyrektywie CAFE.

w zakresie ochrony wód:

Realizacja wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej stanowi podstawę dla osiągnięcia przez wody powierzchniowe dobrego stanu chemicznego i ekologicznego, natomiast przez wody podziemne dobrego stanu chemicznego i ilościowego terminie do końca 2015r. Wyznaczone cele w zakresie ochrony wód:

- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów dla wszystkich aglomeracji powyżej 15.000 RLM oraz rozbudowa dla nich sieci kanalizacyjnej wspierana dotacjami z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet I),
- uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce oraz w programie wodno – środowiskowym kraju,
- opracowanie programów działań specjalnych mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące ze wszystkich źródeł przemysłowych,
- realizacja programów działań na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego,
- wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,
- wyposażenie jak największej liczby gospodarstw w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe,
- ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych,
- rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- wdrożenie praktyki najbardziej skutecznych i ekonomicznie opłacalnych metod odzysku osadów ściekowych z dużych oczyszczalni ścieków.

w zakresie gospodarki odpadami:

- organizacja banku danych o odpadach (do końca 2009r.),
- przeprowadzenie reformy obecnego systemu zbierania i odzysku odpadów komunalnych w gminach, dająca władzom samorządowym znacznie większe uprawnienia w zarządzaniu i kontrolowaniu systemu (do końca 2009r.),
- zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów, które można poddawać procesom odzysku,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inwestycji dotyczących odzysku i recyklingu odpadów, a także wspieranie nowych technologii w tym zakresie,
- dostosowanie składowisk do standardów UE (do końca 2009r.),
- wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne modernizacji technologii prowadzących do zmniejszenia ilości odpadów na jednostkę produkcji (technologie małoodpadowe),
- realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenie udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu wspieranych dotacjami Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację postawiania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
- wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- dokończenie akcji likwidacji mogiłników, zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne oraz akcji eliminacji PCB z transformatorów i kondensatorów (do końca 2010r.).

w zakresie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych:

- sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dróg krajowych o lotnisk, a także wynikających z nich programów ochrony przed hałasem,
- likwidacja źródeł hałasu przez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, a także budowę ekranów akustycznych,
- wykorzystanie planowania przestrzennego dla rozdzielenia potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkalnych,
- rozwój systemu monitoringu hałasu,
- zorganizowanie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól w ramach Inspekcji Ochrony Środowiska oraz szkolenie specjalistów w zakresie ich pomiaru,
- opracowanie przez Ministerstwo Środowiska procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych,
- zobowiązanie operatorów telefonii komórkowej do zgłoszenia organowi ochrony środowiska instalacji stanowiących źródło promieniowania.

w zakresie substancji chemicznych w środowisku:

Unia Europejska w 2007 roku wydała Rozporządzenie REACH, które określało wszystkie zagadnienia dotyczące kontroli i warunków produkcji i obrotu chemikaliami. Celem Rozporządzenia REACH jest przede wszystkim ochrona zdrowia ludzkiego i ochrona środowiska, zachęta do wprowadzania nowych bezpieczniejszych substancji, zwiększenie przejrzystości systemu obrotu chemikaliami i ograniczenie do minimum badań na zwierzętach kręgowych. Wyznaczone cele w tym zakresie:

- przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- kontynuacja programów krajowych dotyczących usuwania PCB z transformatorów, kondensatorów i innych urządzeń zawierających te związki wraz z dekontaminacją tych urządzeń, usuwania azbestu, mogilników,
- szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania chemikaliów i postępowania z ich odpadami, wspieranie finansowo przez fundusze ekologiczne oraz propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku).

6.1.2. Limity krajowe

W dokumencie „**Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**„, oraz w innych dokumentach krajowych zostały zawarte ważniejsze limity krajowe, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska. Najważniejsze z nich przedstawia tabela 41.

Tabela 41.
Limity krajowe

Termin osiągnięcia limitu	Limity
2010	zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, tak aby udział tej energii wynosił nie mniej niż 7,5%
	zmniejszenie jednostkowego zużycia wody do celów przemysłowych, w stosunku do 1990 r. o 50%, surowców ze źródeł pierwotnych o 40% oraz energii o 60%
	zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, odpady komunalne ulegające biodegradacji nie będą składowane w ilości większej niż 25% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
	co najmniej 75% poziom usuwania biogenów w dorzeczach Odry i Wisły
	wyposażenie aglomeracji o liczbie mieszkańców ≥ 15 tys. w komunalne oczyszczalnie ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów
2012	zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 6% w stosunku do emisji tych gazów w 1988r. (zgodnie z Protokołem z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzony w Kioto dnia 11 grudnia 1997r. w ramach Konwencji ONZ o ochronie klimatu na Ziemi)
	zebranie 25% zużytych baterii i akumulatorów
2013	zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, odpady komunalne ulegające biodegradacji nie będą składowane w ilości większej niż 50% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r
2014	osiągnięcie odzysku min. 60% i recyklingu 55% opadów opakowaniowych
2015	wszystkie aglomeracje powyżej 2.000 RLM winny być wyposażone w oczyszczalnie ścieków oraz odpowiednio rozbudowaną sieć kanalizacyjną
	osiągnięcie przez wody powierzchniowe dobrego stanu chemicznego i ekologicznego, natomiast przez wody podziemne dobrego stanu chemicznego i ilościowego
	zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z obszaru kraju w celu ochrony wód powierzchniowych
2016	całkowita likwidacja emisji substancji niszczących warstwę ozonową poprzez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski
	zebranie 45% zużytych baterii i akumulatorów

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

2017	zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, zaoszczędzenie 9% energii finalnej
2020	zmniejszenie łącznej emisji gazów cieplarnianych z terytorium Wspólnoty Europejskiej o 20% w porównaniu z rokiem 1990r.
	zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, tak aby udział tej energii wynosił nie mniej niż 14%

Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

6.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego

Równoległe z realizacją polityki ekologicznej Państwa tworzone są, aktualizowane i realizowane wojewódzkie programy ochrony środowiska. Określają one cele i zadania realizowane w zakresie ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim. „Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015” określa następujące cele strategiczne, tj.:

I. CEL STRATEGICZNY: Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski

II. CEL STRATEGICZNY: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych

III. CEL STRATEGICZNY: Wzmocnienie systemu zarządzania środowiska

Zadania i cele ekologiczne Województwa Zachodniopomorskiego w zaktualizowanym Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015 uległy zmianie w porównaniu do dokumentu opracowanego na lata 2002 – 2006. Analizę najważniejszych celów ekologicznych prezentowanych w Programie na lata 2002 – 2006 oraz jego aktualizacji na lata 2008-2011 przedstawia tabela 42.

Tabela 42.

Cele ekologiczne w Programie ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego

Nazwa celu w latach 2002 - 2006	Nazwa celu w latach 2008 - 2011
Cel 1. Priorytetowy „Gorące punkty”	Realizacja zadania z założeniami w okresie 2002-2006. Zadania nie zrealizowane przeszły na lata 2008 - 2011
Cel 2. Priorytetowy Gospodarka wodna	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
	Cel 1.1. Poprawa gospodarki wodnej
	Cel 1.1.1. Poprawa jakości wody i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	Cel 1.1.2. Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią
Cel 4. Poprawa jakości środowiska (powietrze, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne)	Cel 1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza
	Cel 1.3. Poprawa klimatu akustycznego
	Cel 1.4. Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych
Cel 3. priorytetowy Gospodarka odpadami	Cel 2. Poprawa gospodarki odpadami
Cel 6. Ochrona powierzchni ziemi i ochrona wybrzeża	Cel 3. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
-	Cel 4. Ochrona strefy brzegowej i zaplecza brzegów Morza Bałtyckiego i Zalewu Szczecińskiego
Cel 8. Przeciwdziałanie poważnym awariom	Cel 5. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacji ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego
Cel 5. Racjonalizacja użytkowania surowców	Cel 6. Ochrona złóż kopalin
Cel 7. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych	Cel 7. Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego
	Cel 8. Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów
Cel 9. Zwiększenie świadomości społecznej	Cel 9. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa
Cel 10. Monitoring środowiska	

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015

6.2.1. Cele i zadania Programu ochrony środowiska województwa

Dla sformułowanych w tabeli 42 celów środowiskowych „Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015” określone zostały zadania i działania ekologiczne niezbędne do ich realizacji.

Zakres tych zadań wyznaczony został dla terenu całego województwa zachodniopomorskiego. Cele i zadania sformułowane w programie niezbędne są przy tworzeniu dokumentów powiatowych. Z uwagi, iż niniejszy program ma charakter gminny, dokument ten musi być dostosowany do Programu Ochrony Środowiska o wymiarze powiatowym. Zatem pominięcie szczegółowej charakterystyki celów i zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015, wydaje się słuszne ze względu na to, iż zostały one uwzględnione już w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Szczecineckiego.

6.3. Program Ochrony Środowiska Powiatu Szczecineckiego

Polityka ekologiczna dla Powiatu Szczecineckiego oparta została na Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016, Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012 - 2015 oraz istniejących uwarunkowaniach prawnych z uwzględnieniem dostosowania polskiego prawa do prawa wspólnotowego Unii Europejskiej.

6.3.1. Cele i zadania Powiatowego Programu ochrony środowiska

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Szczecineckiego wyznaczono określone cele, które mają zapewnić dobry stan środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Szczecineckiego. Charakterystykę poszczególnych celów przedstawiono poniżej.

Cel 1. Poprawa i ochrona jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki działań na lata 2009-2012:

1. Opracowanie programów działań specjalnych mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące przede wszystkim ze źródeł przemysłowych,
2. Realizacja programów działań na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego,
3. Wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe,
4. Ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych,
5. Rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
6. Wdrożenie do praktyki najbardziej skutecznych i ekonomicznie opłacalnych metod odzysku osadów ściekowych z dużych oczyszczalni ścieków,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych:

Zadania własne:

- Rozpoznanie możliwości oraz opracowanie koncepcji oczyszczania ścieków z dróg,
- Przestrzeganie w przyjmowanych dokumentacjach obowiązku określenia potrzeby ustanowienia strefy ochronnej ujęcia i w zależności od potrzeb, wskazanie jej proponowanych granic,

Zadania koordynowane:

- Budowa i modernizacja urządzeń oczyszczających ścieki przemysłowe wprowadzane do wód, do ziemi lub do instalacji zbiorowego odprowadzania ścieków,
- Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej. Przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt,
- Budowa i modernizacja sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków w ramach przedsięwzięcia pn. „Zintegrowana gospodarka wodościekowa w dorzeczu Parsęty”,
- Wspieranie działań inwestycyjnych, mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego,
- Budowa i modernizacja urządzeń dostarczających wodę,
- Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody pitnej, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych,
- Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem,
- Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Podniesienie efektywności ochrony wód podziemnych, a w szczególności Głównych Zbiorników Wód Podziemnych przed ich degradacją zarówno jakościową jak też nadmierną eksploatacją przez ustanawianie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód podziemnych,
- Racjonalizacja gospodarowania wodą podziemną pod kątem minimalnego korzystania z niej przez przemysł z wyłączeniem przemysłu rolno-spożywczego,
- Kontrola kanalizacji wokół zbiorników wodnych a w przypadku terenów nieskanalizowanych kontrola wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych,
- Przestrzeganie warunków technicznych montażu przydomowych oczyszczalni ścieków.

Cel 2. Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą

Kierunki działań na lata 2009-2012:

1. Wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
2. Rozwój tzw. małej retencji wody przy wsparciu finansowym z programów UE,
3. Realizacja projektów ze środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet III), mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz ochrony przed powodzią,
4. Modernizacja systemów melioracyjnych przez zaopatrzenie ich w urządzenia piętrzące wodę, umożliwiające sterowanie odpływem,

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed powodzią

Zadania własne:

- Opracowanie Powiatowego Planu reagowania Kryzysowego obejmującego plan reagowania w przypadku powodzi,

Zadania koordynowane

- Określenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią oraz zasad ich użytkowania,
- Współdziałanie w tworzeniu systemów ochrony przeciwpowodziowej,
- Regulacja, odbudowa rzek i kanałów,
- Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej,
- Budowa i renowacja zbiorników małej retencji przez właścicieli prywatnych,
- Realizacja programu budowy przepławek dla ryb w ramach ogólnopolskiego „Programu przywrócenia drożności śródlądowych powierzchniowych wód płynących o szczególnym znaczeniu dla ryb dwuśrodowiskowych”.

Cel 3. Poprawa gospodarki wodnej. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości wody do picia

Kierunki działań dot. realizacji celu 3 w latach 2009-2012 oraz przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2008-2015 uwzględnione zostały już w kierunkach oraz przedsięwzięciach scharakteryzowanych w Celu 1. tj.: Poprawa i ochrona jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

Cel 4. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza

Kierunki działań na lata 2009-2012:

1. Dalsza redukcja emisji SO_x, NO_x i pyłu drobnego pochodzących z procesów wytwarzania energii,
2. Modernizacja systemu energetycznego z naciskiem na szybszą prywatyzację sektora energetycznego,

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

3. Eliminacja niskich źródeł energii oraz zmniejszenie emisji pyłu ze środków transportu leżąca w kompetencji władz samorządowych,
4. Ewidencja oraz kontrola podmiotów użytkujących substancje zubożających warstwę ozonową (SZWO).

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2008-2015 związane z ochroną powietrza atmosferycznego na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania własne:

- Modernizacja systemów ogrzewania/przyłączenie do sieci miejskich w obiektach będących we władaniu zarządu powiatu,
- Modernizacja i remont dróg,
- Obsadzenie dróg drzewami i krzewami,
- Kontrola funkcjonowania przedsiębiorstw posiadających pozwolenia Starosty na wprowadzania gazów i pyłów do powietrza,
- Wsparcie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych,

Zadania koordynowane

- Ograniczenie emisji substancji do powietrza przez inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej (budowa obwodnic miast w ciągach najważniejszych dróg, poprawa nawierzchni dróg, modernizacja linii kolejowych),
- Promowanie instalacji wykorzystującej odnawialne źródła energii,
- Montaż ekranów w miejscach największej uciążliwości ruchu (zanieczyszczeń) komunikacyjnego,
- Obsadzanie dróg gminnych drzewami,
- Kontrole i interwencje straży miejskiej lub policji w przypadku zgłoszeń spalania śmieci w piecach CO,
- Sukcesywna zmiana sposobu ogrzewania budynków z węglowego na gazowe, olejowe, inne z wykorzystaniem energii odnawialnej – użytkownicy indywidualni,
- Budowa drogi gminnej w Białym Borze - ul. Kasztanowa, Lipowa, Akacjowa, Księdza Bazylego Hrynyka,
- Przebudowa dróg w miejscowości Drzonowo wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- Termomodernizacja budynku socjalnego zaplecza stadionu Miejskiego w Białym Borze,
- Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Białym Borze,
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Drzonowie,
- Termomodernizacja Zespołu Szkół Nr 2 w Białym Borze,
- Termomodernizacja Przedszkola Miejskiego w Białym Borze,
- Termomodernizacja Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Białym Borze.

Cel 5. Poprawa klimatu akustycznego

Kierunki działań na lata 2009-2012:

1. Opracowanie konkretnych technicznych i organizacyjnych przedsięwzięć dla zmniejszenia poziomu hałasu, tam gdzie jest on ponadnormatywny,
2. Likwidacja źródeł hałasu u podstaw przez tworzenie stref wolnych od transportu,
3. Ograniczenie szybkości ruchu,
4. Budowa ekranów akustycznych,
5. Wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkaniowych,
6. Konieczność rozwoju systemu monitoringu hałasu.

Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed hałasem na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania własne:

- Realizacja zadań modernizacyjnych na drogach powiatowych w oparciu o uprzednio opracowanych program i harmonogram prac,
- Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych,
- Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej w placówkach oświatowych.

Zadania koordynowane

- Optymalizacja transportu publicznego i rozwój innych rodzajów transportu (nie samochodowych) oraz budowa i modernizacja sieci drogowej z towarzyszącą infrastrukturą w warunkach pełnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo,
- Wprowadzanie rozwiązań bezpośrednio zmniejszających uciążliwości hałasu dla mieszkańców (np. budowa ekranów akustycznych, zwłaszcza na odcinkach nowych tras obwodnicowych i odcinkach istniejących tras o nadmiernym ruchu, dźwiękoszczelne okna),
- Identyfikacja i sporządzenie wykazu terenu wokół dróg i linii kolejowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, terenów zagrożonych hałasem i obszarów ograniczonego użytkowania, Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego,
- Podejmowanie przedsięwzięć organizacyjnych i technicznych na rzecz ograniczenia emisji hałasu przemysłowego.

Cel 6. Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Kierunek działań na lata 2009-2012:

1. Zobowiązanie operatorów telefonii komórkowej do zgłoszenia organowi ochrony środowiska instalacji stanowiących źródła promieniowania.

Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania koordynowane:

- Współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi obiektów emitujących pola elektromagnetyczne,
- Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych stacji transformatorowych,
- Inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego,
- Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

Cel 8. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Kierunki działań na lata 2009-2012:

1. Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych w tym również popoligonach i jednostkach wojskowych,
2. Promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa zrównoważonego,
3. Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności,
4. Rozwój monitoringu gleb,
5. Finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
6. Racjonalne zużycie stosowanych środków ochrony roślin i nawozów oraz używanie sprawnego sprzętu rolniczego,
7. Właściwe przechowywanie nawozów mineralnych, organicznych i sztucznych. Wdrażanie i przestrzeganie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji na lata 2008-2015 w zakresie ochrony gleb na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania koordynowane:

- Optymalne zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, zapewnienie wzrostu poziomu świadomości ekologicznej wśród rolników,
- Poprawa struktury agrarnej gospodarstw Rolnych,
- Prowadzenie prac zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej i gruntów wyłączonej z dopłat,
- Podejmowanie przedsięwzięć z zakresu odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych,
- Współudział w rekultywacji terenów zdegradowanych w tym także po poligonach i jednostkach wojskowych,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- Szkolenia z zakresu Dyrektywy Azotanowej i ochrony środowiska,
- Egzekwowanie i kontrola planów Nawozowych,
- Kontrola sposobu gromadzenia obornika na płycie obornikowej,
- Promowanie upraw energetycznych,
- Prowadzenie działalności edukacyjnej obejmującej mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów i ograniczania ich powstawania.

Cel 9. Ograniczenie ryzyka wystąpienia zdarzeń bezpośrednio zagrażającym szkoda w środowisku i innych zdarzeń wymagających zagospodarowania odpadów, minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego

Kierunki działań na lata 2009-2012:

Dla realizacji głównego celu najistotniejsza jest ścisła współpraca Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Inspekcją Ochrony Środowiska w zakresie:

1. Zbierania i udostępniania informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa (zarówno nagłych, jak i długotrwałych),
2. Opracowania zasad analizy ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczaniem inwestycji do realizacji.

Poza tym jest konieczne wyposażenie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego oraz sporządzanie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji na lata 2008-2015 w zakresie ochrony przed poważnymi awariami na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania koordynowane:

- Rozwijanie i aktualizacja informacji o zakładach o zwiększonym ryzyku i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii,
- Kontrola przestrzegania europejskiej umowy „ADR” o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych,
- Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia,
- Badania przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska z okresowym sporządzaniem raportów na ten temat.

Cel 10. Ochrona złóż kopalin

Kierunki działań na lata 2009-2012:

1. Wprowadzenie ułatwień dla przedsiębiorstw prowadzących prace poszukiwawczo-rozpoznawcze przez uchwalenie nowego prawa geologicznego i górniczego,
2. Wprowadzenie ułatwień w dostępie do map i danych geologicznych,
3. Uzupelnienia mapy geośrodowiskowej Polski w skali 1: 50 000 o nowe warstwy tematyczne,
4. Tworzenie stanowisk dokumentacyjnych i geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa geologicznego Polski oraz inwentaryzacja stanowisk geologicznych i utworzenie ich centralnego rejestru,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

5. Zakończenie prac nad systemem osłony przeciw osuwiskowej SOPO i utworzenie centralnego rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,
6. Określenie obszarów zagrożonych naturalnymi mikrowstrząsami sejsmicznymi,
7. Prowadzenie polityki koncesyjnej mającej na celu zwiększenie dokumentowania złóż surowców energetycznych z jednoczesnym promowaniem nowych technologii pozyskiwania energii ze złóż, zwłaszcza węgla, w celu minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko dotychczasowego sposobu eksploatacji.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji na lata 2008-2015 w ramach ochrony kopalni na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania własne:

- Wydawania koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalni pospolitych na powierzchni poniżej 2ha i wydobywaniu do 20.000 m³/rok, bez użycia materiałów wybuchowych,
- Nadzór nad prawidłowym procesem rekultywacji terenów górniczych, prowadzonych zgodnie z decyzjami Starostwa,
- Kontrola wydanych koncesji oraz decyzji zatwierdzających kierunki rekultywacji.

Cel 11. Poprawa jakości środowiska. Ochrona powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych

Kierunki działań na lata 2009-2012:

1. Realizacja zadań wynikających z Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej dotyczące przywracania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych, wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów,
2. Wsparcie procesu opracowania planów ochrony dla obszarów chronionych,
3. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu,
4. Rozwój ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo,
5. Ochrona krajobrazu rekreacyjnego i rolniczego.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji na lata 2008-2015 w zakresie ochrony przyrody na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania własne:

- Współdziałanie w organizacji ponadregionalnych wydarzeń turystycznych, ekologicznych, sportowych i kulturalnych,
- Nasadzenia drzew i krzewów w pasie dróg,
- Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym,
- Promocja działań proekologicznych, wydawnictwa ekologiczne – z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Zadania koordynowane:

- Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą,
- Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych istniejących pomników przyrody,
- Rozwój agroturystyki,
- Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osobliwości przyrody,
- Prowadzenie działań, wspomagających rozwój populacji, szczególnie rodzimych gatunków drobnej zwierzyny łownej o zauważalnym spadku ich liczebności na terenach dzierzawionych obwodów łowieckich,
- Preferowanie na terenach podlegających wszelkim formom ochrony lokalizacji wyłącznie przedsięwzięć o „czystych” technologiach,
- Organizacja cykli szkoleń z zakresu Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej KDPR.

Cel 12. Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów

Kierunki działań na lata 2009-2012:

1. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych połączonych korytarzami ekologicznymi,
2. Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000,
3. Utrzymanie znacznej retencji wodnej i jej powiększenie przez przywracanie przesuszonych przez meliorację terenów wodno-błotnych,
4. Dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska,
5. Zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenoz leśnych,
6. Zwiększenie różnorodności gatunkowej lasów i bieżąca ochrona istniejących kompleksów leśnych,
7. Racjonalna gospodarka leśna,
8. Edukacja ekologiczna w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych (zwiększenie różnorodności gatunkowej szczególnie w nasadzeniach porolnych),
9. Zintensyfikowanie współpracy z organami administracji rządowej w zakresie tworzenia i utrzymywania obszarów cennych przyrodniczo

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji na lata 2008-2015 w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju obszarów leśnych i zalesionych do realizacji na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania własne:

- Obsadzanie zielenią budynków należących do Powiatu i terenów użyteczności publicznej,
- Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych,
- Działania na rzecz prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Zadania koordynowane:

- Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych. Pielęgnowanie i zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych,
- Włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu,
- Wspieranie oraz popularyzacja inicjatyw podejmowanych na rzecz zwiększenia lesistości terytorium powiatu,
- Prowadzenie akcji edukacyjnych dotyczącej niszczenia siedlisk naturalnych flory i fauny,
- Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych, ograniczenie zahamowanie ekspansji powiększania użytków rolnych,
- Pielęgnacja zieleni terenów wiejskich bez wprowadzania roślin obcych dla danego terenu. Promowanie nasadzeń roślinami tradycyjnymi dla regionu.

Cel 13. Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego

Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody, i energii do realizacji na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania własne:

- Termomodernizacja obiektu szkoły im. Oskara Langego w Białym Borze,
- Termomodernizacja obiektu Sali gimnastycznej szkoły im. Oskara Langego w Białym Borze,

Zadania koordynowane:

- Prowadzenie działań na rzecz poprawy efektywności ogrzewania poprzez „termomodernizacje” obiektów,
- Wymiana, instalacji zasilanych paliwem nieodnawialnym na urządzenia wykorzystujące alternatywne źródła energii,
- Podejmowanie działań celem wykorzystania, do celów bytowych i gospodarczych, alternatywnych źródeł energii.

Cel 14. Racjonalizacja użytkowania surowców

Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie odnawialnych źródeł energii na terenie Powiatu Szczecineckiego:

Zadania własne:

- Promowanie wśród mieszkańców powiatu energii ze źródeł odnawialnych,
- Wyposażanie obiektów w zarządzie powiatu w instalacje solarne i kotły na biomasę,

Zadania koordynowane:

- Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomasę – słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.

Cel 15. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Działania, jakie powinno się prowadzić na rzecz edukacji ekologicznej w Powiecie Szczecineckim, to przede wszystkim:

- edukacja w lokalnych mediach i Internecie,
- edukacja ekologiczna w szkole,
- organizowanie wystaw, konkursów, przedstawień, wycieczek, festynów,
- promowanie alternatywnej (rower, komunikacja zbiorowa) komunikacji w stosunku do samochodu osobowego,
- organizowania specjalistycznych szkoleń, między innymi w zakresie: oszczędna gospodarka wodno - ściekowa, selektywna zbiórka odpadów, ochrona gruntów, wód powierzchniowych i podziemnych,
- wydawanie broszur informacyjnych na ww. tematy.

6.4. Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Biały Bór

Cele i kierunki działań dla Gminy Biały Bór zostały określone w „Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Biały Bór na lata 2007-2015”.

W opracowaniu sformułowano misję gminy:

„Gmina Biały Bór to obszar zintegrowanej społeczności wielokulturowej sprzyjającej rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości oraz turystyce kwalifikowanej w oparciu o naturalne walory krajobrazowe, zasoby naturalne i tradycje kulturalne. Bezpieczna Gmina z dobrze zorganizowaną infrastrukturą oświatową i pełną ofertą możliwości inwestycyjnych zapewniających sukcesywny wzrost poziomu życia mieszkańców”.

W opracowanej strategii przedstawiono obszary, cele i kierunki działania dla każdego z obszarów życia społeczno – gospodarczego (ekologia, gospodarka, przestrzeń, infrastruktura, społeczność). Wariant rozwoju obejmuje 14 celów utworzonych na podstawie wcześniej zidentyfikowanych celów w poszczególnych obszarach życia społeczno-gospodarczego Gminy Biały Bór. Poszczególnym zidentyfikowanym w wariacie celom przypisano kierunki działań. Poniżej wymieniono następujące działania, które w znaczący sposób wpłyną na poprawę środowiska przyrodniczego Gminy Biały Bór, tj.:

1. Podjąć działania w kierunku rozbudowy i modernizacji dróg przebiegających w granicach administracyjnych gminy wraz z infrastrukturą okołodrogową

Kierunki działania:

- Remont dróg wewnętrznych łączących poszczególne miejscowości gminy,
- Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (oświetlenie, chodniki wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych),
- Budowa dróg wewnątrzsiedlowych na nowo powstających obszarach zabudowy mieszkaniowej.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

2. Podjąć działania w kierunku rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej

Kierunki działania:

- Kontynuacja działań zmierzających do skanalizowania całej gminy,
- Budowa nowych sieci wodociągowych do obszarów rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- Modernizacja sieci i urządzeń wodociągowych dla poprawy jakości i parametrów wody pitnej.

3. Podjąć działania w kierunku poprawy stanu środowiska naturalnego

Kierunki działania:

- Monitoring źródeł niskiej emisji i skuteczne działanie na rzecz ich likwidacji,
- Edukacja ekologiczna na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych,
- Monitoring i likwidacja zbiorników bezodpływowych.

4. Podjąć działania w kierunku dalszej rozbudowy i poprawy infrastruktury publicznej i technicznej

Kierunki działania:

- Modernizacja obiektów komunalnych i zakupy inwestycyjne poprawiające komfort i jakość życia mieszkańców,
- Promowanie i wdrażanie alternatywnych źródeł energii, w tym przede wszystkim pozyskiwanie energii cieplnej (biomasa, solary, energia wiatrowa).

7. GŁÓWNE USTALENIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

7.1. Cele i priorytetowe działania ekologiczne w Gminie Biały Bór

W celu realizacji przyjętych założeń ustalono główne zasady polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymaga to wyznaczenia:

- **szczegółowych celów ekologicznych** - celów, po osiągnięciu, których ma nastąpić poprawa danego elementu środowiska, stanowiących ostateczny efekt podejmowanych działań;
- **kierunków działań** - kierunków służących do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych;
- **zadań ekologicznych** - konkretnych przedsięwzięć, prowadzących do realizacji wyznaczonych kierunków, a tym samym celów ekologicznych. Działania te mają charakter długookresowy, aż do osiągnięcia założonego celu.

Uwzględniając założenia programu wojewódzkiego oraz powiatowego dla Gminy Biały Bór wyznaczono następujące cele ekologiczne:

- **Cel ekologiczny 1:** Poprawa gospodarki wodami,
- **Cel ekologiczny 2:** Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- **Cel ekologiczny 3:** Poprawa klimatu akustycznego,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- **Cel ekologiczny 4:** Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- **Cel ekologiczny 5:** Poprawa gospodarki odpadami,
- **Cel ekologiczny 6:** Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych,
- **Cel ekologiczny 7:** Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego,
- **Cel ekologiczny 8:** Ochrona złóż kopalin,
- **Cel ekologiczny 9:** Ochrona powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych,
- **Cel ekologiczny 10:** Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów,
- **Cel ekologiczny 11:** Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego,
- **Cel ekologiczny 12:** Racjonalizacja użytkowania surowców,
- **Cel ekologiczny 13:** Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Realizacja celów będzie się odbywała poprzez kierunki działań i określone zadania ekologiczne (przedsięwzięcia) w okresach:

- krótkookresowym (lata 2010-2013),
- długoterminowym (lata 2014-2017).

7.1.1. Cele i zadania Programu ochrony środowiska

Cel ekologiczny 1: Poprawa gospodarki wodami

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) ustalająca ramy działań w dziedzinie polityki wodnej za jeden z podstawowych celów stawia wdrożenie zintegrowanej polityki wodnej obejmującej całość wód śródlądowych oraz powiązanych z nimi ekosystemów (Dyrektywa 2000/60/WE). Operacyjnym elementem Dyrektywy jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich części wód poprzez określenie i wdrożenie koniecznych działań w ramach zintegrowanych programów działań w Państwach członkowskich do 2015 roku. W celu polepszenia gospodarki wodnej na terenie Gminy Biały Bór wyznaczono dwa kierunki działań, tj.:

- Poprawa i ochrona jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości wody do spożycia,
- Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią.

Poprawa i ochrona jakości wód oraz osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, w tym zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości wody do spożycia: jest to jeden z wyznaczonych kierunków, który ma na celu poprawić ogólną jakość środowiska, poprzez zapewnienie poprawy gospodarki wodnej i spełnienie wymagań RDW, a także zapewnienie odpowiedniej jakości wody do spożycia dla mieszkańców gminy. W związku z powyższym gmina winna dążyć do poprawy ogólnej jakości wody oraz do osiągnięcia dobrego stanu wód

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

podziemnych i powierzchniowych. Wyznaczony kierunek może być osiągnięty poprzez wykonanie następujących działań ekologicznych, tj.:

Zadania własne gminy:

- Budowa nowych odcinków sieci kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja istniejącej sieci na obszarze gminy,
- Budowa nowych odcinków sieci wodociągowej na obszarze gminy oraz modernizacja istniejących odcinków,
- Budowa oraz modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków w ramach przedsięwzięcia pn. "Zintegrowana gospodarka wodno – ściekowa w dorzeczu Parsęty",
- Wspieranie budowy zbiorników bezodpływowych oraz indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (przydomowe oczyszczalnie) na terenach gminy, gdzie nie jest możliwa bądź ekonomicznie nie uzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej,
- Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych na terenie gminy, wraz z ich opisem technicznym oraz przeprowadzaniem kontroli częstotliwości ich opróżniania,
- Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt,
- Rozwijanie współpracy ze wszystkimi instytucjami, które wpływają na jakość wód w regionie,
- Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. racjonalnego gospodarowania wodami oraz jej ochrony przed zanieczyszczeniami,
- Prowadzenie ciągłych działań kontrolnych sieci kanalizacyjnej wokół zbiorników wodnych, a w przypadku terenów nie skanalizowanych prowadzenie kontroli wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych.

Zadania koordynowane:

- Prowadzenie kontroli punktów zrzutu ścieków przemysłowych,
- Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Budowa przydomowych systemów oczyszczania ścieków na terenie gminy (przydomowe oczyszczalnie),
- Przestrzeganie warunków technicznych montażu przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji mieszkańcom gminy na temat jakości wody przeznaczonej do picia oraz jakości wody w kąpieliskach zlokalizowanych na terenie gminy,
- Podniesienie efektywności ochrony wód podziemnych, a w szczególności GZWP przed ich degradacją zarówno jakościową jak też nadmierną eksploatacją przez ustanawianie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód podziemnych,
- Racjonalizacja gospodarowania wodą podziemną pod kątem minimalnego korzystania z niej przez przemysł z wyłączeniem przemysłu rolno – spożywczego.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią:

Zarządzanie zasobami wodnymi jest jednym z podstawowych zagadnień mających wpływ na rozwój regionu i jakość życia na jego obszarze, ma to istotne znaczenie dla terenów Powiatu Szczecineckiego. Kierunek ten może być osiągnięty poprzez wykonanie następujących działań ekologicznych, tj.:

Zadania koordynowane:

- Utrzymanie i stała konserwacja urządzeń melioracji wodnych,
- Dokonywanie przeglądu nieczynnych ujęć wód podziemnych,
- Optymalizacja użycia wody poprzez minimalizację strat wody na przesyle oraz wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie wody u użytkowników indywidualnych,
- Prowadzenie akcji edukacyjnych nawiązujących do optymalizacji zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej do celów agrarnych – podlewania),
- Określenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią oraz zasad ich użytkowania,
- Współdziałanie przy tworzeniu systemów ochrony przeciwpowodziowej,
- Regulacja, odbudowa rzek i kanałów.

Cel ekologiczny 2: Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza

W związku z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Radu Europy 208/50/WE z dnia 21 maja 2008r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy stwierdza się konieczność redukcji zanieczyszczeń do poziomów, które minimalizują skutki ich szkodliwego działania na zdrowie ludzkie, ze szczególnym uwzględnieniem populacji wrażliwych oraz środowiska jako całości, potrzebę poprawy monitorowania i oceny jakości powietrza, w tym również depozycji zanieczyszczeń, a także potrzebę informowania społeczeństwa. W celu polepszenia poprawy jakości powietrza na terenie Gminy Biały Bór wyznaczono następujące kierunki działań ekologicznych, tj.:

W celu polepszenia jakości powietrza na obszarze gminy wyznaczono dwa kierunki działań, tj.:

- Poprawa jakości powietrza,
- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.

Poprawa jakości powietrza: Poprawa jakości powietrza jest to jeden z głównym kierunków wyznaczonych z zakresu działań ekologicznych na terenie gminy. Realizacja tego kierunku będzie możliwa poprzez następujące działania:

Zadania własne gminy:

- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, tj.:
 - ✓ Termomodernizacja budynku socjalnego zaplecza stadionu Miejskiego w Białym Borze,
 - ✓ Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Białym Borze oraz siedziby budynku ZGKiM,
 - ✓ Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Drzonowie,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- ✓ Termomodernizacja Zespołu Szkół Nr 2 w Białym Borze,
- ✓ Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Sępolnie Wielkim,
- ✓ Termomodernizacja Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury w Białym Borze,
- ✓ Termomodernizacja budynku komunalnego przy ulicy Nadbrzeżnej 2A (Przychodnia Zdrowia),
- Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę nowych odcinków dróg oraz modernizację istniejących dróg i ciągów komunikacyjnych w gminie, tj.:
 - ✓ Budowa dróg gminnych zlokalizowanych w Białym Borze, tj.: ul. Kwiatowa – II etap, ul. Ogrodowa i Jana Pawła II – III etap, ul. Miastecka i Słoneczna – IV etap,
 - ✓ Budowa dróg gminnych w Białym Borze – ul. Kasztanowa, Lipowa, Akacyjowa, Księdza Bazylego Hrynyka,
 - ✓ Przebudowa dróg w miejscowości Sępolno Wielkie wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
 - ✓ Przebudowa dróg w miejscowości Drzonowo wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- Wspieranie mieszkańców gminy, zmieniających ogrzewanie węglowe na paliwa niskoemisyjne – ekologiczne (wierzba energetyczna, drewno, gaz),
- Zintensyfikowanie ruchu rowerowego w gminie poprzez likwidację barier technicznych i tworzenie nowych ścieżek rowerowych,

Zadania koordynowane:

- Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wiatrowa, wodna,
- Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu zaznajomienie społeczeństwa z tematyką wykorzystania konwencjonalnych nośników energii oraz nośników energii odnawialnej,
- Kontrola przedsiębiorstw z zakresie emisji pyłów i gazów,
- Ciągłe kontrolowanie i przeprowadzanie interwencji w przypadku zgłoszeń spalania śmieci w picach CO,
- Sukcesywna zmiana sposobu ogrzewania budynków z węglowego na gazowe, olejowe bądź inne, z wykorzystaniem energii odnawialnej,

Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza: pozwoli na dostosowanie się do określonych norm i przepisów jakie narzuca prawo unijne. W celu spełnienia ww. celu Gmina Biały Bór będzie realizowała następujące zadania ekologiczne:

Zadania własne gminy:

- Promowanie nowych nośników energii opartych o surowce odnawialne,
- Systematyczna oszczędność energii cieplnej w Urzędzie Miejskim oraz innych gminnych jednostkach organizacyjnych,
- Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych terenów możliwych do lokalizacji elektrowni wodnych, wiatrowych i innych obiektów źródeł odnawialnej energii,

Zadania koordynowane:

- Promocja wspierania rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii i technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki,
- Modernizacja kotłowni zlokalizowanych w gminie w celu dostosowania ich funkcjonowania do wymogów ochrony środowiska,
- Modernizacja systemów ogrzewania / przyłączenie do sieci miejskich w obiektach będących we władaniu zarządu powiatu,
- Obsadzanie głównych ciągów komunikacyjnych drzewami oraz krzewami,
- Prowadzenie ciągłych kontroli przedsiębiorstw posiadających zezwolenie Starosty na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza,
- Wspieranie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych,
- Montaż ekranów akustycznych w miejscach największej uciążliwości ruchu (powstałych zanieczyszczeń) komunikacyjnego.

Cel ekologiczny 3: Poprawa klimatu akustycznego

Dominującym źródłem hałasu na terenie gminy jest ruch drogowy, który charakteryzuje się takimi czynnikami: natężenie ruchu oraz struktura strumienia pojazdów, płynność ruchu oraz jego organizacja. Najwyższe poziomy hałasu występują zazwyczaj przy ulicach o dużym natężeniu ruchu, o złym stanie nawierzchni, z zabudową położoną w niewielkiej odległości od jezdni. W celu poprawy klimatu akustycznego na obszarze gminy wyznaczono kierunek działań, który ma na celu wpłynąć pozytywnie na środowisko akustyczne gminy, tj.:

- Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców szkodliwym hałasem.

Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców szkodliwym hałasem: dla realizacji wyznaczonego celu ekologicznego Gmina Biały Bór winna wykonać następujące zadania ekologiczne:

Zadania własne gminy:

- Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych danych o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku na terenach chronionych akustycznie.

Zadania koordynowane:

- Wspieranie inwestycji ograniczających negatywny wpływ hałasu komunikacyjnego na terenie gminy (budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej oraz izolacji budynków),
- Dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego gminy ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu,
- Monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,
- Realizacja zadań modernizacyjnych na ciągach komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy,
- Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy głównych ciągach komunikacyjnych gminy,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej w placówkach oświatowych znajdujących się na terenie gminy,
- Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego,
- Podejmowanie przedsięwzięć organizacyjnych i technicznych na rzecz ograniczenia emisji hałasu przemysłowego.
- Organizacja szkoleń w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.

Cel ekologiczny 4: Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Ilość źródeł promieniowania elektromagnetycznego w ostatnich latach znacznie wzrosła. Słuszne zatem będzie ograniczenie oddziaływania promieniowania poprzez odpowiednie działania techniczne oraz administracyjne. W celu ochrony mieszkańców przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych Gmina Biały Bór będzie realizowała określony kierunek działań ekologicznych, tj.:

- Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym: dla realizacji wyznaczonego celu ekologicznego Gmina Biały Bór winna wykonać następujące zadania ekologiczne:

Zadania własne gminy:

- Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego zgodnych z zapisem w opracowaniach planistycznych, dotyczących terenów chronionych pod kątem promieniowania elektromagnetycznego.

Zadania koordynowane:

- Identyfikacja oraz systematyczna kontrola zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym,
- Prowadzenie rejestru terenów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w miejscach przeznaczonych pod zabudowę oraz w miejscach dostępnych dla ludności,
- Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych stacji transformatorowych,
- Współpraca przy kontrolowaniu obiektów emitujących pola elektromagnetyczne.

Cel ekologiczny 5: Poprawa gospodarki odpadami

Odpady stanowią jedno z najpoważniejszych zagrożeń środowiska przyrodniczego gminy oraz stwarzają potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi. W gminie należy zadbać o dobrze funkcjonujący system gospodarowania odpadami oraz rozwinąć selektywną zbiórkę odpadów, w szczególności zbiórkę odpadów biodegradowalnych, wielkogabarytowych i niebezpiecznych. W celu poprawy gospodarki odpadami w gminie wyznaczono następujące kierunki działań, tj.:

- Ogólna poprawa gospodarki odpadami w gminie,
- Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- Utworzenie spójnego systemu gospodarowania odpadami.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Ogólna poprawa gospodarki odpadami w gminie: realizacja wyznaczonego kierunku będzie uzależniona od wykonania poszczególnych działań ekologicznych, tj.:

Zadania własne gminy:

- Systematyczne informowanie mieszkańców gminy o zasadach funkcjonowania systemu gospodarki odpadami w gminie oraz o metodach, które pomagają eliminować wytwarzane odpady,
- Objęcie umowami na odbiór zmieszanych odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy,
- Wdrażanie realizacji opracowania „ Program usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Biały Bór na lata 2009 – 2032” poprzez dofinansowanie demontażu, zabezpieczenia, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest,
- Prowadzenie ciągłej kontroli wyposażenia nieruchomości w pojemniki do zbiórki zmieszanych odpadów komunalnych,
- Organizacja akcji edukacyjnych związanych z segregacją odpadów w gminie,
- Systematyczna likwidacja dzikich wysypisk,
- Rekultywacja i monitoring nieczynnego składowiska odpadów.

Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów: w celu realizacji wytyczonego kierunku na terenie gminy wyznaczono określone zadania ekologiczne, tj.:

Zadania własne gminy:

- Rozwój selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- Rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- Rozwój selektywnego zbierania odpadów biodegradowalnych ze strumienia odpadów komunalnych, tj.:
 - ✓ Określenie zasad zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - ✓ Zakup odpowiedniego sprzętu (pojemniki, worki) w celu utworzenia systemu zbierania odpadów ulegających biodegradacji,
 - ✓ Systematyczna kontrola kompostowników na terenie nieruchomości w gminie,
 - ✓ Organizacja systemu transportu selektywnie gromadzonych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- Rozwój selektywnego zbierania odpadów budowlanych ze strumienia odpadów komunalnych, tj.:
 - ✓ Określenie zasad zbiórki odpadów budowlanych w gminie oraz stworzenie możliwości ich zagospodarowania,
- Rozwój działań kontrolnych nad podmiotami posiadającymi zezwolenia na zbieranie odpadów (kontrola zakresie metod odzysku i unieszkodliwiania odpadów),
- Budowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Zadania koordynowane:

- Opracowanie systemu ulg dla małych i średnich przedsiębiorstw wprowadzających małoodpadowe technologie,
- Systematyczna kontrola przedsiębiorstw w zakresie zgodności wytwarzanych odpadów z wydanymi decyzjami,
- Organizacja akcji edukacyjnych w zakresie nowoczesnych metod zagospodarowania odpadów dla mieszkańców powiatu oraz małych i średnich podmiotów gospodarczych.

Utworzenie spójnego systemu gospodarowania odpadami: w celu utworzenia spójnego systemu gospodarowania odpadami gmina będzie współpracowała przy realizacji następujących zadań ekologicznych:

Zadania koordynowane:

- Modernizowanie i wprowadzanie nowoczesnych niskoodpadowych procesów produkcyjnych,
- Tworzenie ponadgminnych struktur w celu realizacji regionalnych zakładów zagospodarowania odpadami (Region Środkowo-Pomorski).

Cel ekologiczny 6: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska, polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości. Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi, dla realizacji celu ekologicznego wyznaczono następujący kierunek ekologiczny, tj.:

- Ochrona gleb przed degradacją.

Ochrona gleb przed degradacją: jest to jeden z głównym kierunków wyznaczonych z zakresu działań ekologicznych na terenie gminy. Realizacja tego kierunku będzie możliwa poprzez następujące działania:

Zadania własne gminy:

- Ochrona gleb i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, które spełniają rolę przeciwoerozyjną,
- Kontrolowanie sposobu gromadzenia obornika na płycie obornikowej,
- Prowadzenie działalności edukacyjnej mieszkańców dot. selektywnej zbiórki odpadów oraz ograniczania ich powstawania,

Zadania koordynowane:

- Upowszechnianie oraz promocja stosowania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych (odpowiednie zużywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin),
- Poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych,
- Prowadzenie prac zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej i gruntów wyłączonych z dopłat,
- Podejmowanie przedsięwzięć dot. odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych,
- Współdziałanie w rekultywacji terenów zdegradowanych,
- Systematyczny rozwój systemu monitorowania gleb oraz kontrola ich jakości.

Cel ekologiczny 7: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego

Na terenie gminy możliwość wystąpienia poważnej awarii związana jest przede wszystkim z transportem substancji szkodliwych. W celu zapobiegania występowaniu poważnych awarii w gminie wyznaczono następujący kierunek ekologiczny, którego realizacja ma się przyczynić do spełnienia ww. celu ekologicznego, tj.:

- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich wpływu na ludzi i środowisko.

Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich wpływu na ludzi i środowisko: w celu realizacji kierunku gmina będzie współpracowała przy realizacji następujących zadań ekologicznych:

Zadania koordynowane:

- Wyznaczenie optymalnych tras transportu substancji niebezpiecznych oraz stworzenie stanowisk postojowych i parkingów dla pojazdów przewożących takie substancje,
- Prowadzenie kontroli dotyczących przestrzegania europejskiej umowy „ADR” o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych,
- Informowanie i ostrzeżenie mieszkańców o zagrożeniach,
- Wspieranie współpracy z właściwymi służbami w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom,
- Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia.

Cel ekologiczny 8: Ochrona złóż kopalin

W myśl przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, złoża kopalin podlegają ochronie, której wyrazem jest m. in. zabezpieczenie warunków do ich eksploatacji (obecnie lub w przyszłości). Jednym z czynników o istotnym znaczeniu dla wydobywania kopalin metodą odkrywkową, niekiedy wręcz przesądzającym o takiej możliwości, jest stan i sposób zagospodarowania powierzchni terenu w granicach udokumentowanego złoża. W celu ochrony złóż kopalin w gminie wyznaczono następujący kierunek działań ekologicznych, tj.:

- Ochrona złóż kopalin oraz nadzór nad ich eksploatacją.

Ochrona złóż kopalin oraz nadzór nad ich eksploatacją: w celu ochrony złóż kopalin gmina będzie współpracowała przy realizacji następujących zadań ekologicznych:

Zadania koordynowane:

- Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż kopalin,
- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- Zagospodarowywanie wyrobisk poeksploatacyjnych, np. dla potrzeb małej retencji,
- Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie wydawanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego ich wydawania,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie wydawania decyzji zatwierdzających kierunki rekultywacji,
- Prowadzenie stałego nadzoru nad prawidłowym przebiegiem procesu rekultywacji terenów górniczych, które są prowadzone zgodnie z decyzjami Starostwa,
- Wydawania koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych napowierzchni poniżej 2ha i wydobywaniu do 20.000m³/rok, bez użycia materiałów wybuchowych.

Cel ekologiczny 9: Ochrona powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych

Ochrona powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych ma prowadzić do zachowania istniejącego jej stanu (różnorodności gatunkowej) oraz ma stwarzać warunki do jak najlepszego rozwoju. W celu zachowania oraz ochrony szczególnych walorów przyrodniczych w gminie wyznaczono następujące kierunki działań, tj.:

- Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych,
- Ochrona i rozwój flory i fauny gminy,
- Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym,
- Promocja działań proekologicznych.

Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych: będzie realizowany poprzez wykonywanie określonych zadań ekologicznych, tj.:

Zadania własne gminy:

- Ustanawianie nowych form ochrony przyrody na terenie gminy,
- Rewitalizacja terenów i obiektów objętych ochroną konserwatorską oraz terenów zielonych na obszarze gminy

Zadania koordynowane:

- Systematyczna kontrola i ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych w gminie,
- Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą,
- Preferowanie na terenach podlegających wszelkim formom ochrony lokalizacji wyłącznie przedsięwzięć o „czystych” technologiach,
- Prowadzenie prac pielęgnacyjnych pomników przyrody oraz parków.

Ochrona oraz rozwój roślin i zwierząt: ochrona szczególnie cennych komponentów przyrodniczych gminy, tj. roślin i zwierząt będzie realizowana poprzez koordynowanie przez gminę określonych działań ekologicznych, tj.:

Zadania koordynowane:

- Wzbogacanie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny, tj. urządzenie wodopojów, uprawianie poletek produkcyjnych, karmowych oraz zaporowych,
- Nasadzanie drzew i krzewów w pasach dróg przebiegających przez teren gminy,
- Prowadzenie działań, wspomagających rozwój populacji, szczególnie rodzimych gatunków drobnej zwierzyny łownej o zauważalnym spadku liczebności na terenach dzierzawionych obwodów łowieckich,
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej w gminie.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym: w celu realizacji kierunku gmina wyznaczyła następujące zadanie ekologiczne:

Zadania własne gminy:

- Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych lokalizacji terenów o wyjątkowych wartościach przyrodniczych.

Promocja działań proekologicznych: w celu realizacji kierunku gmina wyznaczyła następujące zadanie ekologiczne:

Zadania koordynowane:

- Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych w charakterze cyklicznym (edukacja ekologiczna),
- Promowanie działań proekologicznych, wydawnictwa ekologiczne – z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej,
- Współdziałanie w organizacji ponadregionalnych wydarzeń turystycznych, ekologicznych, sportowych oraz kulturalnych,
- Rozwój agroturystyki na terenie gminy,
- Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, szlaków pieszych i szlaków konnych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osobliwości przyrody,
- Organizacja cyklu szkoleń z zakresu Dobrej Praktyki Rolniczej KDPR.

Cel ekologiczny 10: Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów

Ochrona lasów oraz zachowanie ich różnorodności biologicznej wciąż stanowi podstawowy problem. W celu ochrony i racjonalnego użytkowania lasów gminy wyznaczono określone kierunki ekologiczne, których realizacja pomoże w osiągnięciu wyznaczonego celu, tj.:

- Racjonalne użytkowanie lasów,
- Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu środowiska,
- Edukacja leśna.

Racjonalne użytkowanie lasów: w celu racjonalnego użytkowania terenów leśnych, Gmina będzie współpracowała przy realizacji następujących zadań ekologicznych:

Zadania koordynowane:

- Systematyczne zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowaniem korytarzy ekologicznych,
- Prowadzenie monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki).

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu środowiska: spełnienie kierunku wiąże się z nawiązaniem współpracy pomiędzy gminą, a innymi organizacjami. Gmina będzie współpracowała przy realizacji następujących zadań ekologicznych:

Zadania koordynowane:

- Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych. Pielęgnowanie i zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych,
- Przeprowadzanie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych,
- Dostosowywanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych poprzez systematyczne opracowywanie programów udostępniania i zagospodarowywania terenów leśnych do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracja zdrowia i edukacji ekologicznej,
- Ochrona i systematyczne powiększanie zasobów leśnych poprzez opracowywanie planów urządzania lasu wraz z Programami Ochrony Przyrody,
- Zalesienie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych, ograniczenie ekspansji gruntów, powiększania użytków rolnych,
- Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych zgodne z zasadami ochrony przyrody, w tym wprowadzanie bezpiecznych technik i technologii prac leśnych,
- Pielęgnacja zieleni terenów wiejskich bez wprowadzania obcych roślin dla danego terenu. Promowanie nasadzeń roślinami tradycyjnymi dla regionu.

Edukacja leśna: będzie realizowana przez Lasy Państwowe oraz Nadleśnictwa przy współpracy z Urzędem Miejskim w Białym Borze. Gmina będzie współpracowała w zakresie wykonywania następujących działań:

Zadania koordynowane:

- Podnoszenie świadomości przyrodniczej mieszkańców gminy,
- Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów, którzy korzystają ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem,
- Prowadzenie akcji edukacyjnych dotyczących niszczenia siedlisk naturalnych flory i fauny,
- Wspieranie oraz popularyzacja inicjatyw podejmowanych na rzecz zwiększania lesistości.

Cel ekologiczny 11: Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego

Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego stanowi podstawowy cel polityki ekologicznej Państwa. Wiąże się to bezpośrednio ze zrównoważonym wykorzystaniem materiałów, wody oraz energii na terenie gminy. W celu zrealizowania ww. celu określono następujący kierunek ekologiczny, tj.:

- Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii w gminie.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii w gminie: w celu zapewnienia zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody oraz energii, gmina będzie współpracowała przy realizacji następujących zadań ekologicznych:

Zadania koordynowane:

- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, tj.:
 - ✓ Termomodernizacja obiektu szkoły im. Oskara Langego w Białym Borze,
 - ✓ Termomodernizacja obiektu Sali gimnastycznej szkoły im. Oskara Langego w Białym Borze,
 - ✓ Termomodernizacja I LO im. T. Szewczenki wraz z internatem,
- Prowadzenie działań na rzecz poprawy efektywności ogrzewania poprzez termomodernizację „obiektów”,
- Wymiana instalacji zasilanych paliwem konwencjonalnym na urządzenia, które wykorzystują alternatywne źródła energii,
- Podejmowanie działań dla wykorzystania do celów gospodarczych i bytowych alternatywnych źródeł energii.

Cel ekologiczny 12: Racjonalizacja użytkowania surowców

Racjonalizacja użytkowania surowców wiąże się przede wszystkim z ograniczeniem zużycia energii i materiałów oraz wzrostem udziału zasobów odnawialnych w ogólnej produkcji energii. W celu zrealizowania ww. celu określono następujący kierunek ekologiczny, tj.:

- Racjonalne użytkowanie surowców oraz promowanie wykorzystania energii odnawialnej.

Racjonalne użytkowanie surowców oraz promowanie wykorzystania energii odnawialnej: w celu racjonalnego użytkowania surowców, gmina będzie współpracowała przy realizacji następujących zadań ekologicznych:

Zadania własne gminy:

- Promowanie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych wśród mieszkańców gminy,
- Wyposażanie obiektów użyteczności publicznej będących własnością gminy w instalacje oparte na energii odnawialnej,

Zadania koordynowane:

- Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Promowanie źródeł energii cieplnej na terenach wiejskich, wykorzystującej biomasę – słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.

Cel ekologiczny 13: Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Koncepcja kształcenia i wychowywania mieszkańców gminy w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego jest znaczącym punktem w zapewnieniu odpowiedniego stanu środowiska przyrodniczego. Dzięki działaniom edukacyjnym propagowane są konkretne zachowania korzystne dla środowiska naturalnego. W celu

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

podniesienia świadomości ekologicznej oraz wzmocnienia systemu zarządzania środowiskiem, gmina będzie realizowała następujące kierunki ekologiczne, tj.:

- Monitoring komponentów środowiska przyrodniczego,
- Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji.

Monitoring komponentów środowiska przyrodniczego: monitoring środowiska w gminie będzie realizowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Gmina będzie współpracowała w zakresie wykonywania następujących działań:

Zadania koordynowane:

- Prowadzenie monitoringu na terenie Gminy Biały Bór, tj.:
 - ✓ Monitoring i ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - ✓ Monitoring i ocena jakości powietrza,
 - ✓ Monitoring klimatu akustycznego,
 - ✓ Monitoring pól elektromagnetycznych.

Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji: w celu realizacji kierunku z zakresu edukacji ekologicznej na terenie gminy, wyznaczono określone zadania ekologiczne, tj.:

Zadania własne gminy:

- Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych zapisów określających zasady w zakresie zagospodarowania sozotechnicznego terenów atrakcyjnych turystycznie,
- Opracowanie gminnego programu edukacji ekologicznej,
- Prowadzenie edukacji ekologicznej w jednostkach gminnych (akcja informacyjna, ulotki, wykłady, festyny, konkursy).

Zadania koordynowane:

- Wsparcie projektów edukacyjnych realizowanych przez różne instytucje,
- Szkolenie przedstawicieli administracji publicznej, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie do informacji o środowisku,
- Egzekwowanie wiedzy o środowisku i jego ochronie od wszystkich pracowników sektora publicznego oraz zapewnienie doskonalenia tej wiedzy.

7.1.2. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych

Wyznaczone cele ekologiczne i kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Biały Bór, stanowią podstawę do realizacji konkretnych zadań w okresie do 2017 roku. Spośród szeregu zadań koniecznych do osiągnięcia wyznaczonych celów wybrano zadania priorytetowe, do realizacji w okresie 2010-2013.

Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy formułowaniu priorytetów w skali gminy należy wymienić:

- wymogi wynikające z aktualnego prawa (Ustawy: Prawo ochrony środowiska, o odpadach, Prawo wodne, o ochronie przyrody),
- priorytetowy wymiar przedsięwzięcia w skali powiatowej,
- ponad lokalny wymiar przedsięwzięcia,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- zgodność przedsięwzięcia z zapisami „Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Biały Bór na lata 2007-2015”,
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- obecne zaawansowanie inwestycji.

Przedsięwzięcia priorytetowe są działaniami krótkoterminowymi, które będą realizowane przez Gminę Biały Bór na przełomie lat 2010 – 2013. Natomiast przedsięwzięcia które mają być wykonywane w kolejnych latach zostały ujęte w przedziale czasowym 2014-2017 i są nazwane działaniami długoterminowymi.

Harmonogram działań krótkoterminowych na lata 2010 - 2013 oraz działań długoterminowych na lata 2014 – 2017 jest przedstawiony w postaci planu operacyjnego dla Gminy Biały Bór, który został ujęty w tabeli 43. Spośród określonych zadań, występują zadania o charakterze ciągłym, które będą realizowane jako działania krótkookresowe (priorytetowe) oraz zadania o charakterze długoterminowym, a więc obejmą horyzont czasowy od 2010 roku do 2017.

W harmonogramie program zadaniowy ujęto z podziałem na **zadania własne** (przedsięwzięcia), zadania realizowane na terenie Gminy Biały Bór, które są własnymi zadaniami gminy i będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy, oraz **zadania koordynowane** – zadania realizowane na terenie gminy, które są zadaniami innych jednostek, które gmina może wspierać lub brać w nich udział i są one finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

Tabela 43.

Krótkoterminowy i długoterminowy harmonogram – plan operacyjny Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór na lata 2010 - 2013 z perspektywą na lata 2014 - 2017

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Jednostka realizująca	Okres realizacji							Źródła finansowania
			2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
CEL EKOLOGICZNY 1: POPRAWA GOSPODARKI WODAMI										
Poprawa i ochrona jakości wód oraz osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, w tym zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości wody do spożycia	<u>ZADANIA WŁASNE</u> 1. Budowa nowych odcinków sieci kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja istniejącej sieci na obszarze gminy	Gmina Biały Bór, PWiK Sp. z o. o., Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty	Zadanie ciągłe							Własne środki jednostek realizujących, Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	2. Budowa nowych odcinków sieci wodociągowej na obszarze gminy oraz modernizacja istniejących odcinków	Gmina Biały Bór, PWiK Sp. z o. o., Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty	Zadanie ciągłe							Własne środki jednostek realizujących, Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	3. Budowa oraz modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków w ramach przedsięwzięcia pn. „Zintegrowana gospodarka wodno – ściekowa w dorzeczu Parsęty”	Gmina Biały Bór, PWiK Sp. z o. o., Przedsiębiorcy, Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty								Własne środki jednostek realizujących, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	4. Wspieranie budowy zbiorników bezodpływowych oraz indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (przydomowe oczyszczalnie) na terenach gminy, gdzie nie jest możliwa bądź ekonomicznie nie uzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Biały Bór, Właściciele nieruchomości, Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty	<table border="1"> <tr> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>										Własne środki jednostek realizujących, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	5. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych na terenie gminy, wraz z ich opisem technicznym oraz przeprowadzaniem kontroli częstotliwości ich opróżniania	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy									
	6. Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt	Gmina Biały Bór	<table border="1"> <tr> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>										Własne środki jednostek realizujących, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	7. Rozwijanie współpracy ze wszystkimi instytucjami, które wpływają na jakość wód w regionie	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy									
	8. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. racjonalnego gospodarowania wodami oraz jej ochrony przed zanieczyszczeniami	Gmina Biały Bór, Starostwo Powiatowe, PWiK Sp. z o. o, Przedsiębiorcy	Zadanie ciągłe	Własne środki jednostek realizujących, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne									
	9. Prowadzenie ciągłych działań kontrolnych sieci kanalizacyjnej wokół zbiorników wodnych, a w przypadku terenów nie skanalizowanych prowadzenie kontroli wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych	Gmina Biały Bór	<table border="1"> <tr> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td style="background-color: #90EE90;"> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>										Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Prowadzenie kontroli punktów zrzutu ścieków przemysłowych	WIOŚ Szczecin, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie									

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	2. Budowa przydomowych systemów oczyszczania ścieków na terenie gminy (przydomowe oczyszczalnie)	Właściciele nieruchomości, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	3. Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ Szczecin, IMGW, PiG								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	4. Przestrzeganie warunków technicznych montażu przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Biały Bór, Inwestorzy, Właściciele nieruchomości								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	5. Gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji mieszkańcom gminy na temat jakości wody przeznaczonej do picia oraz jakości wody w kąpieliskach zlokalizowanych na terenie gminy	Zarządcy ujęć, PSSE	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	6. Podniesienie efektywności ochrony wód podziemnych, a w szczególności GZWP przed ich degradacją zarówno jakościową jak też nadmierną eksploatacją przez ustanawianie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód podziemnych	RZGW, WIOŚ Szczecin, ODR, Gmina Biały Bór, Właściciele ujęć								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	7. Racjonalizacja gospodarowania wodą podziemną pod kątem minimalnego korzystania z niej przez przemysł z wyłączeniem przemysłu rolno – spożywczego	ARiMR, Gmina Biały Bór, Rolnicy								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u>	Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe					Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1. Utrzymanie i stała konserwacja urządzeń melioracji wodnych		Zadanie ciągłe					Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy
	2. Dokonywanie przeglądu nieczynnych ujęć wód podziemnych	Zarządcy ujęć, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe					Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy
	3. Optymalizacja zużycia wody poprzez minimalizację strat wody na przesyle oraz wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie wody u użytkowników indywidualnych	Gmina Biały Bór, PWiK Sp. z o. o. Właściciele nieruchomości, UM Biały Bór, Podmioty gospodarcze	Zadanie ciągłe					Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	4. Prowadzenie akcji edukacyjnych nawiązujących do optymalizacji zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej do celów agrarnych – podlewania)	Gmina Biały Bór, Placówki oświatowe, Ekologiczne organizacje pozarządowe, Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty	Zadanie ciągłe					Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	5. Określenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią oraz zasad ich użytkowania	RZGW, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór						
6. Współudział przy tworzeniu systemów ochrony przeciwpowodziowej	Władze województwa, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	7. Regulacja, odbudowa rzek i kanałów	Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
CEL EKOLOGICZNY 2: POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA I SPEŁNIENIE WYMAGAŃ PRAWNYCH W ZAKRESIE JAKOŚCI POWIETRZA											
Poprawa jakości powietrza	<u>ZADANIA WŁASNE</u>										Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Biały Bór									
	1.1. Termomodernizacja budynku socjalnego zaplecza stadionu Miejskiego w Białym Borze	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.2. Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Białym Borze oraz siedziby budynku ZGKiM	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.3. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Drzonowie	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.4. Termomodernizacja Zespołu Szkół Nr 2 w Białym Borze	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.5. Termomodernizacja Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury w Białym Borze	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.6. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Sępólnie Wielkim	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.7. Termomodernizacja budynku komunalnego przy ulicy Nadbrzeżnej 2A (Przychodnia Zdrowia)	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	2. Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę nowych odcinków dróg oraz modernizację istniejących dróg i ciągów komunikacyjnych w gminie	Gmina Biały Bór, Zarządcy Dróg	Zadanie ciągłe						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie , Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2.1. Budowa dróg gminnych zlokalizowanych w Białym Borze, tj.: ul. Kwiatowa – II etap, ul. Ogrodowa i Jana Pawła II – III etap, ul. Miastecka i Słoneczna - IV etap	Gmina Biały Bór						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie , Środki z Funduszy Ochrony Środowiska	
	2.2. Budowa dróg gminnych w Białym Borze – ul. Kasztanowa, Lipowa, Akacyjowa, Księdza Bazylego Hrynyka	Gmina Biały Bór						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie , Środki z Funduszy Ochrony Środowiska	
	2.3. Przebudowa dróg w miejscowości Sępólno Wielkie wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Biały Bór						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie , Środki z Funduszy Ochrony Środowiska	
	2.4. Przebudowa dróg w miejscowości Drzonowo wraz z infrastruktura towarzyszącą	Gmina Biały Bór						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie , Środki z Funduszy Ochrony Środowiska	
	3. Wspieranie mieszkańców gminy, zmieniających ogrzewanie węglowe na paliwa niskoemisyjne – ekologiczne (wierzba energetyczna, drewno, gaz)	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe						Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	4. Zintensyfikowanie ruchu rowerowego w gminie poprzez likwidację barier technicznych i tworzenie nowych ścieżek rowerowych	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe						Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wiatrowa, wodna	Gmina Biały Bór, Ekologiczne Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne, Budżet Gminy
	2. Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu zaznajomienie społeczeństwa z tematyką wykorzystania konwencjonalnych nośników energii oraz nośników energii odnawialnej	Gmina Biały Bór, Placówki oświatowe, Ekologiczne Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne, Budżet Gminy
	3. Kontrola przedsiębiorstw z zakresie emisji pyłów i gazów	WIOŚ Szczecin	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	4. Ciągłe kontrolowanie i przeprowadzanie interwencji w przypadku zgłoszeń spalania śmieci w picach CO	Gmina Biały Bór, Straż Miejska, Policja	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	5. Sukcesywna zmiana sposobu ogrzewania budynków z węglowego na gazowe, olejowe bądź inne, z wykorzystaniem energii odnawialnej	Gmina Biały Bór, Zarządcy nieruchomości	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza	<u>ZADANIA WŁASNE</u> 1. Promowanie nowych nośników energii opartych o surowce odnawialne	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2. Systematyczna oszczędność energii cieplnej w Urzędzie Miejskim oraz innych gminnych jednostkach organizacyjnych	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	3. Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych terenów możliwych do lokalizacji elektrowni wodnych, wiatrowych i innych obiektów źródeł odnawialnej energii	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe						Budżet Gminy
	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Promocja wspierania rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii i technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Użytkownicy Środowiska, Ekologiczne Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Budżet Państwa, NFOŚ i GW
	2. Modernizacja kotłowni zlokalizowanych w gminie w celu dostosowania ich funkcjonowania do wymogów ochrony środowiska	Zarządcy kotłowni	Zadanie ciągłe						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	3. Modernizacja systemów ogrzewania /przyłączenie do sieci miejskich w obiektach będących we władaniu zarządu powiatu	Starostwo Powiatowe, jednostki organizacyjne powiatu							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, fundusze UE
	4. Obsadzanie głównych ciągów komunikacyjnych drzewami oraz krzewami	Zarządcy dróg							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, fundusze UE
	5. Prowadzenie ciągłych kontroli przedsiębiorstw posiadających zezwolenie Starosty na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Starostwo Powiatowe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, fundusze UE
	6. Wspieranie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych	Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Zarządcy nieruchomości							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, fundusze UE

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	7. Montaż ekranów akustycznych w miejscach największej uciążliwości ruchu (powstających zanieczyszczeń) komunikacyjnego	Zarządcy dróg								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
III. CEL EKOLOGICZNY: POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO										
Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców szkodliwym hałasem	<u>ZADANIA WŁASNE</u> 1. Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych danych o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku na terenach chronionych akustycznie	Gmina Biały Bór								Budżet Gminy
	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Wspieranie inwestycji ograniczających negatywny wpływ hałasu komunikacyjnego na terenie gminy (budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej oraz izolacji budynków	GDDKiA, Zarządcy dróg, Wojewoda Zachodniopomorski								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2. Dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego gminy ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu	WIOŚ Szczecin, Wojewoda zachodniopomorski								Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	3. Monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych	GDDKiA, Zarządcy dróg								Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	4. Realizacja zadań modernizacyjnych na ciągach komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy	Zarządcy dróg									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze w tym strukturalne UE
	5. Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy głównych ciągach komunikacyjnych gminy	Zarządcy dróg									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze w tym strukturalne UE
	6. Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej w placówkach oświatowych znajdujących się na terenie gminy	Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy, Budżet Powiatu
	7. Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego	Władze województwa, Starostwo Powiatowe, UMiG Biały Bór									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze w tym strukturalne UE
	8. Podejmowanie przedsięwzięć organizacyjnych i technicznych na rzecz ograniczenia emisji hałasu przemysłowego	Podmioty gospodarcze, WIOŚ Szczecin, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze w tym strukturalne UE
	9. Organizacja szkoleń w zakresie ochrony środowiska przed hałasem	Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

CEL EKOLOGICZNY 4: OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED ODDZIAŁYWANIEM PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	<u>ZADANIA WŁASNE</u> 1. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego zgodnych z zapisem w opracowaniach planistycznych, dotyczących terenów chronionych pod kątem promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe							Budżet Gminy
	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Identyfikacja oraz systematyczna kontrola zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym	WIOŚ Szczecin	Zadanie ciągłe							Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2. Prowadzenie rejestru terenów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w miejscach przeznaczonych pod zabudowę oraz w miejscach dostępnych dla ludności	WIOŚ Szczecin	Zadanie ciągłe							Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	3. Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych stacji transformatorowych	Zakłady energetyczne								Środki Zakładu energetycznego, Środki UE
	4. Współpraca przy kontrolowaniu obiektów emitujących pola elektromagnetyczne	WIOŚ Szczecin, WSSE								Budżet Państwa

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

CEL EKOLOGICZNY 5: POPRAWA GOSPODARKI ODPADAMI										
Ogólna poprawa gospodarki odpadami w gminie	<u>ZADANIA WŁASNE</u>									
	1. Systematyczne informowanie mieszkańców gminy o zasadach funkcjonowania systemu gospodarki odpadami w gminie oraz o metodach które pomagają eliminować wytwarzane odpady	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe							Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2. Objęcie umowami na odbiór zmieszanych odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy	Gmina Biały Bór								Budżet Gminy
	3. Wdrażanie realizacji opracowania „ Program usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Biały Bór na lata 2009 – 2032” poprzez dofinansowanie demontażu, zabezpieczenia, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest	Gmina Biały Bór								Budżet Gminy, WFOŚiGW
	4. Prowadzenie ciągłej kontroli wyposażenia nieruchomości w pojemniki do zbiórki zmieszanych odpadów komunalnych	Gmina Biały Bór Przedsiębiorstwa	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy
	5. Organizacja akcji edukacyjnych związanych z segregacją odpadów w gminie	Gmina Biały Bór								Budżet Gminy
	6. Systematyczna likwidacja dzikich wysypisk	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe							Budżet Gminy
	7. Rekultywacja i monitoring nieczynnego składowiska odpadów	Gmina Biały Bór								Budżet Gminy

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	4.1. Określenie zasad zbiórki odpadów budowlanych w gminie oraz stworzenie możliwości ich zagospodarowania	Gmina Biały Bór										Budżet Gminy
	5. Rozwój działań kontrolnych nad podmiotami posiadającymi zezwolenia na zbieranie odpadów (kontrola zakresie metod odzysku i unieszkodliwiania odpadów)	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe									Budżet Gminy
	6. Budowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	Gmina Biały Bór, Przedsiębiorstwa										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u>											Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	1. Opracowanie systemu ulg dla małych i średnich przedsiębiorstw wprowadzających małoodpadowe technologie	Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	2. Systematyczna kontrola przedsiębiorstw w zakresie zgodności wytwarzanych odpadów z wydanymi decyzjami	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	3. Organizacja akcji edukacyjnych w zakresie nowoczesnych metod zagospodarowania odpadów dla mieszkańców powiatu oraz małych i średnich podmiotów gospodarczych	Urząd Marszałkowski, Organizacje pozarządowe, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
Utworzenie spójnego systemu gospodarowania odpadami	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Modernizowanie i wprowadzanie nowoczesnych niskoodpadowych procesów produkcyjnych	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Podmioty korzystające ze środowiska										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	2. Tworzenie ponadgminnych struktur w celu realizacji regionalnych zakładów zagospodarowania odpadami (Region Środkowo-Pomorski)	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Podmioty korzystające ze środowiska									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
CEL EKOLOGICZNY 6: OCHRONA GLEB PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM ORAZ REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH											
Ochrona gleb przed degradacją	<u>ZADANIA WŁASNE</u>										
	1. Ochrona gleb i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, które spełniają rolę przeciwoerozyjną	Gmina Biały Bór, Właściciele gruntów	Zadanie ciągłe								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	2. Kontrolowanie sposobu gromadzenia obornika na płycie obornikowej	ARiMR, Gmina Biały Bór									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	3. Prowadzenie działalności edukacyjnej mieszkańców dot. selektywnej zbiórki odpadów oraz ograniczania ich powstawania	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy
	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u>										
	1. Upowszechnianie oraz promocja stosowania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych (odpowiednie zużywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin)	ODR, ARiMR, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Stacja Chemiczno - Rolnicza	Zadanie ciągłe								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	2. Poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych	Gmina Biały Bór, Organizacje rolnicze, ANR, Producenci rolni									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy, Fundusze Ochrony Środowiska
	3. Prowadzenie prac zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej i gruntów wyłączonych z dopłat	ARiMR, LP, Właściciele nieruchomości									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	4. Podejmowanie przedsięwzięć dot. odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych	Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych, Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Środki własne spółek wodnych
	5. Współdziałanie w rekultywacji terenów zdegradowanych	Użytkownicy gruntów, RDOŚ									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	6. Systematyczny rozwój systemu monitorowania gleb oraz kontrola ich jakości	Stacja Chemiczno – Rolnicza, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

CEL EKOLOGICZNY 8: OCHRONA ZŁÓŻ KOPALIN				
Ochrona złóż kopalin oraz nadzór nad ich eksploatacją	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u>			
	1. Rozpoznawania i dokumentowanie nowych złóż kopalin	Przedsiębiorstwa posiadające koncesje	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	2. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Przedsiębiorstwa posiadające Koncesje	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	3. Zagospodarowywanie wyrobisk poeksploatacyjnych, np. dla potrzeb małej retencji	Przedsiębiorstwa posiadające Koncesje	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	4. Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie wydawanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego ich wydawania	Okręgowy Urząd Górniczy, Geolog Wojewódzki, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	5. Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie wydawania decyzji zatwierdzających kierunki rekultywacji	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	6. Prowadzenie stałego nadzoru nad prawidłowym przebiegiem procesu rekultywacji terenów górniczych, które są prowadzone zgodnie z decyzjami Starostwa	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
7. Wydawania koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych na powierzchni poniżej 2ha i wydobywaniu do 20.000m ³ /rok, bez użycia materiałów wybuchowych	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie	

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

CEL EKOLOGICZNY 9: OCHRONA POWIERZCHNI O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH

Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych	<u>ZADANIA WŁASNE</u>			
	1. Ustanawianie nowych form ochrony przyrody na terenie gminy	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy
	2. Rewitalizacja terenów i obiektów objętych ochroną konserwatorską oraz terenów zielonych na obszarze gminy	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy
	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u>			
	1. Systematyczna kontrola i ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych w gminie	Gmina Biały Bór, Nadleśnictwa, Ekologiczne organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	2. Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą	Wojewoda, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	3. Preferowanie na terenach podlegających wszelkim formom ochrony lokalizacji wyłącznie przedsięwzięć o „czystych” technologiach	Wojewoda, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
4. Prowadzenie prac pielęgnacyjnych pomników przyrody oraz parków	Gmina Biały Bór, Nadleśnictwa, Ekologiczne organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie , Budżet Gminy, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska	

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

Ochrona oraz rozwój roślin i zwierząt	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Wzbogacanie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny, tj. urządzenie wodopojów, uprawianie poletek produkcyjnych, karmowych oraz zaporowych	Koła Łowieckie	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	2. Nasadzenie drzew i krzewów w pasach dróg przebiegających przez teren gminy	Zarząd Dróg	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	3. Prowadzenie działań, wspomagających rozwój populacji, szczególnie rodzimych gatunków drobnej zwierzyny łownej o zauważalnym spadku liczebności na terenach dzierzawionych obwodów łowieckich	Zarząd Polskiego Związku Łowieckiego, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	4. Prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej w gminie	PZW	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym	<u>ZADANIA WŁASNE</u> 1. Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych lokalizacji terenów o wyjątkowych wartościach przyrodniczych	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy
Promocja działań proekologicznych	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych w charakterze cyklicznym (edukacja ekologiczna)	Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	2. Promowanie działań proekologicznych, wydawnictwa ekologiczne – z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej	Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	3. Współdziałanie w organizacji ponadregionalnych wydarzeń turystycznych, ekologicznych, sportowych oraz kulturalnych	Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Podmioty gospodarcze							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy, Budżet Powiatu
	4. Rozwój agroturystyki na terenie gminy	Gmina Biały Bór, Rolnicy, ODR, Stowarzyszenia agroturystyczne, Organizacje pozarządowe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gminy
	5. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, szlaków pieszych oraz szlaków konnych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osobliwości przyrody	Gmina Biały Bór, Organizacje gospodarcze organizatorów agroturystyki							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet gminy, Fundusze ochrony środowiska, Fundusze strukturalne
	6. Organizacja cyklu szkoleń z zakresu Dobrej Praktyki Rolniczej KDPR	ODR, firmy doradcze							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
CEL EKOLOGICZNY 10: OCHRONA I RACJONALNE UŻYTKOWANIE LASÓW									
Racjonalne użytkowanie lasów	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Systematyczne zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowaniem korytarzy ekologicznych	Lasy Państwowe, Nadleśnictwa Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe						Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	2. Prowadzenie monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki)	Lasy Państwowe, Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu środowiska	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych. Pielęgnowanie i zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych	Zarządcy gruntów, Gmina Biały Bór, ARiMR								Budżet Gminy
	2. Przeprowadzanie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych	Lasy Państwowe, Nadleśnictwa								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	3. Dostosowywanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych poprzez systematyczne opracowywanie programów udostępniania i zagospodarowywania terenów leśnych do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracja zdrowia i edukacji ekologicznej	Lasy Państwowe, Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	4. Ochrona i systematyczne powiększanie zasobów leśnych poprzez opracowywanie planów urządzania lasu wraz z Programami Ochrony Przyrody	Lasy Państwowe, Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	5. Zalesienie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych, ograniczenie ekspansji gruntów, powiększania użytków rolnych	ARiMR, Gmina Biały Bór, Zarządcy gruntów	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych zgodne z zasadami ochrony przyrody, w tym wprowadzanie bezpiecznych technik i technologii prac leśnych	Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Mieszkowice, Nadleśnictwo Chojna	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	7. Pielęgnacja zieleni terenów wiejskich bez wprowadzania obcych roślin dla danego terenu. Promowanie nasadzeń roślinami tradycyjnymi dla regionu	Gmina Biały Bór, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
Edukacja leśna	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u>			
	1. Podnoszenie świadomości przyrodniczej mieszkańców Gminy	Lasy Państwowe, Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	2. Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów, którzy korzystają ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem	Lasy Państwowe, Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	3. Prowadzenie akcji edukacyjnych dotyczących niszczenia siedlisk naturalnych flory i fauny	Placówki oświatowe, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Straż Pożarna	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	4. Wspieranie oraz popularyzacja inicjatyw podejmowanych na rzecz zwiększania lesistości	Nadleśnictwa, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Właściciele gruntów, ARIMR	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

CEL EKOLOGICZNY 11: ZACHOWANIE RÓWNOWAGI EKOLOGICZNEJ W PROCESIE ROZWOJU SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO										
Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii w gminie	ZADANIA KOORDYNOWANE	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe							Środki własne, Fundusze zewnętrzne
	1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej									
	1.1. Termomodernizacja obiektu szkoły im. Oskara Langego w Białym Borze	Starostwo Powiatowe							Środki własne, Fundusze zewnętrzne	
	1.2. Termomodernizacja obiektu Sali gimnastycznej szkoły im. Oskara Langego w Białym Borze	Starostwo Powiatowe							Środki własne, Fundusze zewnętrzne	
	1.3. Termomodernizacja ILO im. T. Szewczenki wraz z internatem	Starostwo Powiatowe							Środki własne, Fundusze zewnętrzne	
	2. Prowadzenie działań na rzecz poprawy efektywności ogrzewania poprzez termomodernizację „obiektów”	Zarządcy nieruchomości							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚ i GW, Fundusze strukturalne	
3. Wymiana instalacji zasilanych paliwem konwencjonalnym na urządzenia, które wykorzystują alternatywne źródła energii	Zarządcy nieruchomości							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚ i GW, Fundusze strukturalne		

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	4. Podejmowanie działań dla wykorzystania do celów gospodarczych i bytowych alternatywnych źródeł energii	Zarządcy nieruchomości									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚ i GW, Fundusze strukturalne
CEL EKOLOGICZNY 12: RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA SUROWCÓW											
Racjonalne użytkowanie surowców oraz promowanie wykorzystania energii odnawialnej	<u>ZADANIA WŁASNE</u> 1. Promowanie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych wśród mieszkańców gminy	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Fundusze ochrony środowiska
	2. Wyposażanie obiektów użyteczności publicznej będących własnością gminy w instalacje oparte na energii odnawialnej	Gmina Biały Bór									Budżet Gminy, Fundusze ochrony środowiska
	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Podmioty gospodarcze, Urząd Marszałkowski									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze ochrony środowiska
	2. Promowanie źródeł energii cieplnej na terenach wiejskich, wykorzystującej biomasę – słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych	Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór, Producenci urzędów									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki WODR,
CEL EKOLOGICZNY 13: WZMOCNIENIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM I PODMIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ SPOŁECZEŃSTWA											
Monitoring komponentów środowiska przyrodniczego	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Prowadzenie monitoringu na terenie Gminy Biały Bór	WIOŚ Szczecin, WSSE	Zadanie ciągłe							Budżet Państwa, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska	

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	1.1. Monitoring i ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ Szczecin, WSSE	Zadanie ciągłe							Budżet Państwa, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.2. Monitoring i ocena jakości powietrza	WIOŚ Szczecin	Zadanie ciągłe							Budżet Państwa, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.3. Monitoring klimatu akustycznego	WIOŚ Szczecin	Zadanie ciągłe							Budżet Państwa, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1.4. Monitoring pól elektromagnetycznych	WIOŚ Szczecin	Zadanie ciągłe							Budżet Państwa, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji	<u>ZADANIA WŁASNE</u> 1. Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych zapisów określających zasady w zakresie zagospodarowania sozotechnicznego terenów atrakcyjnych turystycznie	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe							Budżet Gminy
	2. Opracowanie gminnego programu edukacji ekologicznej	Gmina Biały Bór							Budżet Gminy, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska	
	3. Prowadzenie edukacji ekologicznej w jednostkach gminnych (akcja informacyjna, ulotki, wykłady, festyny, konkursy)	Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe							Budżet Gminy, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

	<u>ZADANIA KOORDYNOWANE</u>	Starostwo Powiatowe, Ekologiczne organizacja pozarządowe, Gmina Biały Bór	Zadanie ciągłe							Budżet Gminy, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	1. Wsparcie projektów edukacyjnych realizowanych przez różne instytucje									
	2. Szkolenie przedstawicieli administracji publicznej, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie do informacji o środowisku	Urząd Marszałkowski, Ekologiczne Organizacje pozarządowe, PGL Lasy Państwowe, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne
	3. Egzekwowanie wiedzy o środowisku i jego ochronie od wszystkich pracowników sektora publicznego oraz zapewnienie doskonalenia tej wiedzy	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, Gmina Biały Bór								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze unijne

8. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Realizacja zadań wytyczonych w Programie wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi. Większość instytucji, które udzielają dotacji lub korzystnie oprocentowanych kredytów na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska (gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej) wymaga, żeby inwestycja osiągnęła odpowiednio duży efekt ekologiczny i objęta swym zasięgiem możliwie największą liczbę mieszkańców gminy lub związku gmin. Dlatego w przypadku Gminy Biały Bór należy dążyć, aby podejmowane działania obejmowały swym zasięgiem kilka gmin (np. międzygminne działania na rzecz ochrony środowiska, związkowy model gospodarki odpadami).

Wspólne działanie kilku gmin nie tylko ma wpływ na finansowanie inwestycji (obniży koszty, które będzie musiała ponieść pojedyncza gmina), ale również obniży koszty eksploatacyjne. Oznacza to, że przedsięwzięcie winno być realizowane wspólnie.

Należy zaznaczyć, że wszystkie instytucje udzielające pomocy finansowej w dziedzinie ochrony środowiska wymagają od inwestora nie tylko wypełnienia odpowiedniego formularza, ale również przedstawienia szeregu opracowań i dokumentacji planującej czy opisującej dane przedsięwzięcie. Są to między innymi:

- Plan zagospodarowania przestrzennego i strategię rozwoju powiatu lub gminy,
- Program ochrony środowiska, Plan gospodarki odpadami, Koncepcje gospodarki wodno-ściekowej, Plan zalesiania itp.,
- projekt budowlany i wykonawczy wraz ze źródłową dokumentacją ekonomiczną, finansową i przetargową,
- Studium wykonalności (lub biznes plan w przypadku przedsięwzięć komercyjnych),
- wymagane przez prawo zezwolenia na realizację projektu.

Poniżej przedstawiono źródła pozyskiwania środków na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska.

8.1. Emisja obligacji komunalnych

Emisja obligacji komunalnych jest to jeden ze sposobów gromadzenia środków finansowych, pozwala ona na pozyskanie środków w zamian za zapłatę niższego oprocentowania. Emisje obligacji komunalnych przeznaczone są do finansowania wydatków (bieżących i inwestycyjnych) jednostek samorządu terytorialnego oraz refinansowanie spłat dotychczasowego zadłużenia. Istnieje możliwość emisji obligacji na inwestycje służące ochronie środowiska. W przypadku podmiotów szczególnie uciążliwych dla otoczenia obligacje mogą być odpowiednio uatrakcyjnione zobowiązaniem do radykalnego ograniczenia tej uciążliwości.

Podmiotowe obligacje mogą być nabywane z budżetu terenowego, z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz kupowane przez inne podmioty, odczuwające ekologiczną uciążliwość emitenta. Obligacja jest wyrazem zobowiązań przedmiotu emitującego i jednocześnie praw nabywców obligacji do otrzymywania ich spłaty wraz z odsetkami i innych świadczeń o charakterze rzeczowym. Jest zatem zbliżona do transakcji kredytowej w banku.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Przez emisję obligacji realizuje się przepływ kapitału. Kredyt uzyskany w drodze emisji obligacji nie jest łatwy ani tani, gdyż zysk zamierzonego przedsięwzięcia musi być na tyle wysoki, aby pokrył związane z obligacją zobowiązania. Można przewidywać, że zainteresowanie obligacjami - dotąd znikome - będzie wzrastać w miarę wykształcenia się myślenia kategoriami majątkowymi (kapitałowymi).

Emisje obligacji komunalnych niosą za sobą wiele korzyści, tj.

- Dysponowanie elastycznym źródłem finansowania wydatków - samorząd określa strukturę emisji, maksymalne terminy wykupu, okres karencji, możliwość rolowania zadłużenia.
- Niskie koszty emisji i atrakcyjne oprocentowanie - konkurencyjne do kredytów bankowych.
- Brak konieczności ustanawiania zabezpieczeń.
- Swoboda w dysponowaniu środkami z emisji - maksymalnie uproszczone rozliczanie.

Ze środków z emisji obligacji komunalnych, jednostka samorządu terytorialnego może sfinansować realizację inwestycji współfinansowanej ze środków UE.

8.2. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasady funkcjonowania funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, tj. narodowego, wojewódzkich zostały określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Stanowią one jedno z najpoważniejszych źródeł dotacji i preferencyjnych kredytów dla pomiotów podejmujących inwestycje ekologiczne. Fundusze ochrony środowiska mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nie inwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: celem jego działalności jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka wodna, ochrona powierzchni ziemi, ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo, geologia i górnictwo, edukacja ekologiczna, Państwowy Monitoring Środowiska, programy międzydziedzinowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska oraz prowadzenie ekspertyz i prac badawczych.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy, szkoły wyższe i uczelnie, jednostki organizacyjne ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), administracja państwowa oraz osoby fizyczne. Wszyscy wnioskodawcy powinni posiadać status prawny umożliwiający im zawarcie umowy cywilno-prawnej.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

W latach 2010-2012 kluczowym celem NFOŚiGW jest wsparcie finansowe samorządów oraz przedsiębiorstw komunalnych w wypełnieniu zobowiązań akcesyjnych RP w sektorze gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami komunalnymi. W dziedzinie gospodarki komunalnej Strategia zakłada osiągnięcie następujących celów:

- 4,8 tys. km kanalizacji dla ponad 950 tys. osób,
- wzrost przepustowości oczyszczalni o około 110 tys. m³/d,
- nowe instalacje unieszkodliwiania odpadów o przepustowości ponad 550 tys. t/r.

Równie ważne będzie wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej i działań służących oszczędzaniu energii i przeciwdziałaniu zmianom klimatu. Celem Funduszu jest wsparcie finansowe projektów, które przyniosą efekt w postaci:

- 800 MW(e) nowych mocy OZE, które będą produkowały około 4000 GWh/r,
- oszczędności energii (wynikającej z zadań termomodernizacyjnych) na poziomie około 480 GWh/r.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: funkcjonuje od 1993 roku. Został on powołany na podstawie przepisów ustawy z 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska. Od 2001 roku działalność Funduszu regulują przepisy Ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz.150). Zasady gospodarki finansowej WFOŚiGW w Szczecinie określa Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2002 r., Nr 230, poz. 1934) w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Fundusz udziela dofinansowania na realizację przedsięwzięć i zadań zgodnych z obowiązującymi w danym roku kryteriami i zasadami oraz listą przedsięwzięć priorytetowych w zależności od możliwości finansowych Funduszu. Jako priorytetowe traktuje się te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wynikających z członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Pomoc finansowa Funduszu może przyjmować następujące formy: pożyczki, dotacji, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych, przekazania środków jednostkom budżetowym, umorzenia części udzielonej pożyczki, nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej. Maksymalny udział środków Funduszu w finansowaniu zadań w odniesieniu do kosztów całkowitych wynosi: do 75% - przy dofinansowaniu w formie pożyczki, za wyjątkiem zadań współfinansowanych ze środków zagranicznych, dla których wysokość

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

dofinansowania ustala się z uwzględnieniem wymogów i zasad zawartych w odpowiednich programach i mechanizmach finansowych, do 50% - przy dofinansowaniu w formie dotacji lub przekazania środków jednostkom budżetowym

8.3. Finansowanie ochrony środowiska z Budżetu Powiatowego oraz Gminnego

Zadania powiatów i gmin w zakresie ochrony środowiska zostały określone w ustawie z dnia 20 listopada 2009r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009r. Nr 215, poz. 1664) -art. 400a ust. 1 oraz art. 403.

Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust.1, tj.:

- przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska,
- wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym dotyczących instalacji i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji,
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami,
- przedsięwzięcia związane z ochroną powierzchni ziemi,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku,
- prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy,
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza,
- wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspomaganie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- wspomaganie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- profilaktykę zdrowotną dzieci zamieszkałych na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- edukacje ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi,
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej,
- współfinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno – prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100),
- inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej Państwa.

Finansowanie ww. zadań określa art. 402 ust. 4-6 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2009r. Nr 215, poz. 1664), tj.:

- wpływy z tytułu opłat i kar stanowią w 20% dochód budżetu gminy, a w 10% - dochód budżetu powiatu, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6,
- wpływy z tytułu opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów stanowią w całości dochód budżetu gminy, z której terenu usunięto drzewa lub krzewy.
- wpływy z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów stanowią w 50% dochód budżetu gminy, a w 10% - dochód budżetu powiatu, na których obszarze składowane są odpady. Jeżeli składowisko odpadów jest zlokalizowane na obszarze więcej niż jednego powiatu lub więcej niż jednej gminy, dochód podlega podziałowi proporcjonalnie do powierzchni zajmowanych przez składowisko na obszarze tych powiatów i gmin.

8.4. EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Finansów, dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. ekokonwersja długu). Zadaniem Fundacji jest finansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych w skali europejskiej, a nawet światowej uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową.

W EkoFunduszu pięć sektorów uznanych zostało za dziedziny priorytetowe. Są nimi:

- ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji (ochrona powietrza),
- ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej (ochrona wód),
- ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (ochrona klimatu),
- ochrona różnorodności biologicznej (ochrona przyrody),
- racjonalizacja gospodarki odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Dofinansowanie ze środków EkoFunduszu uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska, a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne. Środki EkoFunduszu mają charakter bezzwrotnej pomocy zagranicznej i stosują się do nich preferencje wynikające z obowiązujących przepisów. EkoFundusz nie dofinansowuje projektów dotyczących prowadzenia badań naukowych, akcji monitoringowych, konferencji i sympozjów oraz innych form działalności edukacyjnej. Wyjątkami od tej reguły są zadania edukacyjne i szkoleniowe stanowiące integralną część projektów innowacyjnych oraz projektów w dziedzinie ochrony przyrody.

8.5. Wsparcie finansowe UE

8.5.1. Fundusze strukturalne

W latach 2007-2013, w wyniku reformy polityki spójności, liczba Funduszy strukturalnych została ograniczona do dwóch: **Europejski Fundusz Społeczny** oraz **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**. Do głównego nurtu programowania został włączony również **Fundusz Spójności**, który w latach 2007-2013 będzie podlegał podobnym zasadom, jak Fundusze strukturalne.

Fundusz Spójności jest instrumentem finansowym UE, nienależącym do Funduszy strukturalnych i wdrażany jest na poziomie wybranych państw a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę sieci transportowych oraz obiektów ochrony środowiska o znaczeniu ponadregionalnym. Fundusz Spójności wspiera dwa sektory: środowisko i transport. Od daty akcesji Polska stała się największym beneficjentem środków z Funduszu Spójności spośród wszystkich krajów członkowskich UE. Środki z Funduszu Spójności pomogą Polsce wywiązać się ze zobowiązań akcesyjnych związanych z dostosowaniem do norm UE w najtrudniejszych i wymagających największych nakładów finansowych obszarach, w których Polska uzyskała najdłuższe okresy przejściowe. Wsparcie na duże projekty inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska mogą uzyskać jednostki samorządu terytorialnego, tworzone przez nie związki gmin lub inne podmioty publiczne, np. przedsiębiorstwa komunalne będące własnością gminy. Współfinansowanie z Funduszu Spójności mogą uzyskać inwestycje z takich dziedzin jak: poprawa jakości wód powierzchniowych, polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do picia, racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi, poprawa jakości powietrza oraz zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

8.5.2. Programy pomocowe-operacyjne

Programy pomocowe (tzw. programy operacyjne) stanowią narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności. NSS jest dokumentem strategicznym, który określa priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013.

Celem strategicznym NSS jest **tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.**

Regionalne programy operacyjne są zarządzane przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Infrastruktura i Środowisko – **EFRR i FS,**
- Program Innowacyjna Gospodarka – **EFRR,**
- Program Kapitał Ludzki – **EFS,**
- 16 programów regionalnych – **EFRR,**
- Program Rozwój Polski Wschodniej – **EFRR,**
- Program Pomoc Techniczna – **EFRR,**
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – **EFRR**

Łączna suma środków zaangażowanych w realizację Narodowej Strategii Spójności wyniesie około 85,6 mld euro, z tej sumy 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu UE. Szczegółowy podział funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce w układzie poszczególnych programów operacyjnych kształtuje się w następujący sposób:

- Program Infrastruktura i Środowisko – 27,9 mld euro,
- 16 programów regionalnych – 16,6 mld euro,
- Program Kapitał Ludzki – 9,7 mld euro,
- Program Innowacyjna Gospodarka – 8,3 mld euro,
- Program Rozwój Polski Wschodniej – 2,3 mld euro,
- Program Pomoc Techniczna - 0,5 mld euro,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej - 0,7 mld euro.

Pozostałe środki finansowe w ramach obu funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności zostaną przeznaczone na utworzenie krajowej rezerwy wykonania - 1,3 mld euro).

PROGRAM INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

W ramach programu realizuje się duże inwestycje infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia oraz szkolnictwa wyższego. Celem programu jest przede wszystkim poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Łączna wielkość środków

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wynosi 37,6 mld euro, z czego wkład unijny to 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro. Podział środków UE dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko pomiędzy poszczególne sektory przedstawia się następująco:

- transport – 19,4 mld euro,
- środowisko – 4,8 mld euro,
- energetyka – 1,7 mld euro
- szkolnictwo wyższe – 500,0 mln euro,
- kultura – 490,0 mln euro,
- zdrowie – 350,0 mln euro.

W ramach programu realizowanych jest 15 priorytetów w zakresie ochrony środowiska, tj. :

- I. Gospodarka wodno-ściekowa – 3.275,2 mln euro,
- II. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1.430,3 mln euro,
- III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro,
- IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro,
- V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro,
- VI. Drogową i lotniczą sieć TEN-T – 10.548,3 mln euro,
- VII. Transport przyjazny środowisku – 12.062,0 mln euro,
- VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe – 3.465,3 mln euro,
- IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna – 1.403,0 mln euro,
- X. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii – 1.693,2 mln euro ,
- XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe – 576,4 mln euro,
- XII. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia – 411,8 mln euro,
- XIII. Infrastruktura szkolnictwa wyższego – 588,2 mln euro,
- XIV. Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – 220,9 mln euro,
- XV. Pomoc techniczna - Fundusz Spójności – 462,9 mln euro,

Instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Instytucjami Pośredniczącymi) są:

- Ministerstwo Środowiska (priorytety I-V),
- Ministerstwo Infrastruktury (priorytety VI-VIII),
- Ministerstwo Gospodarki (priorytety IX-X),
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (priorytet XI),
- Ministerstwo Zdrowia (priorytet XII),
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (priorytet XIII).

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

16 PROGRAMÓW REGIONALNYCH

Każde z 16 polskich województw posiada własny regionalny program rozwoju (tzw. regionalny program operacyjny), w ramach którego o dotacje Unii Europejskiej mogą ubiegać się podmioty z danego województwa.

Regionalny Program Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2013 jest narzędziem realizacji postulatów Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia i Strategicznych Wytucznych Wspólnoty dla okresu 2007-2013. Stanowi on dokument strategiczny, określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania środków unijnych – tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w Województwie Zachodniopomorskim w latach 2007 – 2013. RPO WZ został oficjalnie zatwierdzony przez Komisję Europejską 11 października 2007 roku.

Celem głównym programu jest rozwój województwa zmierzający do zwiększenia konkurencyjności gospodarki, spójności przestrzennej, społecznej oraz wzrostu poziomu życia mieszkańców. Cel główny osiągany jest poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania,
2. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i spójności terytorialnej województwa,
3. Poprawa warunków życia poprzez zachowanie i ochronę środowiska naturalnego oraz zwiększenie bazy społecznej województwa.

RPO WZ określają ustanowione dla programu następujące osie priorytetowe:

- I. Gospodarka – Innowacje – Technologie,
- II. Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej,
- III. Rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- IV. Infrastruktura ochrony środowiska,
- V. Turystyka, kultura i rewitalizacja,
- VI. Rozwój funkcji metropolitalny
- VII. Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia
- VIII. Pomoc techniczna.

PROGRAM KAPITAŁ LUDZKI

Celem tego programu jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, poprawę stanu zdrowia osób pracujących, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. Program będzie służył przyspieszeniu rozwoju społeczno - gospodarczego Polski, wzrostowi zatrudnienia oraz zwiększeniu spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej z krajami Unii Europejskiej

W ramach PO KL przewiduje się możliwość realizacji projektów w dwóch głównych trybach: systemowym i konkursowym. W trybie systemowym projekty są realizowane przez beneficjentów imiennie wskazanych w Programie lub dodatkowych dokumentach stanowiących jego uszczegółowienie. Natomiast w trybie konkursowym projekty będą mogły realizować wszystkie podmioty m.in.: instytucje rynku, instytucje promocji i integracji społecznej, instytucje szkoleniowe, jednostki administracji rządowej

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

i samorządowej, przedsiębiorców, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, instytucje systemu oświaty. Jednostki składające wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki mają szansę otrzymać bezzwrotną pomoc finansową na realizację całego planowanego przedsięwzięcia.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 Priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym. W ramach komponentu centralnego (Priorytety I-V) wsparcie realizowane będzie głównie na rzecz zwiększenia efektywności struktur i systemów instytucjonalnych, natomiast środki komponentu regionalnego (Priorytety VI-IX), zostaną przeznaczone na wsparcie dla osób i poszczególnych grup społecznych. Realizacja Priorytetu X Pomoc techniczna pozwoli na sprawne wdrażanie i monitorowanie postępów realizacji Programu oraz promocję Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce.

PROGRAM INNOWACYJNA GOSPODARKA

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, zarządzany przez Ministra Rozwoju Regionalnego, ma doprowadzić do zwiększenia spójności interwencji w ramach zakresu odpowiedzialności ministrów właściwych do spraw gospodarki, nauki i informatyzacji. Dzięki temu powstanie możliwość dostosowania oferty sektora nauki do potrzeb przedsiębiorstw, co przyczyni się do zwiększenia transferu nowoczesnych rozwiązań do gospodarki. W efekcie uzyskanej synergii powstanie dodatkowy impuls pozwalający przyspieszyć tempo wzrostu gospodarczego oraz stworzyć stabilne podstawy długotrwałej konkurencyjności polskiej gospodarki.

Celem głównym Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa. Cele szczegółowe programu brzmią:

- zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw,
- wzrost konkurencyjności polskiej nauki,
- zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym,
- zwiększenie udziału innowacyjności produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym,
- tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy.

W ramach funkcjonowania Programu operacyjnego Innowacyjna Gospodarka określono następujące priorytety:

Priorytet 1 – Badania i rozwój nowoczesnych technologii,

Priorytet 2 – Infrastruktura strefy B+R,

Priorytet 3 – Kapitał dla innowacji,

Priorytet 4 – Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia,

Priorytet 5 – Dyfuzja innowacji,

Priorytet 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym,

Priorytet 7 – Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji,

Priorytet 8 – Społeczeństwo informacyjne – zwiększenie innowacyjności,

Priorytet 9 – Pomoc techniczna.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

PROGRAM EUROPEJSKIEJ WSPÓLPRACY TERYTORIALNEJ

W latach 2007-2013 przewiduje się realizację następujących programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej z udziałem Polski:

1. Współpraca transgraniczna:

- Polska (Województwo Zachodniopomorskie) - Niemcy (Meklemburgia/Pomorze Wschodnie-Brandenburgia),
- Polska (Województwo Lubuskie) - Niemcy (Brandenburgia),
- Polska (Województwo Lubuskie i Województwo Dolnośląskie) - Niemcy (Saksonia),
- Polska – Republika Czeska,
- Polska – Republika Słowacka,
- Polska – Litwa, Polska – Szwecja – Dania - Litwa - Niemcy (Południowy Bałtyk)

2. Współpraca transnarodowa:

- Region Morza Bałtyckiego - oprócz Polski w tym programie uczestniczą: Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Niemcy (wybrane regiony), Szwecja oraz 3 państwa spoza Unii Europejskiej: Białoruś (wybrane regiony), Norwegia i Rosja (wybrane regiony),
- Europa Środkowa- oprócz Polski w tym programie uczestniczą: Austria, Czechy, Niemcy (wybrane regiony), Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy (wybrane regiony), Ukraina (wybrane regiony).

3. Program współpracy międzyregionalnej obejmujący całe terytorium UE.

W latach 2007-2013 na rozwój współpracy terytorialnej z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych zostanie łącznie 7,75 mld euro. Polska alokacja na realizację programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej wyniesie 557,8 mln euro. Dodatkowo 173,3 mln euro zostanie przeznaczonych przez Polskę na współpracę transgraniczną z państwami nie należącymi do Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP).

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa zastąpią przedsięwzięcia realizowane w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III 2004-2006. Komponentom INTERREG-u III będą odpowiadały trzy typy programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej:

- programy współpracy transgranicznej zastąpią INTERREG III A,
- programy współpracy transnarodowej zastąpią INTERREG III B,
- programy współpracy międzyregionalnej (INTERREG IV C) zastąpią INTERREG III C.

8.5.3. Inne instrumenty finansowe wspomagające ochronę środowiska

FUNDUSZ LIFE+

Program wnosi wkład w realizację, rozwijanie i doskonalenie wspólnotowej polityki i prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska oraz we włączanie kwestii ochrony środowiska do innych polityk UE. W ramach programu wspierane jest opracowanie nowych rozwiązań dla problemów środowiska naturalnego, w obliczu których stoi UE,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

oraz podejmowanie wysiłków zmierzających do realizacji polityki Wspólnoty określonej w szóstym wspólnotowym programie działań w zakresie środowiska naturalnego.

Program LIFE+ zapewnia wsparcie finansowe w wysokości 50% kwalifikujących się kosztów projektu. W uzasadnionych przypadkach dla projektów z komponentu I „Przyroda i różnorodność biologiczna” dotyczących siedlisk lub gatunków priorytetowych, dofinansowanie może wynieść 75% kosztów projektu.

Nabór wniosków ogłaszany jest raz do roku przez Komisję Europejską, natomiast przyjmowanie wniosków odbywa się za pośrednictwem właściwych organów krajowych.

Do otrzymania dofinansowania z Programu LIFE + kwalifikują się następujące działania:

- działania operacyjne organizacji pozarządowych zaangażowanych w ochronę i poprawę jakości środowiska na poziomie europejskim oraz w tworzenie i wdrażanie ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska unii europejskiej,
- tworzenie i utrzymywanie sieci, baz danych i systemów komputerowych związanych bezpośrednio z wdrażaniem ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska UE, w szczególności gdy działania te poprawiają publiczny dostęp do informacji o środowisku,
- analizy, badania, modelowanie i tworzenie scenariuszy,
- monitorowanie stanu siedlisk i gatunków, w tym monitorowanie lasów,
- pomoc w budowaniu potencjału instytucjonalnego,
- szkolenia, warsztaty i spotkania, w tym szkolenia podmiotów uczestniczących w inicjatywach dotyczących zapobiegania pożarom lasów,
- platformy nawiązywania kontaktów zawodowych i wymiany najlepszych praktyk,
- działania informacyjne i komunikacyjne, w tym kampanie na rzecz zwiększania świadomości społecznej, a w szczególności kampanie zwiększające świadomość społeczną na temat pożarów lasów,
- demonstracja innowacyjnych podejść, technologii, metod i instrumentów dotyczących kierunków polityki
- specjalnie w odniesieniu do komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”:
 - a. zarządzanie gatunkami i obszarami oraz planowanie ochrony obszarów, w tym zwiększenie ekologicznej spójności sieci Natura 2000;
 - b. monitorowanie stanu ochrony, w szczególności ustalenie procedur i struktur monitorowania stanu ochrony;
 - c. rozwój i realizacja planów działania na rzecz ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych;
 - d. zwiększenie zasięgu sieci Natura 2000 na obszarach morskich;
 - e. nabywanie gruntów pod następującymi warunkami:
 - o nabycie to przyczyniłoby się do utrzymania lub przywrócenia integralności obszarów objętych siecią Natura 2000,
 - o nabycie gruntu jest jedynym lub najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia pożądanego skutku w zakresie ochrony przyrody,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- o nabywany grunt jest długookresowo przeznaczony na wykorzystanie w sposób zgodny z celami szczegółowymi komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”, oraz
- o dane państwo członkowskie zapewnia długookresowe wyłączone przeznaczenie takich gruntów na cele związane z ochroną przyrody.

INICJATYWA LEADER+

Inicjatywa LEADER+ stanowi kontynuację i rozwinięcie programu LEADER II z lat 1994-1999. Inicjatywa ta wspomaga wdrażanie nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich. Program jest finansowany przez Sekcję Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. LEADER+ jest inicjatywą wspólnotową, czyli programem bezzwrotnej pomocy Unii Europejskiej dla współpracujących ze sobą lokalnych partnerów. Władze lokalne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy otrzymują pomoc w związku ze zgłaszanymi przez nie projektami rozwoju na obszarach wiejskich.

Cechą inicjatywy wspólnotowej jest to, że ma ona charakter eksperymentalny z punktu widzenia polityk wspólnotowych. Oznacza to, że w wyniku realizacji inicjatywy wspólnotowej w różnych miejscach i uwarunkowaniach pojawiają się nowatorskie metody, sposoby rozwiązywania problemów i to one właśnie mogą w przyszłości wpływać na politykę, jaką prowadzi Unia Europejska w danej dziedzinie.

Fundusze z programu LEADER+ mogą być przeznaczane na trzy cele:

- wspomaganie nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich,
- wsparcie dla międzyregionalnych i międzynarodowych projektów współpracy,
- tworzenie sieci obszarów wiejskich UE - zarówno objętych pomocą LEADER+ jak i nie korzystających z tej pomocy.

Z inicjatywy LEADER+ mogą korzystać wszystkie tereny wiejskie Unii Europejskiej. Beneficjentami pomocy są przede wszystkim „Lokalne Grupy Działania”, czyli związki partnerów publicznych i prywatnych wspólnie podejmujących innowacyjne działania związane z rozwojem obszaru wiejskiego. Aby skorzystać ze środków LEADER+, lokalna grupa działania, sformalizowane ciało odpowiedzialne za realizację konkretnego projektu, winna przedłożyć strategię dotyczącą jednego z tematów :

- Wykorzystanie nowych sposobów i nowych technologii, aby produkty i usługi stały się bardziej konkurencyjne,
- Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich; ten temat jest skoncentrowany na innowacjach związanych z dostępem do usług,
- Promocja lokalnych produktów, w szczególności wspieranie wspólnych działań; poprawa dostępu do rynku dla małych podmiotów produkcyjnych,
- Waloryzacja zasobów naturalnych i kulturalnych,
- Tworzenie i przyciąganie nowych podmiotów lokalnych i przedsiębiorstw,
- Projekty dla młodzieży lub kobiet.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

INICJATYWA JASPERS

Inicjatywa JASPERS dotyczy wsparcia dużych projektów od 25mln euro w sektorze środowiska oraz od 50mln w sektorze transportu i innych sektorach, które kwalifikują się do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności. Wsparcie nie ma charakteru finansowego, ale doradczy. Przedmiotem wsparcia JASPERS jest pomoc techniczna w przygotowaniu dużych projektów inwestycyjnych w zakresie:

- weryfikacji przygotowanej dokumentacji (studium wykonalności, sposób wyliczenia poziomu dofinansowania, dokumentacja środowiskowa),
- analizy wybranych kwestii problemowych,
- doradztwa i wsparcia w rozwiązaniu kwestii istotnych dla przygotowania projektu (np. pomoc publiczna),
- wsparcia o charakterze horyzontalnym związanym z przygotowaniem dużych projektów (wytyczne dla projektów generujących dochód, programy pomocy publicznej),
- polepszenia jakości wniosków o dofinansowanie zatwierdzanych przez Komisję Europejską,
- wsparcia przy określaniu warunków dla konsultantów przygotowujących dokumentację (Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia),
- wsparcia na etapie koncepcyjnym przygotowania projektów (analiza optymalnych rozwiązań instytucjonalnych, niezależna ocena przy wyborze wariantu realizacji, weryfikacja przyjętych założeń,
- identyfikacja pominiętych lub niedostatecznie uwzględnionych elementów krytycznych, weryfikacja na wczesnym etapie kwalifikowalności).

PROGRAM INTERACT II

INTERACT II jest programem wsparcia technicznego, który ma na celu ulepszenie zarządzania i wdrażania programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Budżet tego programu na lata 2007-2013 wynosi 34 033 512 euro, w tym wkład Polski - 449 376 euro. Misją INTERACT II jest wspieranie Europejskiej Współpracy Terytorialnej, współfinansowanej przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w okresie programowania 2007 – 2013 w zapewnianiu usług dla grup docelowych. Usługi te mają na celu:

- zabezpieczanie i zwiększanie wydajności i efektywności programów i projektów Współpracy Terytorialnej, odnoszących się do konkretnych obszarów geograficznych lub dziedzin tematycznych,
- dążenie do poprawy jakości i know-how w wymianie transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej w Państwach Członkowskich UE i krajach stowarzyszonych Norwegii i Szwajcarii.

W programie uczestniczą wszystkie państwa Wspólnoty zaangażowane w zarządzanie i wdrażanie programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w tym nowe

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

kraje członkowskie: Rumunia i Bułgaria oraz państwa sąsiadujące z UE, w tym Norwegia i Szwajcaria. Program INTERACT II składa się z dwóch priorytetów:

Priorytet 1: Rozwój i dostarczanie usług

Priorytet ten dotyczy generowania treści, dostarczania i rozpowszechniania usług i produktów w oparciu o najlepsze praktyki i zwiększoną wiedzę oraz w oparciu o doświadczenia podmiotów, uczestniczących we współpracy terytorialnej.

W ramach tego priorytetu realizowane będą działania skoncentrowane w następujących kategoriach interwencji:

- a) zasoby informacji, które koncentrować się będą na dwóch celach operacyjnych:
 - baza wiedzy, czyli utworzenie i prowadzenie należytej, wszechstronnej i powszechnie dostępnej bazy wiedzy dla współpracy terytorialnej i powiązanych z nią spraw,
 - narzędzia, czyli zapewnienie przyjaznych dla użytkownika poradników i zestawów materiałów, jak również przykładów skutecznych procedur dla realizowania współpracy terytorialnej,
- b) współpraca, która zawiera następujące cele operacyjne:
 - koordynacja sieci, czyli utworzenie, zarządzanie i animowanie sieci grup docelowych/podmiotów wnoszących wkład w Program INTERACT oraz intensyfikowanie powiązań sieciowych z zewnętrznymi partnerami i instytucjami zaangażowanymi lub zainteresowanymi Europejską Współpracą Terytorialną,
 - wymiana i transfer, czyli zwiększenie fizycznej wymiany, wzajemnej edukacji i transferu know-how pomiędzy instytucjami, organami i osobami bezpośrednio zaangażowanymi w realizowanie programów i projektów współpracy terytorialnej w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna i Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej,
- c) rozpowszechnianie i promocja, czyli zapewnienie szerokiego rozpowszechniania produktów i usług INTERACT pomiędzy grupami docelowymi oraz rozpowszechnianie osiągnięć programu wśród wszystkich zainteresowanych podmiotów,
- d) zarządzanie jakością, czyli utworzenie i egzekwowanie rygorystycznego zarządzania jakością, zapewniającego spójność, przydatność i wykonalność wszelkiego rodzaju produktów i usług zapewnianych w ramach INTERACT II, jak również przepływów komunikacji, węzłów kompetencji i umożliwianie procesów.

Priorytet 2: Pomoc Techniczna

Zgodnie z artykułem 46 rozporządzenia WE 1083/06 pomoc techniczna powinna dotyczyć działań z zakresu: przygotowania, zarządzania, oceny, informacji i kontroli działalności programów operacyjnych oraz zawierać działania, które mają na celu zwiększenie zdolności administracyjnych do wdrażania funduszy. Dostępny budżet jest ograniczony do 6% całkowitej kwoty alokowanej w ramach EFRR.

W ramach tego priorytetu realizowane będą następujące kategorie działań:

- działania zarządzające,
- działania monitorujące i oceniające,
- działania informacyjne,
- audyt.

8.6. Bank Ochrony Środowiska

Bank ochrony Środowiska udziela kredytów ze środków własnych oraz środków NFOŚiGW i WFOŚiGW z przeznaczeniem na inwestycje służące likwidacji degradacji i ochronę środowiska. Na bazie wieloletniego doświadczenia Bank realizuje zadania związane z jego proekologiczną misją, współpracuje z organizacjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska, tj. Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundacją Polska Wieś 2000 im. M. Rataja, Europejskim Funduszem Rozwoju Wsi Polskiej oraz innymi funduszami pomocowymi.

Bank udziela na cele proekologiczne następujących instrumentów:

1) Kredyty z dopłatami NFOŚiGW

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uruchomił nowy instrument ekonomiczny jakim są dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

2) Kredyty na urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska

Przedmiotami mogącymi ubiegać się o kredyt są wszyscy kredytobiorcy chcący zakupić bądź zamontować urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska. Maksymalna kwota udzielanego kredytu to do 100% kosztów zakupu i kosztów montażu. Przedmiotem kredytowania jest zakup, zakup i montaż lub montaż urządzeń i wyrobów służących ochronie środowiska, np.: przydomowych oczyszczalni ścieków, kolektorów słonecznych, pomp ciepła, grzejników konwekcyjnych, kotłów gazowych, olejowych lub zasilanych energią elektryczną, zaworów termostatycznych, materiałów do ocieplania budynków, okien termoizolacyjnych, rolet zewnętrznych i okiennic, drzwi zewnętrznych charakteryzujących się niskim współczynnikiem przenikania ciepła.

Okres kredytowania wynosi 5 lat, natomiast oprocentowanie jest zmienne, ustalane na podstawie Zarządu BOŚ S.A. W przypadku zawarcia umowy pomiędzy bankiem, a sprzedawcą bądź producentem urządzeń, kredyty udzielane na zakupy tych urządzeń mogą być oprocentowane od 1% w skali roku.

3) Kredyty agroturystyczne

Kredyty agroturystyczne udzielane są ze środków Fundacji "Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund". Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o tego typu kredyt to rolnicy i członkowie ich rodzin, inne osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą, spółki handlowe (o których mowa w art. 1 § 2 ustawy z 15 września 2000r. Kodeks spółek handlowych), inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, lecz posiadające zdolność prawną oraz gminy wiejskie i miejsko-wiejskie oraz związki komunalne tych gmin.

Przedmiotem kredytowania są nakłady inwestycyjne związane z uruchomieniem nowych lub rozwojem istniejących przedsięwzięć gospodarczych w zakresie agroturystyki na wsi lub w miastach do 20 tys. mieszkańców, w zakresie:

- bazy noclegowej,
- bazy gastronomicznej,
- bazy rekreacyjno-sportowej i kulturowej,

- zakupu niezbędnego, pierwszego wyposażenia inwestycyjnego budowanych obiektów agroturystycznych.

4) Kredyty termomodernizacyjne i remontowe

Kredyty termomodernizacyjne i remontowe udzielane zgodnie z ustawą o wspieraniu termomodernizacji i remontów z dnia 21 listopada 2008 r. (Dz. U. Nr 223, poz. 1459 z dnia 18 grudnia 2008 r.), związane z możliwością uzyskania premii termomodernizacyjnej, remontowej i kompensacyjnej.

Przedmiotem kredytowania są:

- 1) Przedsięwzięcia termomodernizacyjne, tj. przedsięwzięcia, których przedmiotem jest ulepszenie prowadzące do zmniejszenia zapotrzebowania na energię zużywaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej w budynkach, ulepszenie powodujące zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych i lokalnych źródłach ciepła, wykonanie przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła w związku z likwidacją źródła lokalnego, całkowita lub częściowa zamiana źródła energii na odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji.
- 2) Przedsięwzięcia remontowe, tj. przedsięwzięcia związane z termomodernizacją, których przedmiotem jest: remont, wymiana okien lub remont balkonów przebudowa, w wyniku której następuje ulepszenie budynku, wyposażenie w instalacje i urządzenia wymagane dla budynków mieszkalnych oddawanych do użytkowania.
- 3) Remonty budynków jednorodzinnych – jedynie przy ubieganiu się o premię kompensacyjną.

5) Kredyty w formule „trzeciej strony”

Kredyty udziela się firmom, które realizują inwestycje w formule "Trzeciej strony". Inwestycje te są przedsięwzięciami proekologicznymi, których celem jest uzyskanie oszczędności energii elektrycznej, energii cieplnej, zużycia wody lub z tytułu zmniejszenia opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska służące składowaniu lub zagospodarowywaniu odpadów, oczyszczaniu ścieków lub uzdatnianiu wody, których efekty ekologiczne w wyrazie finansowym, zapewniają spłatę kredytu. Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt to przedsiębiorcy, wprowadzający nową technologię w obiektach Zamawiającego, w celu uzyskania zysków z oszczędności lub opłat, o których mowa wyżej.

6) Kredyty na zaopatrzenie wsi w wodę

Kredyty na zbiorowe zaopatrzenie w wodę wsi i miast do 20 tys. mieszkańców ze środków Fundacji "Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund"

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt to jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego oraz ich związki i porozumienia, spółki handlowe (o których mowa w art. 1 § 2 ustawy z 15 września 2000r. Kodeks spółek handlowych) oraz inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, nie posiadające osobowości prawnej, lecz posiadające zdolność prawną.

Przedmiotem kredytowania mogą być inwestycje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę, zlokalizowane na terenach wiejskich, rozumianych jako

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

tereny rolne, leśne i inne otwarte osiedla wiejskie i małe miasta do 20 tys. mieszkańców, związane z:

- budową lub przebudową sieci wodociągowej,
- budową lub przebudową stacji wodociągowych.

7) Kredyty we współpracy z WFOŚiGW

Kredyty realizowane są we współpracy Wojewódzkim Funduszem ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Oddział w Szczecinie oraz w Koszalinie.

Przedmiot kredytowania – inwestycje energooszczędne

- Zadania inwestycyjne polegające na modernizacji i budowie systemów grzewczych, tj.:
 - przebudowie kotłowni opalanych paliwem stałym (węgiel, koks, miat węglowy) na gazowe, olejowe lub zasilane energią elektryczną, przynoszące wymierny efekt ekonomiczny i ekologiczny w postaci zmniejszenia zużycia energii,
 - budowie i modernizacji systemów grzewczych, obejmujących zakup i montaż kotłów gazowych, olejowych i węglowych niskoemisyjnych, posiadających certyfikat energetyczno-emisyjny wydany przez akredytowane laboratorium.
- Zadania inwestycyjne polegające na zakupie i montażu systemów z wykorzystaniem rekuperatorów (mechanicznej wentylacji z odzyskiem ciepła).

Z kredytu finansowane mogą być następujące zakupy wraz z montażem:

- energooszczędnych kotłów opalanych gazem, olejem opałowym lub zasilanych energią elektryczną, wraz z oprzyrządowaniem i systemem sterowania,
- źródeł ciepła opartych o kotły charakteryzujące się wysoką sprawnością, np. kotły kondensacyjne,
- w przypadku kotłów węglowych możliwe kredytowanie zakupu kotła niskoemisyjnego, posiadającego certyfikat energetyczno-emisyjny wydany przez akredytowane laboratorium,
- palników gazowych, olejowych jako składowe instalacji grzewczych,
- zaworów termostatycznych na grzejnikach c.o. (samoczynnie regulujących temperaturę),
- grzejników konwekcyjnych,
- systemów z wykorzystaniem rekuperatorów (mechanicznej wentylacji z odzyskiem ciepła),
- zbiorników na gaz lub olej opałowych,
- wkładów kominowych,
- wymienników ciepła,
- elementów sieci oraz przyłączy gazowych,
- innych elementów składowych instalacji.

8) Kredyty z 5 linii KfW na długoterminowe inwestycje

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt KfW5 to małe i średnie prywatne przedsiębiorstwa, które nie korzystały do tej pory z finansowania w ramach programu SME Finance Facility (KfW2 i KfW4): zatrudniające do 250 pracowników, o rocznych obrotach do 40 mln EUR lub sumie bilansowej do 27 mln EUR, spełniające warunek

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

niezależności UE (nie więcej niż 25% udziałów należy do firmy nie będącej MSP zgodnie z definicją Unii Europejskiej). Przedmiotem kredytowania są odnawialne źródła energii, termomodernizacja obiektów usługowych i przemysłowych, unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest oraz pozostałe projekty inwestycyjne o charakterze proekologicznym.

9. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Niniejszy Program stworzono w oparciu o kluczowe dokumenty dotyczące ochrony środowiska, tj.

- „Politykę ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- „Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015”,
- „Strategię rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Biały Bór na lata 2007-2015”,
- „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Szczecineckiego”.

9.1. Koncepcja systemu zarządzania Programem ochrony środowiska

Warunkiem realizacji Programu ochrony środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym programem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do gminnego Programu ochrony środowiska jednostką, na której będą spoczywały główne zadania zarządzania tym programem będzie Urząd Miejski w Białym Borze. Jednak całościowe zarządzanie środowiskiem w gminie będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego jest jeszcze szczebel wojewódzki i powiatowy, obejmują one działania podejmowane w skali województwa i powiatu, a także szczebel jednostek organizacyjnych, obejmujący działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Na każdą z tych jednostek nałożone są różne (czasami zbieżne) obowiązki.

Na trochę innych zasadach odbywa się zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć od jakiegoś czasu uwzględniają one także głos opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację stosowanych technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za egzekwowanie prawa, mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska poprzez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Instrumenty służące do zarządzania programem ochrony środowiska wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. Prawo ochrony środowiska, o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

9.1.1. Instrumenty prawne

Program realizowany będzie w oparciu o polskie prawo kompatybilne z przepisami UE. Realizacja Programu odbywać się będzie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w oparciu o kompetencje organów zarządzających środowiskiem. Składają się na nie w szczególności:

- decyzje reglamentacyjne - pozwolenia: na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emitowanie hałasu do środowiska, emitowanie pól elektromagnetycznych, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- zezwolenie na gospodarowanie odpadami,
- pozwolenia wodno-prawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,
- zezwolenia - koncesje wydane na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- uzgadnianie w zakresie przestrzegania standardów ekologicznych decyzji o warunkach zabudowy oraz o pozwoleniu na budowę, rozbiórkę obiektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- cofnięcie lub ograniczenie zezwolenia lub pozwolenia na korzystanie ze środowiska,
- decyzje naprawcze dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- programy dostosowawcze dotyczące przywracania standardów jakości środowiska do stanu właściwego,
- decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu,
- decyzje o zakazie produkcji, importu, wprowadzania do obrotu,
- kontrole przestrzegania prawa ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z decyzji.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Szczególnym instrumentem prawnym jest monitoring, czyli pomiar stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska oraz w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych, czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

Wymienione instrumenty prawne będą stosowane przez: Wojewodę Zachodniopomorskiego, Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Starostę Szczecineckiego, Burmistrza Gminy Biały Bór, Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie, zgodnie z kompetencjami wymienionych organów.

Bardzo istotne są przepisy prawa miejscowego ustalone w szczególności:

- przez Wojewodę Zachodniopomorskiego, dotyczące ochrony cennych obiektów przyrodniczych,
- Rady Miejskiej, dotyczące miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zasad utrzymania czystości i porządku w gminach, zasad zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, ochronę niektórych obiektów cennych przyrodniczo ustalonych przez radę gminy.

Na każdym stopniu samorządu terytorialnego funkcjonować będą programy ochrony środowiska, będące politykami ekologicznymi: Województwa Zachodniopomorskiego, Powiatu Szczecineckiego oraz Gminy Biały Bór. Będą one kompatybilne z polityką ekologiczną państwa. Programom tym będą towarzyszyć plany gospodarki odpadami. Wówczas, kiedy będą przekraczane standardy jakości środowiska, tworzone będą programy naprawcze (programy ochrony powietrza, ochrony środowiska przed hałasem, program działań mających na celu ograniczenie odpływu związków azotu ze źródeł rolniczych).

Wymienione instrumenty prawne pomogą w terminowej realizacji Programu ochrony środowiska pod warunkiem, iż wszystkie ww. organy ochrony środowiska i podmioty korzystające ze środowiska będą wywiązywać się ze swoich zadań.

9.1.2. Instrumenty finansowe

Do zarządzania Programem konieczne są instrumenty finansowe, do których zaliczamy:

- opłaty za korzystanie ze środowiska (za wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wód, za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, składowanie odpadów, wycięcie drzew i krzewów), realizowane zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- opłaty podwyższone - płacone wówczas, kiedy podmioty funkcjonują bez stosownych pozwoleń ekologicznych,
- administracyjne kary pieniężne wymierzone za niedopełnianie standardów określonych decyzjami administracyjnymi,
- opłaty koncesyjne, za eksploatację kopalni,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska.

9.1.3. Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne wspomagają realizację programu ochrony środowiska. Wiążą się one głównie z realizacją zasady współdziałania, której służą uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne. Instrumenty społeczne są to narzędzia służące usprawnieniu współpracy i budowania partnerstwa, tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów a narzędziami są przede wszystkim działania edukacyjne, druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem, gdzie podstawą jest komunikacja społeczna: systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne).

Edukacja ekologiczna jest istotnym elementem instrumentów społecznych. Są to różnorodne działania zmierzające do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków. Podstawą prowadzenia prawidłowych działań edukacyjnych jest rzetelne i ciągłe przekazywanie wiedzy na tematy związane z ochroną środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych inwestycji.

Ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy lokalnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Powinny to być relacje partnerskie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć. I tak pozarządowe organizacje ekologiczne mogą zajmować się zarówno działaniami planistycznymi (np. przygotowywać plany ochrony rezerwatów i parków narodowych, opracowywać operaty ochrony przyrody dla nadleśnictw), prowadzić konstruktywne (i jak najbardziej fachowe) programy ochrony różnych gatunków czy typów siedlisk, realizować prośrodowiskowe inwestycje (np. związane z alternatywnymi źródłami energii) itp. Tradycyjną rolą organizacji jest też prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska i monitoringu.

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęta swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni (np. mieszkańców przez tereny których posesji będzie przebiegać wodociąg). Nie może dojść do sytuacji, że o planowanych zamierzeniach mieszkańcy dowiedzą się z „innych” źródeł np. z prasy. W takim przypadku wielokrotnie zajmą oni postawę negatywną w stosunku do planowanej inwestycji. Jak uczy doświadczenie wydłuża to lub nawet czasami uniemożliwia realizację planowanych celów.

Należy jednak pamiętać, że głównym celem prowadzonej edukacji ekologicznej będzie zmiana postaw (nawyków) społeczeństwa w odniesieniu do poszczególnych dziedzin życia tak, aby były one zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Z uwagi na specyfikę tego zagadnienia trzeba mieć świadomość, że będzie to proces wieloletni co nie oznacza, że nie należy go prowadzić.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Działania edukacyjne powinny być realizowane w różnych dziedzinach, różnych formach oraz na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni, a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji.

W szczególności szkolenia ekologiczne powinny być organizowane dla:

- pracowników administracji,
- samorządów mieszkańców,
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli,
- dziennikarzy,
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

W celu realizacji zadań związanych z prowadzeniem działań edukacyjnych, na terenie Gminy Biały Bór planuje się budowę Centrum Edukacji Ekologicznej. Realizowane w ramach projektu Centrum Edukacji Ekologicznej w Białym Borze, będzie znajdowało się w kompleksie szkolnym w skład którego wchodzi budynek dydaktyczny, internat, hala widowiskowo – sportowa z siłownią, sala gimnastyczna, kompleks boisk sportowo – rekreacyjnych pn. „Moje boisko – Orlika 2012”, kompleks sportowy: skocznia do skoku wzwyż, skoku w dal, bieżnia oraz zielona sala gimnastyczna. Nowopowstałe Centrum służyć będzie dzieciom i młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i przedszkoli z terenu gminy (łącznie 691 osób), szkół średnich zlokalizowanych w Białym Borze tj. I Liceum Ogólnokształcącego z ukraińskim językiem nauczania (52 osoby) oraz Zespołu Szkół im. Oskara Langego w Białym Borze (336 osób), a w szczególności uczniowie Technikum Ochrony Środowiska. Centrum będzie służyło nie tylko uczniom pobierającym naukę w gminie. W wiacie edukacyjnej i na ścieżce edukacyjno – ekologicznej prowadzone będą aktywne formy edukacji ekologiczno – przyrodniczej w terenie, w których będą mogły uczestniczyć dzieci i młodzież z terenu powiatu szczecińskiego oraz województwa zachodniopomorskiego i pomorskiego.

W ramach realizacji powyższego projektu powstanie wiatka edukacyjno – ekologiczna z tablicami edukacyjnymi, wyposażona w stoły, ławki i tablice edukacyjne, które będą dotyczyć ochrony środowiska. Planowane jest prowadzenie zielonych lekcji dla uczniów szkół i przedszkoli z zakresu ochrony przyrody i zdrowego trybu życia oraz spotkania z leśnikami i myśliwymi. Zajęcia będą odbywały się w okresie wiosenno - jesiennym, w roku szkolnym z wiaty będą korzystali uczniowie przedszkoli i szkół z terenu województwa zachodniopomorskiego i pomorskiego. W okresie letnich wakacji wiatka będzie udostępniona dla grup kolonijnych. Planuje się, że na terenie ścieżki edukacyjnej i wiaty w roku szkolnym 2010/2011 odbędzie się około 50 „zielonych lekcji” dla 600 uczestników, program edukacyjny będzie kontynuowany w latach kolejnych. Wokół wiaty powstanie ścieżka edukacyjno – ekologiczna obsadzona rodzimymi gatunkami drzew i krzewów wraz z tabliczkami informacyjnymi. Na terenie ścieżki zostaną ustawione lampy solarne i kosze na śmieci oraz pojemniki na selektywną zbiórkę odpadów.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Projektowane Centrum umożliwi stworzenie warunków do kształtowania nawyków i zachowań proekologicznych w życiu codziennym dzieci i młodzieży oraz poznanie praw i współzależności rządzących przyrodą, a także zachodzących pomiędzy przyrodą, a człowiekiem.

9.1.4. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne, np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem jest strategia rozwoju gminy jako dokument wytyczający główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego i społecznego. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp.

W programach ochrony środowiska uwzględniono z jednej strony kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej wytyczone pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska.

Ochrona środowiska na terenie gminy wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki jak i codziennego życia jego mieszkańców.

9.1.5. Uwarunkowania unijne

Przystąpienie Polski do członkostwa w Unii Europejskiej narzuca na władze samorządowe obowiązek dostosowania się do norm przez nią przyjętych, także w zakresie ochrony środowiska. Obecnie całe ustawodawstwo polskie jest zgodne z unijnym i zorientowane głównie na ochronę poszczególnych komponentów środowiska oraz regulację procesów technologicznych i produktów w celu ochrony zdrowia człowieka i środowiska. Niezbędnym i niezwykle istotnym czynnikiem w procesie integracji europejskiej jest uwypuklenie roli planowania i zarządzania środowiskowego. VI Program działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010 podkreśla, że realizacja zrównoważonego rozwoju ma nastąpić poprzez poprawę środowiska i jakości życia obywateli krajów należących do Unii Europejskiej.

Problemem szczególnej wagi jest spełnienie standardów ekologicznych Unii Europejskiej. Oznacza to konieczność dostosowania aktualnego stanu środowiska gminy do wymagań, szczególnie w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki wodno – ściekowej, ochrony gleb, powierzchni ziemi i przyrody. Kwestie te zostały uwzględnione w Programie, w którym zapisano konkretne cele do osiągnięcia, mogące w znaczący sposób oddziaływać na poprawę środowiska gminy.

Wdrażanie unijnych wymagań w zakresie ochrony środowiska, to znaczące koszty związane z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych. Podstawowe źródła finansowania zostały omówione powyżej. Należy pamiętać, że fundamentem polityki

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

ekologicznej UE jest zasada „zanieczyszczający płaci”. Oparcie ochrony środowiska na tej zasadzie oraz ujednoczenie zasad finansowania inwestycji proekologicznych oznacza, że realizacja polityki ekologicznej w państwach członkowskich UE nie powinna się opierać na subwencjach. Pomoc państwa została dopuszczona tylko wyjątkowo, kiedy szybkie wdrożenie restrykcyjnych przepisów ochrony środowiska lub wysokich opłat może spowodować poważne zaburzenia gospodarcze i ewentualne koszty społeczne. Dlatego też przy rozważaniu strategii finansowania inwestycji ekologicznych w szerszym niż do tej pory stopniu, należy uwzględnić konieczność sfinansowania kosztów przez przyszłych użytkowników (specyfiką finansowania inwestycji ekologicznych w Polsce jest to, że obciążenia korzystającego ze środowiska są od wielu lat minimalne). Należy także pamiętać, iż z roku na rok spada emisja substancji do środowiska, wielkość opłat za korzystanie ze środowiska i udział funduszy w finansowaniu inwestycji ekologicznych także spada z roku na rok.

Podstawowe korzyści, jakie odniesie Polska we wdrażaniu unijnych wymagań to: poprawa międzynarodowego wizerunku Polski, ważna zwłaszcza dla samorządów. Przełoży się to na zainteresowanie inwestorów naszymi terenami, poprawę infrastruktury wodno-ściekowej, zapewnienie usług w zakresie gospodarowania odpadami, poprawę jakości powietrza, wykorzystanie środków unijnych to poprawa sytuacji ekonomicznej mieszkańców, wyrażająca się zmniejszeniem kosztów uzdatniania wody i wymiany infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, zmniejszeniem kosztów produkcji w rolnictwie (obniżenie kosztów odkwaszania gleb), uzyskaniem lepszych plonów o lepszej jakości, zwiększeniem atrakcyjności turystycznej terenów, nowymi miejscami pracy.

Realizacja programu ochrony środowiska w Gminie Biały Bór będzie wymagała dużego wysiłku wszystkich jego realizatorów, ale przyniesie znaczące korzyści dla wszystkich mieszkańców.

10. WDROŻENIE I MONITORING PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

10.1. Struktura organizacyjna zarządzania Programem

Nadzór nad realizacją Programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017 jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument realizacji prawa miejscowego, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych.

Gmina jest jednostką samorządu terytorialnego, która coraz bardziej zyskuje na znaczeniu jako organ kreujący politykę ochrony środowiska na własnym obszarze. Władze samorządowe stają się świadome faktu, iż będąc kluczową stroną w działaniach dotyczących ochrony środowiska, mogą wpływać na jakość środowiska terenów przez siebie administrowanych.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Podczas wdrażania Programu ochrony środowiska gmina może odgrywać następujące role:

- regulacyjną: wszelkie decyzje (uchwały, np. dotyczące odpadów komunalnych, planowanie przestrzenne),
- koordynacyjną: edukacja ekologiczna, wymiana informacji między grupami zadaniowymi,
- stymulacyjną: np. stymulowanie rolników do rozwoju gospodarstw agroturystycznych i specjalistycznych,
- wspomagającą: wprowadzanie udogodnień np. dla przemysłu rolno-spożywczego (obniżenie podatku od nieruchomości),
- wykonawczą: wykonywanie zadań legislacyjnych (wynikających z ustawodawstwa),
- kontrolną: (np. kontrola gospodarki ściekowej w gminie).

Jednak realizacja szeregu zadań wymaga także udziału administracji rządowej i samorządowej, tj. szczebla wojewódzkiego oraz powiatowego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW w Szczecinie).

Ponadto Burmistrz Białego Boru współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (Inspekcja Sanitarna, WIOŚ w Szczecinie, WSSE w Szczecinie i Powiatowa SSE w Szczecinku), prowadzą monitoring wód (RZGW).

Realizacja Programu wymaga także udziału przedsiębiorców, zakładów usługowych, podmiotów gospodarczych oraz szerokiego wsparcia społecznego, w tym pozarządowych organizacji ekologicznych.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 Prawa ochrony środowiska, Burmistrz Białego Boru jest odpowiedzialny za opracowanie raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Raport z realizacji ww. dokumentu przygotowuje się raz na dwa lata i zostaje on przedstawiony Radzie Miejskiej w Białym Borze. Zgodnie z Ustawą Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) pierwszy raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Białe Bórze na lata 2010 -2013 z perspektywą do roku 2017 winien być przygotowany do 30 czerwca 2012 roku, natomiast kolejny sporządzony zostanie w 2014 roku.

Program ochrony środowiska powinien zostać rozpowszechniony wśród społeczeństwa gminy poprzez jego publikację i umieszczenie na stronie internetowej Gminy Białe Bórze. Jednym z ważnych elementów procesu wdrożenia programu jest jego monitorowanie polegające na ciągłym systemie obserwacji i kontroli realizacji zadań Programu.

10.2. Monitorowanie Programu ochrony środowiska

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w gminie. Oznacza to konieczność monitorowania zmian zachodzących w gminie, poprzez regularne ocenianie stopnia jego realizacji w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem.

Ostatnim elementem tej analizy jest ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności. Cykliczność oceny zakłada okres dwóch lat. Niezależnie od tego, monitorowanie Programu odbywać się będzie poprzez roczną ocenę wykonania założonego na wskazane działania budżetu. Należy przyjąć, że aktualizacja polityki długookresowej odbywać się będzie co cztery lata.

Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- monitoring środowiska - system kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie, których tworzona jest nowa polityka. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiary poziomów emisji i imisji, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych są wykonywane w ramach działalności np. WIOŚ, RZGW, IMGW, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych, użytków ekologicznych) znany jest instytucjom takim, jak np. Urzędy Gmin, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych itp.
- monitoring programu - najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań, które powinno się odbywać np. co roku, na podstawie zestawienia planu działań przewidzianych do realizacji z postępem ich wdrożenia. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, pieniędzy, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych.
- monitoring odczuć społecznych - jest on sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów Programu, między innymi przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do powiatowych władz środowiskowych.

Harmonogram monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017 przedstawiono w tabeli 44.

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Tabela 44.

Monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biały Bór

Monitoring	2011	2012	2013	2014	ltd.
Monitoring stanu środowiska					
Mierniki efektywności Programu					
Ocena realizacji listy przedsięwzięć					
Raporty z realizacji Programu					
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska					

Obszar zaznaczony określa czas realizacji monitoringu

10.2.1. Mierniki realizacji Programu

Podstawą dobrego systemu oceny realizacji programu jest odpowiedni system sprawozdawczości oparty na miernikach (wskaźnikach) ekonomicznych, stanu środowiska i zmianach presji na środowisko, a także na wskaźniku świadomości społecznej.

Proponuje się następujące wskaźniki (mierniki):

- **mierniki ekonomiczne** - związane są z procesem finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne. Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie. Grupa mierników ekonomicznych będzie dostępna w instytucjach finansujących lub wspomagających finansowanie inwestycji związanych z ochroną środowiska. Konieczne będzie także śledzenie cen usług na rynku inwestycji oraz przegląd kosztów eksploatacji urządzeń ochrony środowiska,
- **mierniki ekologiczne** – są to mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji. Mierniki ekologiczne są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach systemów kontroli i monitoringu. Pomiary poziomów emisji i imisji są wykonywane w ramach działalności WIOŚ, IMGW, RZGW. Przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych) znany jest instytucjom takim jak RDLP, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Dyrekcje Parków Krajobrazowych, organy wykonawcze gmin. Istotnym elementem jest monitoring zagospodarowania terenów przemysłowych, dla którego niezbędne będzie utworzenie katastru tych terenów oraz zestawu norm oceny terenów zanieczyszczonych i przemysłowych. Miernikami mogą być: jakość wód powierzchniowych i podziemnych, długość sieci kanalizacyjnej, wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych, wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych, wielkość lesistości powierzchni lasów na 1 mieszkańca, powierzchnia terenów objętych

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**

ochroną prawną, powierzchnia terenów zdegradowanych, nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska,

- **mierniki społeczne (świadomości społecznej)** - są wielkościami wolnozmiennymi. Są wynikiem badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów programu przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do wojewody. Mierniki społeczne to: udział społeczeństwa w działaniach związanych z ochroną środowiska, stopień uspołecznienia procesów decyzyjnych (ilość i rodzaje interwencji społecznej), ilość i zróżnicowanie sposobów informacji i edukacji środowiskowej (akcje, kampanie, udział mediów lokalnych, zaangażowanie różnych grup społeczności) oraz ilość działań prawnych (procesów) odszkodowawczych związanych ze zniszczeniami środowiska.

Decyzja o przyjęciu liczby i rodzajach wskaźników jest decyzją ustalającą określony system oceny przyjętej polityki ochrony środowiska w gminie. Oprócz ich doboru konieczne jest ustalenie sposobu ich agregacji, a następnie interpretacji.

Propozycje wskaźników obrazujących efektywność wykorzystanych zasobów naturalnych gminy oraz tendencje zmian w nawiązaniu do kryteriów zrównoważonego rozwoju przedstawiono w poniższej tabeli 45.

Tabela 45.

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju gminy

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Rok			
			2011	2012	2013	2014
1.	Ilość mieszkańców gminy	szt.				
2.	Ilość instalacji wytwarzających energię ciepłą ze źródeł odnawialnych	szt.				
3.	Zużycie wody do celów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca	m ³ /m/rok				
4.	Ilość ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach komunalnych na 1 mieszkańca	m ³ /m/rok				
5.	Ilość gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej.	%				
6.	Udział ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach komunalnych do całkowitej ilości powstałych ścieków komunalnych	%				
7.	Proporcja długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	-				
8.	Wydajność ujęć wody	m ³ /d				
9.	Liczba ujęć wody	szt.				
10.	Liczba szamb	szt.				
11.	Liczba przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	szt.				

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

12.	Liczba przyłączy wodociągowych	szt.				
13.	Procent zwodociągowania gminy	%				
14.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.				
15.	Procent skanalizowania gminy	%				
16.	Ilość drzew posadzonych w stosunku do ilości drzew wyciętych	szt.				
17.	Powierzchnia gminy objęta ochroną przyrody	ha				
18.	Wskaźnik lesistości	%				
19.	Tereny zmeliorowane	ha				
20.	Długość ścieżek rowerowych	km				
21.	Ilość odpadów komunalnych wytworzonych	Mg				
22.	Ilość odpadów odzyskanych (szkło, tworzywa)	Mg				
23.	Ilość organizacji pozarządowych działających w gminie	szt.				

Źródło: Opracowanie własne

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Opracowanie Gminnego Programu Ochrony Środowiska wynika z przepisów Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150, z późn. zm.). Niniejszy Program został przygotowany zgodnie z ww. ustawą, aktualną Polityką ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, a także z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Szczecineckiego. Integralną częścią Programu Ochrony Środowiska jest Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Biały Bór na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017.

Gminny Program ochrony środowiska jest opracowaniem, które ma na celu umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska na terenie Gminy Biały Bór. Jego przyjęcie pozwala na rozwiązywanie zaistniałych problemów w zakresie efektywnego zarządzania ochroną środowiska, ale także wskazuje niezbędne kierunki działań mające poprawić stan środowiska przyrodniczego gminy. Program ten przeciwdziała także zagrożeniom, które mogą pojawić się w przyszłości na terenie gminy.

W opracowanym programie uwzględniono zagadnienia związane z ochroną środowiska oraz dziedzinami bezpośrednio z nią powiązanymi, co może ukierunkować Gminę Biały Bór w obraniu właściwych działań i zadań mogących przyczynić się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju na terenie Gminy. Program zawiera diagnozę stanu obecnego środowiska, która obejmuje charakterystykę stanu:

- rzeźba terenu i powierzchniowa warstwa skorupy ziemskiej,
- gleby,
- powietrze atmosferyczne,
- wody podziemne,
- wody powierzchniowe,
- klimat akustyczny,

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

- promieniowanie elektromagnetyczne,
- formy ochrony przyrody,
- gospodarka odpadami.

Z przeprowadzonej diagnozy środowiska wynika, że:

- jakość powietrza w gminie jest zadawalająca, a istniejące zanieczyszczenie emitowane jest głównie przez lokalne kotłownie oraz transport drogowy. Wyjątek stanowi pomiar stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM10 oraz stężenie pyłu zawieszonego PM10. Podobnie jak w ocenie wykonanej w latach 2007, w latach 2008-2009 powiat szczecinecki otrzymał klasę C. Zakwalifikowanie strefy do klasy C jest równoznaczne z koniecznością podjęcia przez Marszałka Województwa działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem tego zanieczyszczenia, tj. opracowania Programu Ochrony Powietrza (POP). Terminem osiągnięcia docelowego poziomu benzo(a)pirenu w powietrzu to rok 2013 rok, ustalony zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Ponadto w 2009 roku strefa szczecinecka została zaklasyfikowana do klasy C, ze względu na stwierdzone przekroczenie standardu jakości powietrza przez 24-godzinne stężenie pyłu zawieszonego PM10. Uzyskana klasa C, skutkuje obowiązkiem opracowania przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego programu naprawczego, mającego na celu przywrócenie standardu jakości powietrza na danych obszarze. Jako obszar strefy objęty przekroczeniami wskazana została zachodnia część miasta Szczecinek. Potencjalnymi przyczynami przekroczeń są m.in. emisja powierzchniowa związana z ogrzewaniem mieszkań, niekorzystne warunki meteorologiczne występujące w okresach przekroczeń, wpływ emisji liniowej z transportu samochodowego, a także wpływ zlokalizowanych na obszarze Miasta Szczecinek emitorów punktowych, w tym zakładów należących do Grupy Krono.
- z dostępnych informacji wynika, że pomimo lokalizacji na terenie Gminy Biały Bór dziewięciu masztów telefonii komórkowej oraz energetycznych średniego i niskiego napięcia, natężenie pól elektromagnetycznych w gminie nie przekracza dopuszczalnych norm,
- hałas nie jest istotnym problemem na terenie gminy, zaś hałas motoryzacyjny jest ponadnormatywny i kwalifikujący klimat akustyczny jako uciążliwy dla ludzi, jedynie na terenach wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych (droga krajowa nr 20 oraz nr 25),
- zgodnie z badaniami jakości gleb przeprowadzonymi w 2009 roku wykazano, iż około 76% gruntów ornych zlokalizowanych na terenie gminy charakteryzuje się odczynem bardzo kwaśnym i kwaśnym. Procent gleb obojętnych wynosił tylko 6%, a gruntów ornych o odczynie zasadowym w ogóle nie ma. Potrzeby przeprowadzenia procesu wapnowania gruntów ornych aż w 50% były konieczne oraz potrzebne. Proces wapnowania jest zbędny w przypadku 10%.
- zgodnie z przeprowadzoną oceną określono, iż wody podziemne na terenie Gminy Biały Bór w latach 2004-2007 charakteryzowały się II i III klasą jakości. Wskaźnikami determinującymi jakość wód podziemnych były podwyższone

Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

zawartości związków żelaza i manganu, których występowanie miało charakter naturalny i wynikało z uwarunkowań przyrodniczych oraz geologicznych. Zawartość azotanów w badanym punkcie w 2007 roku była niska i kształtowała się w zakresie charakterystycznych dla I klasy jakości wód podziemnych, tj. poniżej 10 mg/dm³. Podczas badań nie stwierdzono występowania wód podziemnych zanieczyszczonych azotanami (zawartość azotanów powyżej 50mg NO₃/l) oraz wód zagrożonych azotanami (zawartość azotanów 40-50 NO₃/l i wskazująca tendencje wzrostową). W latach 2008-2009 badania monitoringowe wód podziemnych zlokalizowanych w Gminie Biały Bór nie były prowadzone.

- wody powierzchniowe - przepływające przez gminę ciekami wodnymi nie są objęte badaniami jakości wód. Można jednak przypuszczać, że rzeki przepływające przez nie skanalizowane miejscowości, prowadzą wody w znacznym stopniu obciążone zanieczyszczeniami bakteriologicznymi. Wody jeziorne zostały przebadane zgodnie z oceną jakości wód SOJJ. Badaniami monitoringowymi było objętych 5 jezior, a wykonywane były po raz ostatni w latach 1997-2003. Zgodnie z przeprowadzoną oceną wody jezior gminy zostały zaklasyfikowane do klasy I, II oraz III.

Określone cele i kierunki działań proekologicznych, planowanych do realizacji w okresie krótkoterminowym obejmującym lata 2010-2013 oraz w okresie długoterminowym obejmującym lata 2014 – 2017 nazwane Planem operacyjnym dla Gminy Biały Bór przedstawiono w tabeli 43.

W Programie zostały także określone metody finansowania realizacji poszczególnych zadań związanych z poprawą stanu środowiska na terenie gminy, tj.

- Środków budżetowych,
- Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Funduszy unijnych,
- Innych instrumentów finansowych,
- Instytucji finansujących (Banki).

Monitorowanie wdrażania programu odbywać się będzie przez Burmistrza w stałej współpracy ze Starostą Szczecineckim, Marszałkiem Województwa, Wojewodą Zachodniopomorskim, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Wdrażanie Programu powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie określenia stopnia wykonania działań lub przedsięwzięć, określenia stopnia realizacji przyjętych celów, oceny rozbieżności pomiędzy przyjętym, a wykonanym programem i analizie tych rozbieżności.

Z wykonania Programu Burmistrz Białego Boru sporządza, co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Miejskiej Białego Boru.

**Program Ochrony Środowiska dla GMINY BIAŁY BÓR
na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017**
